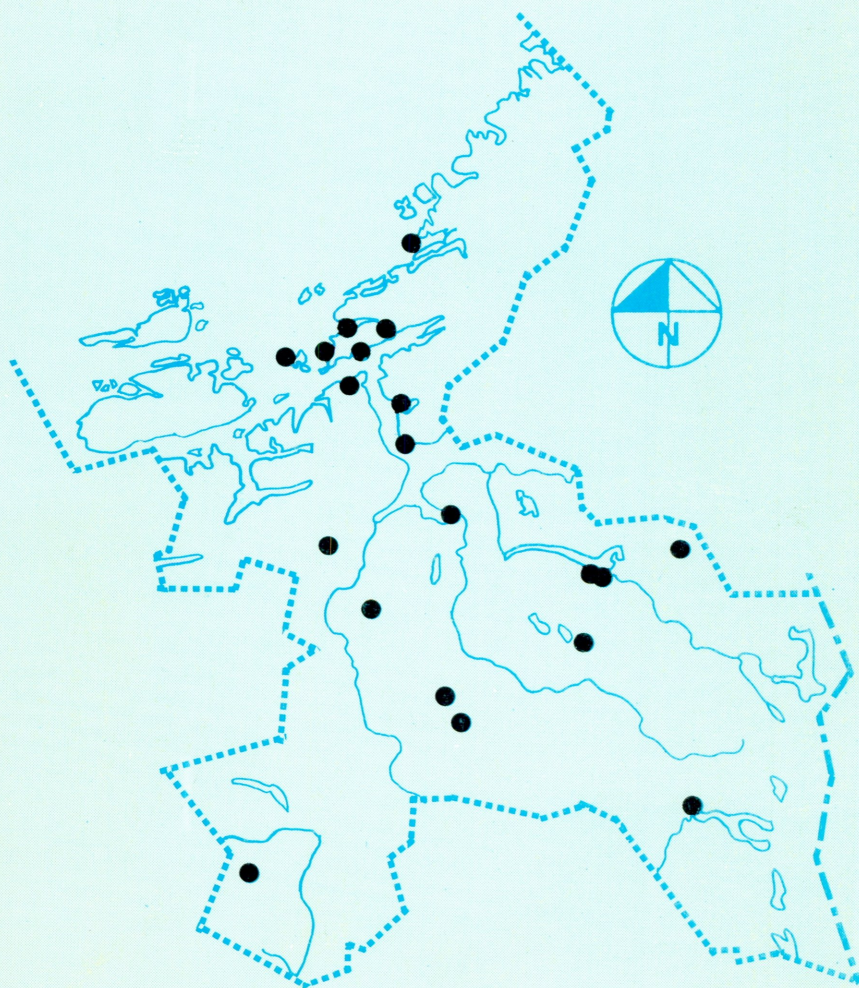

Utkast til verneplan for våtmarksområder i Sør-Trøndelag fylke

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1979

Utkast til verneplan for våtmarksområder i Sør-Trøndelag fylke

Fylkesmannen, i Sør-Trøndelag
1979

FORORD

Arbeidet med «Utkast til verneplan for våtmarksområder i Sør-Trøndelag» startet i januar 1978. Planen er et ledd i Miljøverndepartementets serie av verneplaner for ulike naturtyper. Verneplanene blir utarbeidet fylkesvis og i regi av fylkesmannen.

Planen bygger på et omfattende registreringsarbeid fra institusjoner og enkeltpersoner, og en lang rekke ulike områder er vurdert. Planen omfatter de våtmarksområdene i Sør-Trøndelag som er av størst betydning for fuglelivet.

Det er holdt møter og befaringer hvor en har hatt kontakt med grunneiere, landbruksmyndigheter og kommuner. Disse kontaktmøtene har gitt verdifulle opplysninger om spesielle forhold i det enkelte område, og en har forsøkt å innpasse dette ved avgrensning av verneområdene og utarbeidelse av vernebestemmelsene for hvert av de aktuelle områdene — så langt dette har vært forenlig med verneformålet.

Konsulent Jon Suul har stått for arbeidet med verneplanen. Sør-Trøndelag fylkeskartkontor har vært behjelpelig med kartmaterialet. Miljøverndepartementet har dekt utgiftene til arbeidslønn og til trykking av planen, mens Sør-Trøndelag fylkeskommune har stilt kontorplass og skrivehjelp til rådighet.

Trondheim, august 1979

Einar H. Moxnes
fylkesmann

Ola Skauge
friluft- og naturvernkonsulent

INNHOLDSFORTEGNELSE:

	Side
Innledning	5
Våtmarkene og deres verdi	7
Klassifisering av våtmarkstyper	11
Våtmarksarealer i Sør-Trøndelag fylke	15
Våtmarkene i Sør-Trøndelag og deres betydning for fuglelivet	16
Registrering av våtmarker i Sør-Trøndelag	21
Vurdering av våtmarksområdenes verneverdi	23
Verneplan for våtmarksområder i Sør-Trøndelag fylke	31
Beskrivelse av de enkelte områdene som foreslås vernet	37
1. Bingsholmsråsa, Åfjord kommune	38
2. Eidsvatnet, Bjugn kommune	41
3. Innstrandfjæra, Ørland kommune	44
4. Hovsfjæra, Ørland kommune	48
5. Grandfjæra, Ørland kommune	53
6. Kråkvågsvaet, Ørland kommune	59
7. Litlvatnet, Agdenes kommune	62
8. Strømmen, Rissa kommune	65
9. Grønningsbukta, Rissa kommune	68
10. Gaulosen, Trondheim og Melhus kommuner	71
11. Svorkmyran, Orkdal kommune	76
12. Litlbomyran, Meldal kommune	79
13. Nordre Snøfjelltjørn, Oppdal kommune	82
14. Holtvatna, Midtre Gauldal kommune	85
15. Gåstjørnna, Midtre Gauldal kommune	88
16. Hukkelvatna, Midtre Gauldal kommune	91
17. Molinga, Røros kommune	94
18. Fitjan, Selbu kommune	97
19. Låen, Selbu kommune	100
20. Stråsjøen — Prestøyen, Selbu kommune	103
Saksbehandling og forvaltning	106
Økonomisk erstatning ved fredning	110
Forklaring av en del ord og uttrykk	112
Kilder og referanser	114

INNLEDNING

For 15—20.000 år siden var nesten hele Skandinavia dekket av is. Bare noen få plante- og dyrearter overlevde den siste istida ytterst ved kysten eller på de høyeste fjelltoppene. Etter hvert trakk isen seg tilbake og planter og dyr begynte å vandre inn fra omkringliggende områder. Ulike plantearter fant tilfredsstillende levevilkår i forskjellige områder avhengig av hvilke krav de stilte til jordbunnsforhold og klima. På denne måten ble det dannet løv- og barskoger, myrer og heier. Fugle- og dyrearter stilte ulike krav til terreng og vegetasjon i områder hvor de skulle leve. Dyrelivet kom derfor til å variere i takt med variasjonen i vegetasjon og naturforhold forøvrig.

I flere tusen år levde mennesker her i landet i og av naturen uten å foreta større, uomgjørliche endringer av landskapsbildet eller av plante- og dyrelivet. Etter hvert ble en del områder dyrket opp eller bebygde, men inngrepene i naturen var stadig forholdsvis små. Den tekniske utviklingen de siste hundre årene har imidlertid gitt vår generasjon nesten ubegrensede muligheter til totalt å omforme landskapsbildet og til å gjøre store og uopprettelige naturinngrep. Dette har fått skjebnesvangre følger for en lang rekke plante- og dyrearter. De artene som er knyttet til sjeldne naturtyper er særlig utsatt, mens andre arter får sine leveområder sterkt begrenset.

Samtidig som den tekniske utviklingen har gitt menneskene store muligheter, har den også gitt oss et betydelig og stadig økende ansvar for naturen og våre medskapninger der. I formålsparagrafen i naturvernloven av 19. juni 1970 heter det derfor:

«Naturen er en nasjonalverdi som må vernes. Naturvern er å disponere naturressursene ut fra hensynet til den nære samhørighet mellom mennesket og naturen, og til at naturens kvalitet skal bevares for fremtiden. Enhver skal vise hensyn og varsomhet i omgang med naturen. Inngrep i naturen bør bare foretas ut fra en langsiktig og allsidig ressursdisponering som tar hensyn til at naturen i fremtiden bevares som grunnlag for menneskenes virksomhet, helse og trivsel».

I samsvar med dette vil det nå i all fysisk planlegging måtte settes forholdsvis klare krav om at det skal tas naturvernmessige hensyn. Dette er nødvendig både for å bevare spesielle naturtyper og for å gi planleggingen en bredde som tar rimelig hensyn til de langsiktige perspektivene i naturressursforvaltningen som naturvernloven forutsetter.

Det er enkelte naturtyper som det i dag er et særlig stort press på. Det er et tilsvarende stort behov for å få en oversikt over hvor store ressurser vi har av disse naturtypene og for å finne ut hvordan ressursene best kan forvaltes for framtiden. Blant disse naturtypene står i dag spesielt en del våtmarksområder i en særlig utsatt stilling.

Miljøverndepartementet har bedt fylkesmannen i Sør-Trøndelag om å foreta en registrering av våtmarksområdene i fylket og å prioritere de områdene i Sør-Trøndelag som bør bevares for ettertiden. Resultatet av arbeidet legges fram i dette verneplanutkastet.

VÅTMARKSOMRÅDER OG DERES VERDI

Våtmark er et nytt begrep i det norske språk og omfatter langt mer enn det vi umiddelbart forbinder med ordets oppbygning: våt mark. Ordet er oversatt fra det engelske «wetlands», jmfør også det svenske «våtmarker». Begrepet «våtmark» er definert som alle oversvømte eller vannmettede områder enten de er naturlige eller kunstige, permanente eller midlertidige, og om vannet er stillestående eller flytende, ferskt, brakt eller salt. Dette vil bl.a. omfatte naturområder som:

- myrer av alle slag
- elvedelta, elvemunninger og grunne og stilleflytende elvestrekninger
- strandenger, fjære- og gruntvannsområder i bukter, sund og laguner ved kysten og i skjærgården
- sumpområder, tjern og grunne småvatn
- grunne bukter og viker i større innsjøer

Ut fra topografiske, hydrologiske og biologiske kriterier er det derfor er uhyre uensartet utvalg av miljøer som her er stilt sammen. Den eneste fellesnevner er at vann i en eller annen form er til stede og i avgjørende grad preger miljøet. Vann er hovedkomponenten, og det er grunnlaget for det mangfoldige og ofte særpregede plante- og dyrelivet som forekommer i tilknytning til våtmarksområdene. Mange biologer har derfor oppfattet våtmarker som et noe kunstig begrep. I ornitologisk sammenheng vil det på mange måter være svært hensiktsmessig å bruke, fordi en rekke fuglearter er gjennom hele sin livssyklus avhengige av våtmarker i videste forstand, selv om de gjennom året kan pendle mellom de mest forskjellige miljøer: hekkeplasser på myrer og ved skogstjern, rasteplasser under trekket i frodige mudderviker og sumper, overvintringsområder på eller langs sjøen. Derfor ser vi da også at våtmarksbegrepet er blitt benyttet særlig i forbindelse med ornitologi, selv om det etter hvert er i ferd med å gli inn også i andre sammenhenger.

Våtmarksområdene har mange og viktige funksjoner i naturen. Som eksempler kan nevnes at:

- de ofte har stor produksjon av plantemateriale som skaper grunnlag for et rikt og variert dyreliv
- de er voksested for en del særpregede eller sjeldne plantearter
- de er gyte-, oppvekst- og leveområder for en rekke fiskearter, amfibier og krypdyr

- de er hekke-, beite-, hvile-, raste-, myte-, trekk- og overvintringsplasser for en lang rekke fuglearter. Mange av disse er gjennom hele livet knyttet til våtmarksområder mens andre er knyttet til slike områder i perioder. De fugleartene som er særlig knyttet til våtmarksområder benevnes gjerne som vannfugler. Mange av artene er sjeldne og kravfulle. Vannfuglbegrepet omfatter bl.a. andefugl, vadefugl, lom, dykkere, storkefugler, riksefugler m.fl. (se også tabell 2)
- de er tilholdssteder for flere pattedyrarter — f.eks. kaste- og beiteplasser for sel, yngle- og leveområde for oter, beiteplasser for elg, leveområde for bever m.fl.
- de ofte har stor kapasitet til å lagre vann slik at de kan bidra til å jevne ut flomtopper
- de kan virke som naturlige renseanlegg
- de utgjør ofte vakre landskapselementer
- de kan være attraktive rekreasjonsområder
- de kan ha stor verdi for forskning og undervisning

Det kan være en rekke motiver for å ville verne våre våtmarker. Motivene kan deles inn i fire hovedgrupper:

- A. De *økologiske* motivene tar utgangspunkt i våtmarkenes funksjon i naturen som helhet. Våtmarkene er vesentlige for naturens vannhusholdning og kan ha en betydelig renseeffekt. En reduksjon av våtmarksarealet kan derfor få uheldige og utilsiktede konsekvenser. Våtmarkene er ofte viktige produktjonsområder for plantemateriale. Dette utnyttes av planteetende dyr som igjen blir føde for kjøttetende dyr. Mange av disse plante- og dyreartene er spesielt tilpasset livet i forskjellige våtmarksmiljøer. Slike begrensede og spesielle miljøer kan ofte finnes innenfor et større og topografisk variert våtmarkssystem. Dersom våtmarksarealet innskrenkes, vil en del av disse spesielle miljøene kunne bli ødelagt. Dermed vil en del arter kunne forsvinne fra større eller mindre områder, kanskje endog bli utryddet.

Når en art blir borte fra et område, vil ikke dens funksjon i naturen umiddelbart kunne erstattes av en annen. Vår kjennskap til de enkelte artenes funksjon i helhetsbildet er imidlertid begrenset. Det er derfor vanskelig å forutsi hvilke konsekvenser utryddelse av en art vil kunne få, men den balansen naturen selv har funnet fram til gjennom årtusener, vil kunne bli forrykket.

- B. Til de *etiske* motivene hører spørsmålet om hvilken rett menneskene har til ikke bare å utnytte plante- og dyrearter, men også til å redusere deres mulighet for å overleve eller endog til å utrydde dem. Et annet spørsmål er med hvilken rett den nålevende generasjonen reduserer mangfoldet i den naturen som skal være de kommende generasjoners livsmiljø. Dagens mennesker kan neppe hevde å ha slike rettigheter. Dermed blir det en moralsk plikt for oss å sørge for at alle arter sikres muligheter for å overleve og å sørge for at naturens mangfold blir bevart i størst mulig utstrekning.
- C. Til de *kulturelle* motivene hører erkjennelsen av at variasjon og mangfold i naturen bidrar til å øke menneskenes opplevelsesrikdom. Mange våtmarksområder, både sjøer, tjern og myrer, skaper liv i landskap som ellers er preget av store skog-, jord- eller fjellstrekninger og gjør disse områdene mer attraktive for rekreasjonsformål enn de ellers ville ha vært. Andre våtmarksområder er i seg selv naturperler som kan være inspirasjonskilde eller motiv for både kunstnere og andre. Naturen er med all sin variasjon og formrikdom egentlig en del av vår kulturarv som vi har et forvalteransvar for.
- D. De *økonomiske* motivene kan være direkte eller indirekte. Til våtmarksområdene hører moltemyrer, tjern og sjøer med gode fiskebestander og myr- og strandstrekninger med ande- og vadefuglarter og annet jaktbart vilt. Den totale produksjonen i våtmarksområder kan ofte sammenlignes med utbyttet på dyrket mark målt i kilo kjøttvekt. Disse ressursene blir gjerne høstet over et stort område. Store våtmarksområder fungerer med andre ord både som «rugekasser» og «spisskamre» for småvilt, også for jaktbart vilt.

Våtmarksområder er en begrenset naturressurs. Inngrep i slike områder bør derfor bare foretas når dette synes riktig ut fra en langsiktig og allsidig ressursdisponering.

Rundt om i hele landet har mange våtmarksområder mistet mye av sin verdi på grunn av utfylling, tørrlegging, bebyggelse, forurensning, økende trafikk m.v. Også i Sør-Trøndelag har det vært en slik utvikling, og en del verdifulle områder er gått tapt. Imidlertid finnes det i fylket stadig en rekke ulike våtmarksområder, og flere av disse har betydelig verneverdi.

Arbeidet med å bevare de viktigste av disse våtmarksområdene har betydning langt utover den enkelte kommunes og fylkets grenser. Det er et ledd i et systematisk arbeid for å sikre et representativt utvalg av disse områdene for framtiden, og for å sørge for at planter og dyr som er knyttet til våtmarksområder skal kunne overleve. Dette arbeidet foregår på 3 nivåer:

- a. Miljøverndepartementet arbeider for å bevare et representativt utvalg av karakteriske eller spesielt verdifulle våtmarksområder i Norge.
- b. De nordiske lands naturvernmyndigheter samarbeider med sikte på å bevare et nett av våtmarksområder i Norden.
- c. En internasjonal konvensjon om vern av våtmarksområder og vannfugl (Ramsarkonvensjonen) ble tilrådt av Norge i 1974. Konvensjonen forplikter de land som undertegner den til å sikre landets viktigste våtmarksområder og til å forvalte disse ut fra allsidige og langsiktige hensyn.

De våtmarksområdene som kan bevares ved hjelp av fredning etter naturvernloven, vil utgjøre bare en meget liten prosentdel av landets våtmarksarealer. Det er derfor viktig at den enkelte grunneier og den enkelte kommune i sin arealdisponering tar hensyn til våtmarksområdene og de spesielle verdier som er knyttet til dem.

KLASSIFISERING AV VÅTMARKSTYPER

Med den store variasjon det er i våtmarkstyper kan det være nødvendig med en kort grovinndeling. Den følgende inndeling er også benyttet i tabell 5, når det gjelder vurderte våtmarksområder i fylket (jfr. NOF-våtm.utv. 1977).

A. *Våtmarker på fastlandet*

1. *Myr*
Her inngår alle typer myrområder — både torv- og grasmyrer. Disse kan være vannrike og bløte og/eller tørre. Sumpområder og små dammer kan inngå.
2. *Elver/bekker*
Her inngår alle typer. Viktigst i våtmarkssammenheng er stilleflytende, svingete («meandrende») partier med loner og sumpområder.
3. *Næringsfattige vann og innsjøer*
Ferskvann blir gjerne klassifisert gjennom det biologiske produksjonsnivå i en glidende overgang fra næringsfattige (oligotrofe) via middels næringsrike (mesotrofe) til næringsrike (eutrofe) innsjøer. Det er næringsgraden (trofigraden) som blir lagt til grunn, og oligotrof eller eutrof er derfor ikke eksakte begrep, men til en viss grad gjenstand for skjønn. Derfor er ikke begrepene i seg selv tilknyttet bestemte plantearter eller -samfunn, men mer til hvor mye plantemateriale som blir produsert. Næringsfattige vann er således karakterisert ved lav biologisk produksjon.
4. *Middels næringsrike vann og innsjøer*
Jfr. pkt. 3.
5. *Næringsrike vann og innsjøer*
Gjennom rik tilgang på næringsalter fra bunnmasser og omgivelser (kloakk og tilsig fra landbruksområder) er dette områder med særlig høy biologisk produksjon. I Sør-Trøndelag utgjør slike områder en sparsom naturtype.
6. *Myrvann*
Dette er vann med lite eller ingen utskifting og med tilsig av sterkt brunfarget, humusrikt og surt myrvann. Typen kalles også dystrofe vann.

7. *Midlertidige vannansamlinger*
Selv om regnværperioder og snøsmelting kan sette områder under vann for kortere eller lengre tid, er denne type våtmarker av relativt liten betydning i vårt land, sammenlignet med de store områder av midlertidige vannansamlinger som kan dannes i andre verdensdeler.
8. *Kunstige vannansamlinger*
Herunder inngår vannbassenger med relativt stabil vannstand (f.eks. vannreservoar) for vannforsyning, vannbassenger med store vannstandsvariasjoner (kraftverksmagasin o.l.), dammer og små bassenger (fiskedammer, mølledammer o.l.) og vannings- og dreneringssystemer. Disse har totalt sett liten betydning i våtmarkssammenheng i vårt land. De to sistnevnte kan imidlertid være av lokal betydning.

B. *Våtmarker ved kysten/i skjærgården og i lukkede farvann*

9. *Tidevannssonene*
Her inngår alle typer av havstrender fra sandstrand til svaberg og klipper. Området er sterkt påvirket av tidevannsvariasjonene. I tidevannssonen finner en noen av landets viktigste våtmarksområder. Totalt sett utgjør tidevannssonene store arealer i vårt land. Disse områdene har høy biologisk produksjon.
10. *Gruntvannsområdene*
Også de grunne kystområdene er viktige for den biologiske omsetningen i sjøen. I disse øvre områdene hvor lysintensiteten er god og strømningsforhold og tilgang på næring er gunstig, er det biologiske produksjonsnivået opp mot det høyeste en kjenner. De grunne sjøområdene langs Norskekysten er totalt sett vår viktigste og arealmessig største våtmarkstype.
11. *Dypere fjorder*
Områdene har begrenset betydning i våtmarkssammenheng.
12. *Grunne tidevannsbukter i lukkede farvann*
Her inngår grunne, beskyttede områder som tørrlegges ved lavvann. Områdene henger gjerne sammen med pkt. 13.
13. *Grunne bukter og våger i lukkede farvann*
Her inngår grunne, beskyttede områder som ikke tørrlegges ved lavvann.

14. *Ferskvanns- og brakkvannsbukter i lukkede farvann*
Der ferskvannstilførselen er stor, kan en få brakkvanns- og til dels ferskvannsbukter. Slike blandingssoner mellom ferskvann og saltvann kan ha meget store variasjoner innen de forskjellige miljøfaktorene i løpet av året og gjerne over korte tidsrom. Disse områdene kan være meget viktige i biologisk sammenheng.
15. *Grunne strømmer*
Herunder inngår grunne sund og strømmer som f.eks. forbinder større, åpne sjøområder eller fjorder med lukkede farvann. Disse områdene kan være svært produktive i biologisk sammenheng.
16. *Laguner*
Denne type er lite utbredt i Norge.

C. *Elvemunninger*

17. *Estuarier*
Dette er også en naturtype som bare finnes i beskjeden utstrekning i Norge. Med begrepet menes et delvis innestengt munningsområde for en eller flere elver hvor det foregår en gradvis uttynning av sjøvann. I de fleste tilfeller vil også tidevannsskiftninger spille inn. Løsmassene i de sentrale deler av et estuar består for en vesentlig del av mudder, og de markerte strømskiftningene som dels skyldes tidevannet, dels elvestrømmen, gjør at det i et estuar ikke bygges opp de markerte avsetningssoner som kjennetegner et delta. Et estuar får delvis tilførsel av næringsstoffer med ellevannet, dels via tidevannet fra sjøen, og dette skaper et meget fruktbart miljø. De kraftige vekslingene i forskjellige miljøfaktorer setter imidlertid store krav til de planter og dyr som skal kunne leve her, og den lavere fauna i et estuar er preget av liten artsvariasjon, men til sine tider meget stor individtetthet. Den biologiske produksjon i et estuar er beregnet å ligge opp imot det høyeste nivå en kjenner, 10—25 kg plantestoff pr. dekar og dag.
18. *Deltaområder*
Et delta er avsetningsområdet for løsmasser fra et vassdrag. Til forskjell fra et estuar foregår det her en kontinuerlig utbygging av landområder, og med markerte soneringer og sjiktninger av løsmassene i finere eller grovere materiale. Et aktivt delta er under stadig forandring, med oppbygging av ører og flate sand- og grusholmer, skifting av elveløp og etter hvert overgang til strandenger på de løsmasseavsetningene som kommer over det midlere høyvannsnivå. De ytre deler av deltaet er preget av langgrunne tidevannssoner og gruntområder

i sjøen. Også et delta må betraktes som et høyproduktivt område. I fjordbotnene langs Norskekysten var opprinnelig elvedeltaene et meget viktig landskapselement, de fleste heller små, men også en del store. Få andre våtmarkstyper har imidlertid vært så utsatt for inngrep fra menneskene, og i dag er en lang rekke av disse deltaområdene nedbygde og ødelagte. Dette kan illustreres godt ved situasjonen i Trondheimsfjorden. Av opprinnelig 6 større elvedelta i indre deler, med elvene Orkla, Gaula, Nidelva, Stjørdalselva, Verdalselva og Byaelva/Figgja, er det i dag bare Gaula som er intakt. Namsens utløp er også ødelagt. Det samme gjelder svært mange andre større norske elver.

D. Landarealer langs sjøen

19. *Holmer og skjær*

Selv om det på en del av disse områdene ikke foregår biologisk produksjon av betydning, og en del av områdene ikke kan klassifiseres som våtmark, kan de likevel være meget viktige våtmarkselementer i kraft av sin ofte intime sammenheng med produktive våtmarksområder (bl.a. er de gjerne hekkeplasser for flere arter vannfugler og sjøfugler, men fyller også andre funksjoner).

20. *Ulike strandsoneområder*

Dette omfatter landområder i umiddelbar tilknytning til tidevannssonen og delvis under direkte påvirkning av sjøvann under høyvannssituasjoner og under spesielle værforhold. Disse grensesonene mellom sjø og land får tilført en vesentlig del av næringsstoffer, bl.a. driftmateriale (tang, tare) som blir vasket på land og som gjennom nedbrytning skaper grunnlag for en meget høy omsetning i vegetasjonssonene på grensa mellom fastmark og åpen strand. På flate og mer beskyttede løsmassepartier finner en her de forskjellige strandensamfunn, varierende fra fuktige strandsummer til tørrere enger, og gjerne med overgang til fukteng og ferskvannssump over springvannssonen. På mer eksponerte steder med løsmasser er det gjerne sandstrendene som dominerer, og om stranden ligger gunstig til for framherskende vindretninger og de rette plantearter er til stede, kan det dannes dynelandskap i bakkant av stranden der vegetasjonen fanger opp og binder sand som blåser opp fra stranden. Disse to strandsonetypene er likevel av mer beskjedne utstrekning i Norge. Dominerende over lange strekninger er her svaberg og knauser sammen med steinstrender av forskjellig slag.

VÅTMARKSAREALER I SØR-TRØNDELAG FYLKE

Konkrete tallopgaver over de ulike våtmarksområdenes areal i Sør-Trøndelag eller ellers i landet kan vanskelig framskaffes. Til det er kunnskapen om arealressursene i landet for dårlig i dag. Derfor kan en bare benytte grove angivelser.

Ved Landsskogstakseringen 1919—1939 ble det samlede myrarealet *under skoggrensen* beregnet til 2.346.000 da i Sør-Trøndelag, ved revisjonen 1954—64 ble myrarealet *under barskogsgrensen* beregnet til 1.171.800 da og ved Skogbruks tellingen 1967 ble myrarealet under barskogsgrensen beregnet til 1.233.834 da. Alle disse tall er beheftet med usikkerhetsmomenter, tallene fra 1919—30 ansees noe for høye og de sistnevnte fra 1967 som mest usikre blant fagfolk. I tillegg kommer myrarealet over skoggrensen som det ikke foreligger brukbare beregninger av, disse arealene er i Sør-Trøndelag ikke ubetydelige. Ifølge Miljøstatistikk 1978 utgjør ferskvannsarealet i Sør-Trøndelag fylke 956 km². Arealopp gaver over andre typer våtmarksområder forefinnes ikke. Tenker en på våtmarker på land vil disse totalt sett utgjøre små arealer i tillegg til det som inngår under myr og ferskvann. I tabell 1 har en antydnet det samlede våtmarksareal på land i Sør-Trøndelag.

Tabell 1. Totalareal og våtmarksarealer på land i Sør-Trøndelag fylke.

Totalareal	18.831 km ²
Myrareal under skoggrensen	ca. 2.000—2.300 km ²
Myrareal over skoggrensen anslåes lavt til	ca. 800—1.000 km ²
Ferskvannsareal o.a.	ca. 950—1.000 km ²
Samlet	ca. 4.000 km ²

Når det gjelder våtmarksarealene langs kysten og i fjordene definerer Ramsarkonvensjonen våtmarksbegrepet slik at det omfatter gruntvannsarealer i sjøen ned til 6 meters dyp på fjære sjø. Også grunne sjøarealer på noe større dyp (ned til 20 meter og endog dypere) kan ansees som våtmark — særlig der disse henger sammen med større sammenhengende gruntvannsarealer/fjæreområder. Å komme fram til tallmessige arealopp gaver for disse våtmarksområdene er meget vanskelig. Fastlandet i fylket har en total strandlinje på 1164 km mens øyenes totale strandlinje med stort og smått utgjør hele 3890 km. Samlet 5054 km. Utenfor denne lange strandlinje finnes ulike våtmarks komponenter. Imidlertid berører de særlig viktige våtmarksområdene bare en liten del av den totale strandlinje.

VÅTMARKENE I SØR-TRØNDELAG OG DERES BETYDNING FOR FUGLELIVET

Våtmarksområder av ulike slag dekker totalt sett ca. 20 % (jfr. tabell 1) av Sør-Trøndelags landareal og i tillegg betydelige sjø- og fjærearealer langs kysten. Det er et stort antall fuglearter som benytter seg av disse områdene under hekking, trekk og overvintring, og som er avhengige av dem for å kunne overleve. I særlig grad gjelder dette ulike vannfuglearter. De særlig viktige våtmarksområdene utgjør en begrenset del av det totale våtmarksarealet, og de fungerer som:

- hekkeplasser
- beiteplasser for fugl som hekker i omgivelsene
- oversomringsplasser for ikke forplantningsmodne fugler
- hvile- og rasteplasser i trekketidene
- overvintringsplasser
- myteplasser for andefugler
- overnatningsplasser o.a.

Fuglenes trekk til og fra vinteroppholdssted har vært fortolket på ulike måter gjennom tidene og flere sider av fugletrekket er stadig uløste. Trekket kan beskrives som en trekkbevegelse og en snakker forenklet sett om trekkveier/trekkruiter.

Langs kysten av Sør-Trøndelag går en viktig trekkvei for vannfugl o.a. fuglearter, denne trekkveien er en del av hovedtrekkåren langs Europas kyster fra/til hekkeområdene i nord til/fra overvintringsplassene i sør. En lang rekke fuglearter benytter det nett av viktige våtmarker som ligger langs denne trekkruiten. I internasjonal sammenheng er flere av disse områdene gått tapt og andre er truet. Noen er sikret, og det arbeides i mange land med sikring av nye områder. F.eks. har bl.a. også Norge bidratt med økonomiske midler til innkjøp av det velkjente Marismasområdet i Sør-Spania hvor en del av den norske grågåsbestanden o.a. norske vannfugler overvintrer. De trekkende vannfuglene er en internasjonal naturressurs som ikke kjenner landegrenser. Det er derfor et internasjonalt ansvar å verne om dem, og det krever nasjonale tiltak for vern av arter og av områder (jfr. Ramsarkonvensjonen). De fylkesvise våtmarksplanene som nå utarbeides her i landet, er derfor å betrakte som et ledd i disse bestrebelsene.

Trekkveien langs kysten vår har en meget viktig sidegren som går langs Trondheimsfjorden fra/mot øst. Kysttrekkveien og denne knyttes sammen omkring Ørlandet.

Tabell 2. Oversikt over antall fuglearter av ulike fuglegrupper som er registrert pr. 1/1-79 i Norge og i Sør-Trøndelag.

Fugleorden	Funnet i Norge med Svalbard og Jan Mayen			Funnet i Sør-Trøndelag		
	Reg. tot.	Herav vannfugl tot.	hekkende	Reg. tot.	Herav vannfugl tot.	hekkende
Lommer	4	4	2	4	4	2
Lappedykkere	5	5	3	4	4	1(2?)
Stormfugler	8			4		
Pelikanfugler	5	1	1	3	1	1
Storkefugler	13	13	1	5	5	1
Flamingoer	1	1		1	1	
Andefugler tot.	44	44	31	35	35	19
herav gjess	10	10	7	7	7	3
ender	31	31	22	25	25	16
svaner	3	3	2	3	3	
Rovfugler	22	7	4	14	4	3(4?)
Hønsfugler	8			8		
Tranefugler tot.	12	10	6	6	6	4(6?)
herav traner	2	2	1	1	1	1
trapper	2					
rikser	8	8	5	5	5	3(5?)
Vade-, måse- og alkefugler tot.	87	62	35	59	41	26(27?)
herav vadere	52	52	29	35	35	22(23?)
måser	28	9	5	18	5	3
alkefugler	7	1	1	6	1	1
Duefugler	7			5		
Gjøkfugler	3			2		
Ugler	12	1	1	9	1	1
Natteravner	1			1		
Seilere	3			1		
Råkefugler	4	1	1	3	1	
Spettefugler	8			8		
Spurvefugler	153	20	14	95	13	8
Totalt	400	169	99	267	116	66

I tillegg har en sekundære trekkveier langs de større dalførene fra Østlandet og nordover til Trøndelag, og fra det indre av Trøndelag langs dalførene ut til Trondheimsfjorden og kysten. Langs disse «drenere» trekket til hovedtrekk-rutene.

Mens det ved fjorden og langs kysten i særlig grad er fjære- og gruntvannsområder samt lavereliggende ferskvann som fungerer som hvile- og rasteplasser, er det mer næringsrike vatn, sumpområder og deltaområder som er særlig viktige i denne sammenheng i innlandet.

I trekkperiodene er der et meget stort antall fugl som passerer over Sør-Trøndelag. Det gjelder arter som hekker i fylket, og det gjelder arter som kommer langveis fra på vei sør- eller nordover til eller fra hekkeplassene i høyfjellet, i Nord-Skandinavia og Sibir eller i polarstrøkene.

Vel halvparten av de mange vannfuglene som er registrert i Sør-Trøndelag er påvist hekkende i fylket (se tabell 2). I hekkeperioden er ulike vannfugler avhengig av ulike våtmarksområder for skjul av reir, egg og unger og for å finne mat til seg og sitt avkom. Reirplass og beiteplass henger i flere tilfeller ikke sammen. Foreldrene søker ofte ut i våtmarker i omgivelsene for å finne næring. Hekketiden er en kritisk tid da mange forskjellige faktorer er avgjørende for formeringsresultatet.

Ved kysten av Sør-Trøndelag hekker mange vannfugler, og holmer og skjær i tilknytning til fjære- og/eller gruntvannsområder samt strandeng- og strandsumpområder kan være viktige hekkeområder. Ved kysten hekker vannfugler og sjøfugler gjerne sammen i kolonier (sjøfuglbegrepet overlapper vannfuglbegrepet noe), og flere av artene har hatt næringsmessig betydning og har vært en viktig del av kystkulturen.

I lavlandet ved kysten og fjordene og i nedre deler av dalførene er landskapet mest kulturpreget. I disse områdene er en del vegetasjonsrike ferskvann og sumpområder av særlig viktighet for hekkende vannfugler. De samme områdene vil gjerne også være viktig under trekktidene og før isen legger seg.

I innlandet og i fjellet har en rekke vatn, tjern og myrområder betydning som hekkeplasser. Særlig gjelder dette mer næringsrike vatn og sumpområder og varierte myrkomplekser rike på smådammer og sumpområder. I høgfjellet vil flere hardføre vannfuglarter finne hekkeplasser ved grunne sjøer og elveoser.

Etter hekketiden — hovedsaklig i slutten av juli — foregår fjærfellingen hos andefuglene. I denne myteperioden mister de armsvingfjærene og er da ikke fly-

Tabell 3. *Funksjonsmessig fordeling av vannfuglartene som utnytter våtmarksområdene i Sør-Trøndelag.*

Tegnforklaring: H = hekking, VT = vårtrekk, HT = høsttrekk, M = myting (andefugl), O = overvintring, R = regelmessig forekomst, U = uregelmessig eller sjelden forekomst.

Fuglegruppe	Antall arter reg.	Områdene utnyttes under:								
		H		VT		HT		M	O	
		R	U	R	U	R	U	R	R	U
Lommer	4	2		4		4			3	1
Lappedykkere	4		1	2	2	2	2		2	2
Pelikanfugler	1	1		1		1			1	
Storkefugler	5	1		1	2	1	4		1	
Flamingoer	1				1					
Andefugler	35	16	3	21	8	21	10	14	13	9
herav gjess	7	2	1	3	2	3	3	2	1	2
ender	25	14	2	17	4	17	5	12	11	7
svaner	3			1	2	1	2		1	
Rovfugler	4	2	1	2	2	2	2		1	1
Tranefugler	6	2	2	2	4	2	4			2
herav traner	1	1		1		1				
rikser	5	1	2	1	4	1	4			2
Vade-, måse- og alkefugler	41	24	2	24	12	32	7		5	9
herav vadere	35	20	2	20	11	28	6		3	9
måser	5	3		3	1	3	1		1	
alker	1	1		1		1			1	
Ugler	1	1		1		1				1
Råkefugler	1						1			1
Spurvefugler	13	7	1	5	5	5	1		1	
Samlet	116	56	10	63	36	72	31	14	27	36

vedyktige. Flere arter samles i denne tiden på bestemte steder — gjerne i større flokker. Disse myteområdene ligger slik til at fuglene har god oversikt og eventuelt godt skjul og gode næringsmuligheter. Slike områder kjenner en både ved kysten og i innlandet. I Sør-Trøndelag gjelder det særlig større sammenhengende gruntvannsområder, større elveoser, flere ferskvann og større myrområder. I mytetiden er fuglene svært sårbare.

Mange av sommerens og trekketidens fuglearter forlater oss utover høsten og re- turnerer ikke før neste sesong. Imidlertid blir en del av artene tilbake om vint- ren sammen med fugl som kommer ned fra høgfjellet og nordfra. Disse vannfug- lene er avhengig av isfrie våtmarksområder hvor de kan finne føde i den vanske- lige vintertiden. Da norskekysten ved Golfstrømmens «varme» vannmasser er is- fri om vinteren, og det finnes gunstige oppholdsplasser som gir rikelig næring- stilgang, utgjør en del våtmarksplassområder ved vår kyst viktige overvintrings- plasser for en rekke vannfugler. Disse vil for en stor del falle sammen med vik- tige trekkområder, forskjellen er at områdene har betydning for ulike arter gjen- nom året. Områder i Trondheimsfjorden og utenfor kysten av Sør-Trøndelag har internasjonal betydning som overvintringsområder for flere arter.

Våtmarkene i Sør-Trøndelag utfyller også andre funksjoner for vannfuglene — en kan nevne overnattingsplasser og vaskeplasser. Dessuten har områdene i skiftende grad betydning som beite-, hekke- og trekkplasser for andre fuglearter enn de som inngår under vannfuglbeget.

For å verne om vannfuglbestanden i Sør-Trøndelag vil det være nødvendig å sik- re et utvalg av de viktigste våtmarksområdene i fylket. Dette vil også ha nasjonal og internasjonal betydning.

REGISTRERING AV VÅTMARKSOMRÅDER I SØR-TRØNDELAG

En fullstendig oversikt over alle forskjellige våtmarksområder i Sør-Trøndelag når det gjelder fysiske, biologiske og andre forhold er det umulig å sette sammen. Framskaffelse av en slik oversikt ville være meget arbeidskrevende og er umulig innen overskuelig framtid når en ser på tidsforbruk, kostnader og kvalifiserte fagfolk.

Likevel finnes det adskillig kunnskap innen forskjelligartede sektorer som geologi, hydrologi, botanikk og zoologi når det gjelder naturforhold i fylket. Det er også nær sammenheng mellom de ulike fagområdene — f.eks. mellom et områdes fysiske og biologiske forhold og mellom ulike biologiske faktorer. Det vil bl.a. være sammenheng mellom vegetasjon og fugleliv. Registreringer av fuglelivet i et våtmarksområde vil derfor også fortelle en del om området og dets vegetasjon. Når det gjelder våtmark er kanskje særlig fuglene gode indikatorer på den biologiske betydning de ulike områdene har. Nettopp registreringen av fuglelivet kan oftest gjennomføres enklere enn når det gjelder andre biologiske forhold. De fleste vannfuglene er av en viss størrelse og holder til i bestemte vannmiljø og er derfor lettere observerbare.

Totalt sett må det kunne sies at kunnskapen/datamengden når det gjelder våtmarker og vannfugl i Sør-Trøndelag, er god og bedre enn for andre naturtyper. Gjennom en årrekke har interesserte enkeltpersoner foretatt mer eller mindre regelmessige registreringer i ulike våtmarksområder i fylket. Denne virksomheten er blitt mer organisert etter hvert og utføres særlig av medlemmer av Norsk Ornitologisk Forening. I de senere årene er det blitt utført en rekke registreringsarbeider bl.a. som oppdrag fra Miljøverndepartementet, kommuner og andre institusjoner i samband med f.eks. generalplanarbeid, naturvernregistreringer for Landsoversikten for vern av naturvernområder og forekomster, vasskraftutbyggingsplaner, forskning m.v. I 1973 ble rapporten «Oversikt over viktige våtmarker i Norden» publisert for Nordisk Råd. Denne ga en oversikt over en del av de viktigste våtmarkene i Norden som til da var kjent. For Sør-Trøndelag ble der tatt med: Ørlands våtmarkssystem og Havmyrene på Hitra. Etter denne tid har det tilkommet adskillig kunnskap.

I samband med verneplanarbeidet i Sør-Trøndelag som startet i 1978 ble det samme år utført en rekke supplerende registreringer i områder som tidligere var dårlig dekt. Topografiske kart i målestokk 1:50.000 og flyfoto ble gjennomgått, og det samme ble tidligere materiale innsamlet i 1974 som grunnlag for «Verne-

katalog 1976» utgitt av Sør-Trøndelag fylke. Dette er er rapport om friluft- og naturvernområder registrert i fylket til da. Dessuten er all tilgjengelig litteratur gjennomgått, og det er tatt kontakt med lokalkjente personer rundt om i fylket. Data innsamlet i samband med NAVF-stipendiet: «Klassifisering og verdisetting av våtmarksområder» (Jon Suul) er benyttet, og det samme gjelder NOF avd. Sør-Trøndelags rapportarkiv.

Totalt er data for om lag 200 forskjellige — større og mindre — lokaliteter vurdert i sammenheng med dette planarbeidet. Det foreliggende registreringsmaterialet synes å gi et godt grunnlag for å foreta en prioritering av de mest verdifulle våtmarksområdene i fylket i dag.

I naturen foregår det stadig endringer, disse kan være naturlige eller påvirket av menneskets ulike inngrep og handlinger. Det er derfor mulig at enkelte våtmarker som nå har en relativt liten betydning for vannfuglene etter hvert kan få økende betydning — f.eks. ved en viss gjødsling av enkelte ferskvann.

VURDERING AV VÅTMARKSOMRÅDENES VERNEVERDI

Verdisetting av våtmarksområder er blitt foretatt på ulike områder gjennom forskjellige verneforslag og prosjekter. I internasjonal sammenheng er det utarbeidet kriterier for verdsetting av ulike våtmarker. Dette arbeidet har pågått over lengre tid og gjennom flere prosjekter. De internasjonale vernekriterier for våtmark er i hovedsak basert på kjennskap om og vurdering av vannfuglfaunaen (se bl.a. Szijj 1971, DOF 1975, Nilsson 1976 og 1978). I Norge hvor de fysiske og topografiske forhold er noe forskjellig fra resten av Europa og de sørligere land som fungerer som trekk- og vinteroppholdsplasser for mange av de nordlige vannfuglbestandene, vil de kriterier som legges til grunn for verdsetting og prioritering måtte justeres for våre forhold. De kriterier som er benyttet i denne planen er utarbeidet av Folkestad og Suul (in. prep.), og disse baseres på kjennskap om og vurdering av vannfugl og våtmarker i vårt eget land. I dette arbeidet har en vurdert verneverdi og prioritering av de ulike områdene ut fra:

1. *Artssammensetning/mangfoldighet:*
 - antall ulike fuglearter/hvilke arter som benytter området. Det bli lagt særlig vekt på vannfuglfaunaen (antall hekkende, trekkende, overvintrende, mytende arter)
 - antall individer av hver art og totalt for alle artene som benytter området til forskjellige tider av året

2. *Truede og representative arter og livsmiljøer:*
 - om kravfulle eller sjeldne fuglearter benytter området, dvs. arter med spesielle miljøkrav og/eller arter som bare finnes i små og ofte utsatte/sårbare bestander
 - om området består av en eller flere spesielle, sjeldne eller representative våtmarkstyper i landet, fylket eller sin del av fylket

3. *Andre kriterier:*
 - områdets *funksjoner*, i generell biologisk sammenheng og spesielt for vannfugl
 - områdets *størrelse* og geografisk *beliggenhet*
 - områdets *sammenheng* med andre våtmarker/våtmarkssystem
 - områdets *naturtilstand*, dvs. påvirkningsgrad av ulike inngrep og forstyrrelser

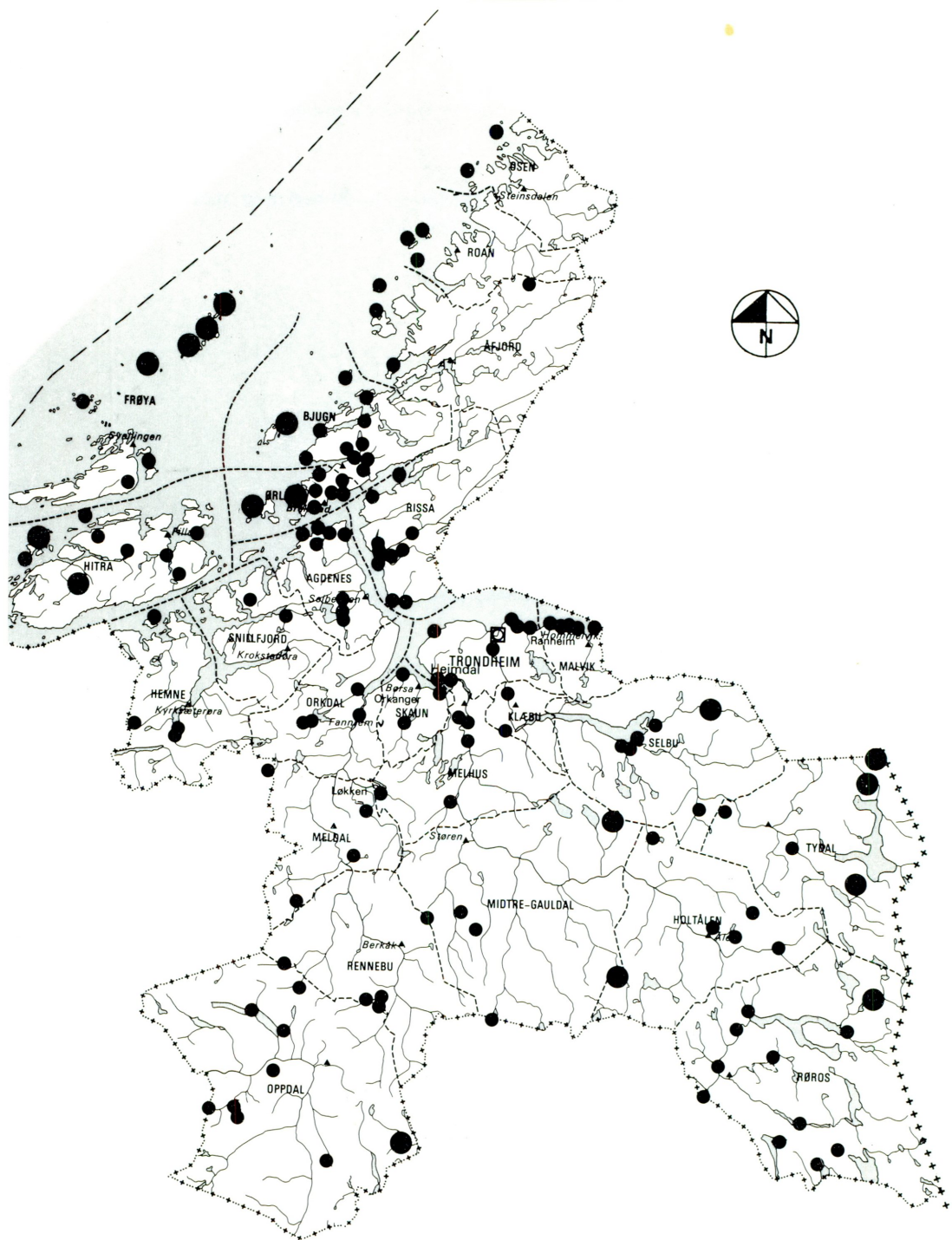
Alle disse momenter forteller noe om det aktuelle området naturtype, dets biologiske betydning og betydningen for vannfuglene i særdeleshet. Tallmessige oppgaver om fuglelivet spiller en vesentlig rolle ved verdivurderingene. Samlet gir disse data den kvalitative og kvantitative informasjon som gjør det mulig å prioritere de ulike områdene etter skalaen 1—5 som vist i tabell 4. I tillegg må nevnes at det ved vurderingen også i noen grad er lagt vekt på:

- andre naturfaglige verneinteresser i området
- områdets landskapsmessige verdi og egenart
- områdets kulturhistoriske verneinteresser
- om området har betydning som rekreasjonsområde.

Tabell 4. *Prioritering av områdene og forslag om tiltak*

Prioritet	Verdivurdering	Aktuelle tiltak
1	Svært verneverdig område, av internasjonal verneverdi	Vern i henhold til lov om naturvern: naturreservat
2	Meget verneverdig område, av nasjonal verdi	Vern i henhold til lov om naturvern: naturreservat, landskapsvernområde, fuglefredningsområde
3	Verneverdig område, av regional verneverdi (fylke/landsdel)	Vern i henhold til lov om naturvern: naturreservat, landskapsvernområde, fuglefredningsområde
4	Verneverdig område, av lokal verneverdi	Hensynstagen ved planlegging etter bygningsloven, skogvernloven, jaktloven etc.
5	Lite verneverdig område, uten verneverdi	Ingen

I tabell 5 finnes en oversikt over 139 ulike områder som er vurdert i samband med denne planen. Disse områdene er alle vurdert å tilhøre gruppene 1—4 i tabell 4. I tillegg er vurdert en rekke områder tilhørende gruppe 5 — se ovenfor. Tilsammen er omlag 200 områder vurdert.

Figur 1. Oversikt over vurderte våtmarksområder i Sør-Trøndelag fylke — jfr. tabell 5.

Tabell 5. Oversikt over områder som er vurdert i sammenheng med våtmarksplanarbeidet i Sør-Trøndelag.

Tegnforklaring:

Rubrikken «Naturtype(r)» følger inndelingen 1—20 beskrevet under kapittelet om klassifisering av våtmarkstyper (se side 11).

Funksjon for vannfugl:

- H = Hekkeplass
- T = Hvile-/rasteplass i trekketidene
- O = Overvintringsplass
- M = Myteplass

Andre verneinteresser:

- A = Ferskvannsbiologiske (aquatiske) interesser
- B = Botaniske interesser
- F = Friluftinteresser
- G = Geologiske interesser
- K = Kulturhistoriske interesser
- L = Landskapsestetiske og naturtypeinteresser
- P = Pattedyrinteresser (elg, oter, bever, sel)
- S = Sjøfuglinteresser

Rubrikken «Prioritering» følger tabell 4:

- 1 = Internasjonal verneverdi
- 2 = Nasjonal verneverdi
- 3 = Regional verneverdi
- 4 = Lokal verneverdi

Nr.	Lokalitetsnavn	Kommune	Naturtype(r)	Funksjon for vannfugl	Andre verneinteresser	Prioritering
1.	Røstøya	Hemne	9, 10, 19	THO	FL	4
2.	Gåsøran	Hemne	18	T		4
3.	Hyllvatna	Hemne	1, 3	H		4
4.	Stormyra	Hemne	1, 2	HT	B	4
5.	Jamtøya m.m.	Snillfjord	9, 10, 19	H	F	4
6.	Nesvatnet	Snillfjord	3/4	T		4
7.	Nervatnet	Snillfjord	4	H	L	4
8.	Mølnbukta	Agdenes	9, 10, 19	TO		4
9.	Utheim-Strand	Agdenes	9, 10	TO		4
10.	Litlvatnet	Agdenes	2, 5	THM	BAL	2

Nr.	Lokalitetsnavn	Kommune	Natur- type(r)	Funksjon for vannfugl	Andre verne- interesser	Priori- tering
11.	Storvatnet	Agdenes	3/4	HT	BAL	3/4
12.	Selvabukta	Agdenes	9, 10	TO		4
13.	Utnesvatnet	Agdenes	1, 4	HT		4
14.	Frostadvatnet	Agdenes	3/4	T		4
15.	Fiskløysa	Agdenes	4	HT	L	4
16.	Gjølmesørene	Orkdal	2, 9, 20	THO	B	3/4
17.	Melandsumpen	Orkdal	5	HT	BAL	4
18.	Svorkmyra	Orkdal	1, 2, 18	HT	BL	3
19.	Jakobsmyrene	Orkdal	1, 2, 3, 6	H		4
20.	Lømtjørna	Orkdal	1, 8	H		4
21.	Litlbumyrn	Meldal	1, 2, 3, 8	HT	BLK	3
22.	Bjøgnan	Meldal	1, 2, 3, 6	H		4/3?
23.	Fossjøen	Meldal	3	HT		4
24.	Minilldalsmyra	Rennebu/ Oppdal	1, 2, 6	H	BL	3/4?
25.	Gisna	Rennebu/ Oppdal	2	HT		4
26.	Slettestjørna	Rennebu	1, 6	HT	BL	3
27.	Gryta	Oppdal	1, 2	H		4
28.	Stormyra	Oppdal	1, 2, 6	H	B	4/3
29.	Stangmyra	Oppdal	1	H		4
30.	Morkamyra	Oppdal	1	H		4
31.	Rauøra	Oppdal	2, 3	T	F	4
32.	N. Snøfjelltjørn	Oppdal	3/4	HT	ALK	2
33.	S. Snøfjelltjørn	Oppdal	3	H	L	4
34.	Dindalsvatna	Oppdal	3	HT	L	4
35.	Orkelkroken	Oppdal	1, 2, 3, 6	HT	L	3/4?
36.	Vetlevonene	Oppdal	1	H	L	4/3?
37.	Flonan	M. Gauldal	1, 6	HT		4
38.	Holtvatna	M. Gauldal	1, 2, 4	HT	BL	3
39.	Gåstjørn	M. Gauldal	1, 3, 6	HT	GL	3
40.	St. Hiåsjøen m/omg.	M. Gauldal/ Tynset	1, 2, 3, 18	H		3?
41.	Hukkelvatna/ Flomyrene	M. Gauldal	1, 2, 3, 6	HT	BLK	3
42.	Fordalen	M.G./Holtål	1, 2	HT	L	3?
43.	Nålsjøene	Holtålen	1, 2, 3, 6	HT		4
44.	Langtj. m.m.	Holtålen	1, 3	HT		3/4?

Nr.	Lokalitetsnavn	Kommune	Natur- type(r)	Funksjon for vannfugl	Andre verne- interesser	Priori- tering
45.	Holdsjødeltaet	Holtålen	2, 3, 18	H		3/4?
46.	Flangtjønna	Holtålen	6	HT		4
47.	Ormtjørnomr.	Holtålen	1, 2, 3, 6	H		3/4
48.	Gaulhåen	Holtålen	1, 2, 3	HT		3/4?
49.	Molinga	Røros	1, 2, 3, 18	HT	BL	2
50.	Glomma v/Glåmos	Røros	2	TO	P	3/4
51.	Glomma v/Sundet	Røros	2	T		4
52.	Havsjøen	Røros/Os	2, 3	T	L	4
53.	Grunnsjøen	Røros	3	HT		4
54.	Haugatjørnan	Røros	4	T	A	4
55.	Hyllingen m.m.	Røros	1, 2, 3, 6	HT	BGLK	2
56.	Stortj./Langen	Røros	1, 4	HT		4
57.	Stormyra	Tydal	1, 6	HT	B	4
58.	Kjølen	Tydal	1, 6	HT	B	3/4
59.	Sankkjølen	Tydal	1, 2, 6	H	B	4
60.	Rangledalen (Tydal)/ Meråker		1, 2, 6	H	L	3/4
61.	Håen	Tydal	2	T		4
62.	Evsjøen	Selbu	1, 2, 3	HT		4
63.	Roltdalen	Selbu	1, 2	H	BL	4
64.	Stråsj./Prest- øyen/Kvern- fjellvatna	Selbu	1, 2, 3, 4, 6	HT	BLK	2
65.	Garbergøyene	Selbu	2, 18	HT	L	4
66.	Neaoset m.m.	Selbu	2, 18	TO	L	3/4
67.	Låen	Selbu	5	HTM	BL	3
68.	Fitjan	Selbu	2, 7, 18	HT	BL	3
69.	Målsjøen	Klæbu	4	HT	U	4/3
70.	Nidelva v/Tiller	Klæbu	2	TO		4
71.	Flatholmene	Malvik	9, 20	HTO	F	4
72.	Rota-Midsand	Malvik	10	TO	F	4
73.	Storsand- Malvikodden	Malvik	10	TO	BF	4
74.	Malvikbukta	Malvik	10	TO	F	4
75.	Saksvikbukta	Malvik	10	HTO	F	4

Nr.	Lokalitetsnavn	Kommune	Natur- type(r)	Funksjon for vannfugl	Andre verne- interesser	Priori- tering
76.	Vikhamarbukta	Malvik	10	TO	F	4
77.	Værebukta	Trondheim	9, 10	TO	F	4
78.	Ranheimsfjæra	Trondheim	9, 10	HTO	F	4
79.	Grilstadbukta	Trondheim	9, 10	HTOM		3
80.	Leangenbukta	Trondheim	9, 10	HTO	BL	3
81.	Frøsetgrunnen	Trondheim	10, 19	TOM	F	4
82.	Steinshylla — N. Muhle	Trondheim	10	TO		4
83.	Deler av Nidelva	Trondheim	2	HTO	L	3
84.	Gaulosen	Trondheim/ Melhus	9, 10, 17, 18 19, 20	HTOM	BGL	2
85.	Svampan	Melhus	5	HT	BAL	4
86.	Hofstadkjela	Melhus	5	HT	BAL	4
87.	Skoldosen	Melhus	1, 2, 4, 18	HT	L	3/4
88.	Buvika	Skaun	9, 10	TO		3/4
89.	Mora-Laugen	Skaun	1, 2, 4, 18	HT	L	4
90.	Børsabukta	Skaun	2, 9, 10	TO		4
91.	Viggjabukta	Skaun	2, 9, 10	TOM		3/4
92.	Prestbukta	Rissa	2, 9, 10	TOM		3/4
93.	Grønningsbukta	Rissa	9, 10, 20	TOM	BL	3
94.	Strømmen	Rissa	14, 20	HTO	BLK	3
95.	Botn/Leira	Rissa	12	HT		3/4
96.	Kvithyll - Uddu	Rissa	9, 10	TO		4
97.	Deler av Skaua	Rissa	2	TO		4
98.	Omr. v/Fevåg	Rissa	9, 10	HTO		4
99.	Dørndalsvatnet	Rissa	3	HT		4
100.	Hovsfjæra — Brekstadfjæra	Ørland	2, 9, 10	TOM		2
101.	Flatnesfjæra	Ørland	9, 10	TOM		3
102.	Grandfjæra m/ Juldagene m.m.	Ørland	9, 10, 19, 20	HTOM	BLS	1
103.	Kråkvågsvaet m/ deler av Stor- fosen/Kråkvåg	Ørland	9, 10, 19	HTOM	BL	2
104.	Utstrand - Inn- strandfjæra	Ørland	9, 10	TO		3
105.	Flyplassumpen	Ørland	1	HT		4
106.	Rusasetvatnet	Ørland	1, 5	HTM	BAL	2

Nr.	Lokalitetsnavn	Kommune	Natur- type(r)	Funksjon for vannfugl	Andre verne- interesser	Priori- tering
107.	Eidsvatnet	Bjugn	4/5	HTM	L	3
108.	Brekkvatnet	Bjugn	4	HT	L	3/4
109.	Botngårdsfjæra	Bjugn	9	TO		4
110.	Kottengvatnet	Bjugn	¾	TO		4/3
111.	Neslandet	Bjugn	9, 10	TO		3/4
112.	Valsneset	Bjugn	9, 10	TO		3/4
113.	Været m.m.	Bjugn	9, 10, 19, 20	HTOM	BSL	2
114.	Sandnesvågen	Bjugn	12	TO		4
115.	Valtjørna	Bjugn	5	THM		4
116.	Lysøysundet	Bjugn	9, 10, 14	TO		4
117.	Asen	Bjugn	9, 10, 19	THOM	SL	3/4
118.	Lauvøya	Åfjord	9, 10	HTO	L	4
119.	Bingholmsråsa	Åfjord	9, 10, 14, 19	TO	L	3
120.	Slåttøy/Stemna	Åfjord	9, 10, 19	HTO	S	3/4
121.	Hosenøyene	Åfjord	9, 10, 18	HTO	S	4
122.	Mørkestrand	Åfjord	2, 12	TO		4
123.	Momyrvatnet	Åfjord	1, 4	HT	B	4/3
124.	Måøya	Roan	9, 10, 19	HTOM	SL	4/3
125.	Almenningen	Roan	9, 10, 19	HTOM	SL	4/3
126.	Værøyområdet	Roan	9, 10, 19	HTOM	SL	4/3
127.	Utsiden av Buarøya m. fl.	Osen	9, 10, 19	HTOM	S	4/3
128.	Kårflesa - Grønskjæret	Osen	9, 10, 19	HTOM	S	4/3
129.	Froan	Frøya	9, 10, 19	HTOM	SBL	1
130.	Sula - Mausund	Frøya	9, 10, 19	HTO	S	4/3
131.	Hammarvatnet	Frøya	3/4	TO		4
132.	Grunnenen ved Uttian - Inntian	Frøya	9, 10, 19	TO	S	4/3
133.	Bispøyen	Hitra	9, 10, 19	HTOM	S	3/4
134.	Utsiden av Helsøya m.m.	Hitra	9, 10, 19	HTOM	S	3/4
135.	Utsiden av Dolmøy	Hitra	9, 10, 19	HTOM	S	3/4
136.	Havmyran	Hitra	1, 3, 6	HT	BL	1
137.	Lakselva	Hitra	2	TO		4
138.	Sørseterleiret	Hitra	9	HTO		4
139.	Brattåstjørna	Hitra	4	T		4

VERNEPLAN FOR VÅTMARKSOMRÅDER I SØR-TRØNDELAG FYLKE

Ut fra de registreringer som foreligger og de verdivurderinger og prioriteringer som er foretatt — se foregående avsnitt — foreslås et utvalg av våtmarker, dvs. de viktigste/høyest prioriterte områdene, vernet i medhold til lov om naturvern av 1970 (se tabell 6). Det gjelder 20 områder. I tillegg nevnes 9 andre prioriterte områder (se tabell 7) som av ulike grunner ikke medtas i planen. De 20 områdene som foreslås vernet omfatter totalt 87,17 km² landareal, ferskvann, brakk- og saltvann. Areal på land inkludert ferskvann omfatter 31,71 km² som tilsvarer ca. 0,75 % av det beregnede våtmarksarealet på land i fylket (se tabell 1) eller 0,17 % av fylkets totale landareal.

Tabell 6. *Prioriterte områder som foreslås vernet i våtmarksplanen for Sør-Trøndelag fylke (jfr. fig. 2)*

Nr.	Lokalitetsnavn	Prioritet	Verneform
1.	Bingsholmråsa, Åfjord	3	F
2.	Eidsvatnet, Bjugn	3	F
3.	Innstrandfjæra, Ørland	3	F
4.	Hovsfjæra, Ørland	2	F
5.	Grandfjæra, Ørland	1	N
6.	Kråkvågsvaet, Ørland	2	F
7.	Litlvatnet, Agdenes	2	N
8.	Strømmen, Rissa	3	F
9.	Grønningsbukta, Rissa	3	N
10.	Gaulosen, Melhus/Trondheim	2	N + L
11.	Svorkmyran, Orkdal	3	N
12.	Litlbumyran, Meldal	3	N
13.	Nordre Snøfjelltjørn, Oppdal	2	N
14.	Holtvatna, Midtre Gauldal	3	N
15.	Gåstjønnan, Midtre Gauldal	3	N
16.	Hukkelvatna, Midtre Gauldal	3	N
17.	Molina, Røros	3	N
18.	Fitjan, Selbu	3	F
19.	Låen, Selbu	3	N
20.	Stråsjøen — Prestøyan, Selbu	2	N

Tegnforklaring: Prioritering følger tabell 5. Verneformer: F = fuglefredningsområde, L = landskapsvernområde, N = naturreservat (beskrivelse av disse verneformer se under kapittelet: Saksbehandling og forvaltning).

En del av de prioriterte verneobjektene blir av ulike årsaker ikke foreslått vernet i samband med våtmarksplanen for Sør-Trøndelag fylke.

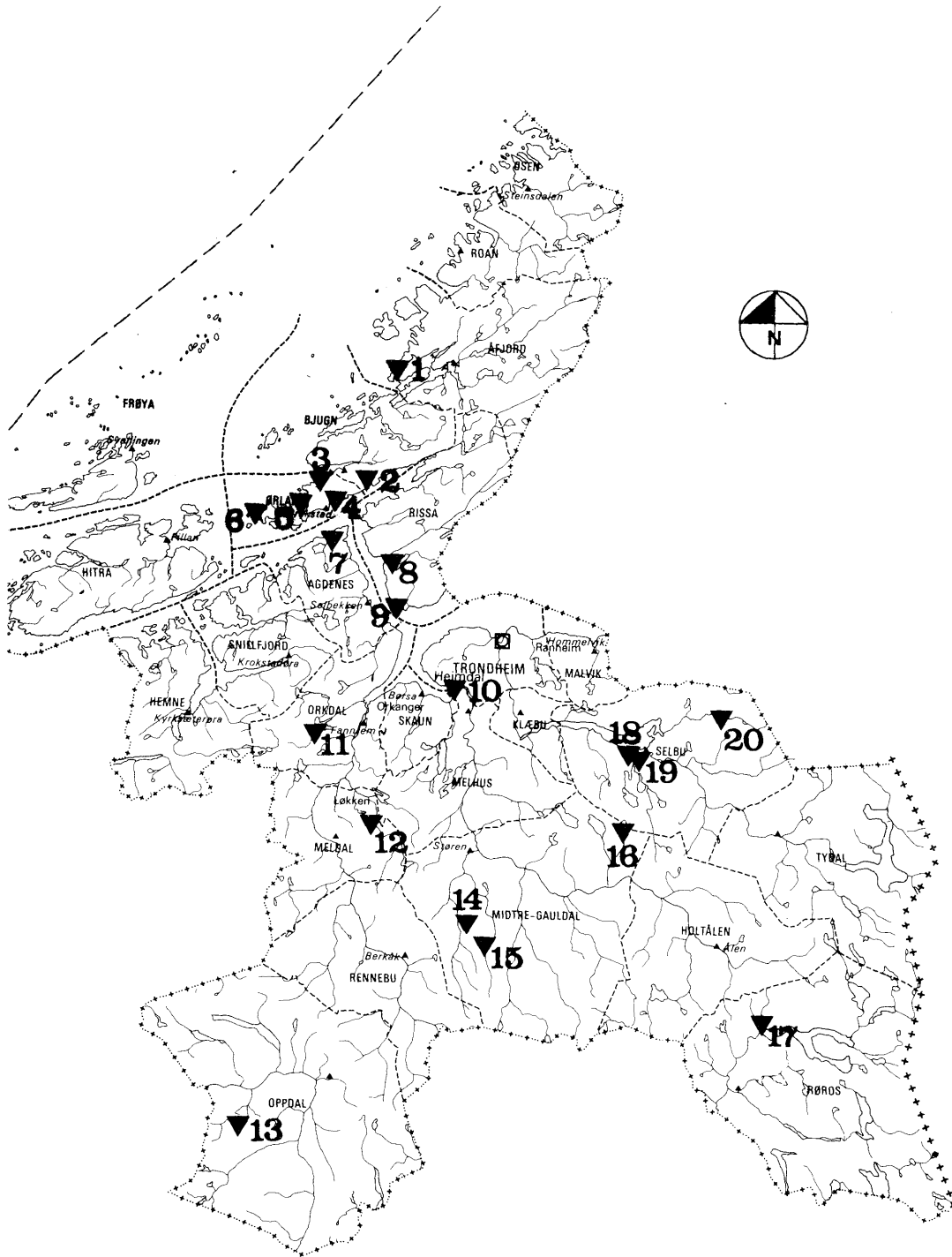
Tabell 7. *Prioriterte områder som ikke tas med i samband med våtmarksplanen for Sør-Trøndelag fylke.*

Nr.	Lokalitetsnavn	Prioritet
1.	Rusasetvatnet, Ørland	2
2.	Slettestjørna, Rennebu	3
3.	Froan, Frøya	1
4.	Havmyran, Hitra	1
5.	Været m.m., Bjugn	2
6.	Deler av Nidelva, Trondheim	3
7.	Leangenbukta, Trondheim	3
8.	Grilstadjæra, Trondheim	3
9.	Hyllingen m.m., Røros	2

Av disse områdene er det tidligere fremmet verneforslag for Rusasetvatnet, Slettestjørna og Froan. Arbeidet med disse vernesakene er slutført og endelig avgjørelse er nært forestående. Været i øygruppen Tarva, Bjugn er fredet ved Kgl. res. i 1973 som landskapsvernområde. Her er grensene for tiden under revisjon. Likesom Froan er også Været med omgivelser mer aktuell å nevne i samband med en kommende sjøfuglreservatplan enn i våtmarksplanssammenheng.

Både Havmyran på Hitra og Hyllingsdalen i Brekken, Røros er store naturområder med betydelige samlede verneinteresser. Vesentlige våtmarksinteresser inngår i disse. En vil foreslå at vern av disse områdene blir fremmet som enkelt-saker.

Leangenbukta, Grilstadjæra og deler av Nidelva ligger innenfor tettbebyggelse og sentrum av Trondheim by. Likevel har områdene betydelig verdi i våtmarks-sammenheng da områdene er viktige funksjonsområder for ulike vannfugler. Dessuten fungerer de som grønne lunger i byen, og er vakre landskapselementer. De er velegnet som studieobjekter for såvel skoleungdom som publikum i alle aldre som vil oppleve fuglelivet på nært hold ved storbyen. Leangenbukta er sikret ved regulering til friområde gjennom bygningsloven (1972). Deler av Nidelva og Grilstadbukta bør som Leangenbukta sikres gjennom reguleringsplaner. Dette er kommunens ansvar, og det er naturlig at kommunens planleggingsetat utarbeider de nødvendige planforslag i samråd med fylkets naturvernmyndigheter. I disse planene bør forholdene legges til rette slik at publikum bedre kan benytte det spesielle friluftstilbud som ligger i naturstudier i byens spesielle fuglebiotoper.

Figur 2. Oversikt over de prioriterte våtmarksområder som foreslås vernet i verneplanen for våtmarksområder i Sør-Trøndelag fylke.

ges til rette slik at publikum bedre kan benytte det spesielle friluftstilbud som ligger i naturstudier i byens spesielle fuglebiotoper.

I tillegg må det understrekes at det for noen få områder som er tatt med i vurderingene, ikke foreligger godt nok vurderingsmateriale på nåværende tidspunkt. Disse områdene er markert med 3? eller 3/4 — 4/3? og tatt med her p.g.a. at de må regnes å være av potensiell interesse i våtmarkssammenheng. Undersøkelser bl.a. i samband med Gaulavassdraget (10-årsvern av vassdrag-undersøkelsene) som er igangsatt fra 1978 og eventuelle andre registreringer, vil kunne gi grunnlag for videre vurderinger av disse og eventuelt andre områder som en i dag ikke måtte kjenne. I tilfelle enkelte av disse skulle være av vesentlig verneverdi, må forslag om vernetiltak reises separat senere, eventuelt i form av en suppleringsplan.

Ved siden av de områdene som er tatt med i tabell 5 og figur 2 har en i samband med denne planen vurdert en rekke andre våtmarksområder. Imidlertid ar disse av ulike årsaker vurdert å være av mindre betydning og de er derfor utelatt i oversiktstabellen — jfr. også tabell 4.

Tabell. Skjematisk oversikt over hovedtrekkene i vann-, nærings- og vegetasjonsforholdene i de våtmarksområdene som foreslås vernet. X betyr et markant innslag av vedkommende type, (X) betyr et mer sparsomt innslag, mens — betyr at typen ikke finnes innen området.

Lokalitetsnr. og navn	Hydrologi							Vegetasjon																
	Vanntype			Næringsforh. i ferskvann				Strandveg.			Vannveg.		Myrveg.				Kratteveg.	Fuktengveg.	Sumpsk. veg.		Fastmark veg.			
	Salt	Brakk	Fersk	Rik	Mid-dels rik	Fattig	Myrvann	Strandberg	Strandeng	Strandsump	Strarr-snelle sump	Rørskog	Torv		Gras				Lauvskog	Bar-skog	Åpen hei	Lauvskog	Bar-skog	
													Våt	Tørr	Våt	Tørr								
1. Bingsholmsråsa	X	—	—	—	—	—	(X)	(X)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	X	—	—
2. Eidsvatnet	—	—	X	(X)	X	—	—	—	—	—	X	X	—	—	—	—	X	—	—	—	—	—	—	—
3. Innstrandfjæra	X	—	—	—	—	—	—	(X)	X	X	—	—	—	—	—	—	X	—	—	—	—	—	—	—
4. Hovsfjæra	X	—	—	—	—	—	(X)	(X)	X	—	—	—	—	—	—	—	(X)	—	—	—	—	—	—	—
5. Grandfjæra	X	—	—	—	—	—	(X)	X	X	—	—	—	—	—	—	—	(X)	—	—	—	—	—	—	—
6. Kråkvågsvaet	X	—	—	—	—	—	X	(X)	X	—	—	—	—	—	—	—	(X)	—	—	—	X	—	—	—
7. Litlvatnet	—	—	X	X	—	—	—	—	—	X	X	—	—	—	—	—	X	(X)	(X)	—	—	—	—	—
8. Strømmen	X	X	—	—	—	—	—	X	X	—	—	—	—	—	—	—	(X)	(X)	—	—	—	—	—	—
9. Grønningsbukta	X	—	—	—	—	—	—	X	X	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10. Gaulosen	X	X	(X)	—	—	—	—	X	X	—	—	—	—	—	—	—	X	(X)	(X)	—	—	(X)	—	—
11. Svorkmyran	—	—	X	—	—	X	(X)	—	—	—	X	—	X	X	X	—	X	—	X	—	—	(X)	(X)	—
12. Litlbuomyran	—	—	X	—	—	X	(X)	—	—	—	X	—	—	—	X	(X)	X	—	X	—	—	X	(X)	—
13. N. Snøfjelltjørn	—	—	X	—	—	X	—	—	—	—	X	—	—	—	—	—	—	—	—	—	X	—	—	—
14. Holtvatna	—	—	X	—	X	—	(X)	—	—	—	X	—	—	—	X	—	X	X	X	—	—	—	—	—
15. Gåstjønan	—	—	X	—	—	X	—	—	—	—	—	—	X	X	X	—	X	—	—	X	—	X	X	—
16. Hukkelvatna	—	—	X	—	—	X	X	—	—	—	—	—	X	X	X	X	X	—	X	X	X	X	X	X
17. Molinga	—	—	X	—	—	X	(X)	—	—	—	X	—	X	X	X	X	X	X	X	—	—	(X)	—	—
18. Fitjan	—	—	X	—	—	X	—	—	—	—	X	—	—	—	—	—	X	X	X	—	—	X	—	—
19. Låen	—	—	X	X	—	—	—	—	—	—	X	X	—	—	—	—	X	X	X	—	—	—	—	—
20. Stråsjøen — Prestøyan	—	—	X	—	—	X	X	—	—	—	X	—	X	X	X	—	X	X	X	X	X	X	(X)	(X)

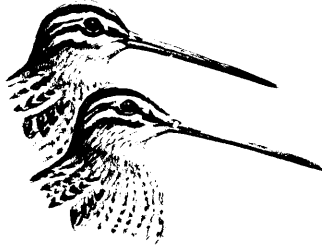
Tabell 9. Oversikt over det samlede areal i dekar som foreslås vernet i verneplanen for våtmark i Sør-Trøndelag fylke.

Nr.	Lokalitet	Landareal	Brakk-/saltvannsareal	Ferskvannsareal	Totalareal
1.	Bingsholmsråsa, Åfjord	160	6340		6500
2.	Eidsvatnet, Bjugn	20		650	670
3.	Innstrandfjæra, Ørland	140	1450		1590
4.	Hovsfjæra, Ørland	80	1295		1375
5.	Grandfjæra, Ørland	630	20370		21000
6.	Kråkvågsvaet, Ørland	1100	22900		24000
7.	Litlvatnet, Agdenes	100		430	530
8.	Strømmen, Rissa	130	205		335
9.	Grønningsbukta, Rissa	100	490		590
10.	Gaulosen, Melhus/Tr.heim	355	2410		2765
11.	Svorkmyran, Orkdal	495		350	815
12.	Litlbumyran, Meldal	1035		365	1400
13.	Nordre Snøfjelltjørn, Oppdal	2200		700	2900
14.	Holtvatna, Midtre Gauldal	105		40	145
15.	Gåstjørnan, Midtre Gauldal	2280		200	2480
16.	Hukkelvatna, Midtre Gauldal	11200		1300	12500
17.	Molinga, Røros	1175		525	1700
18.	Fitjan, Selbu	190		150	340
19.	Låen, Selbu	55		50	105
20.	Stråsjøen-Prestøyen, Selbu	4600		800	5400
Totalt		26150 ¹⁾	55460 ²⁾	5560 ³⁾	87170

¹⁾ Heri medregnet alle sumpområder, oversvømmingsområder, øyer og holmer etc.

²⁾ Heri medregnet fjæreamråder nedenfor normalt flomål.

³⁾ Heri medregnet alle ferskvannsområder med åpent vannspeil.

BESKRIVELSE AV DE ENKELTE OMRÅDENE SOM FORESLÅS VERNET

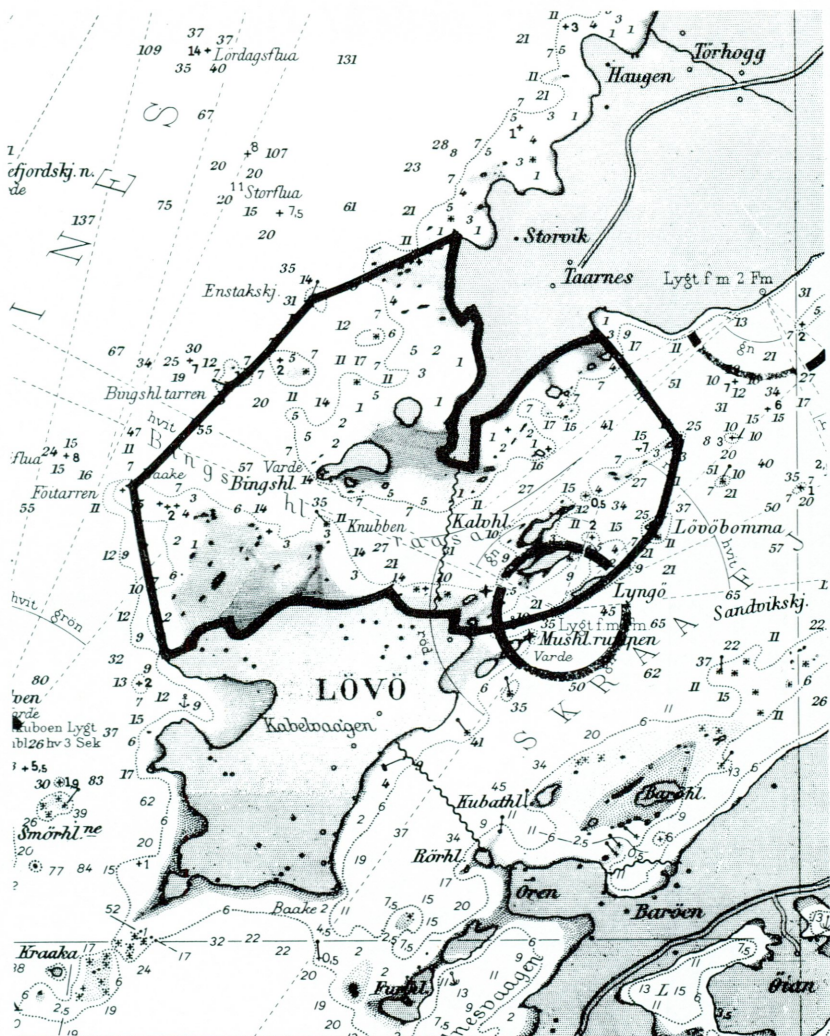
For hvert område gis det opplysninger om:

- forslag til avgrensning av et eventuelt verneområde
- områdets lokalitetsnummer
- områdets navn
- hvilke(n) kommune(r) området ligger i
- områdets beliggenhet i kommunen
- hvilke(t) kartblad i målestokk 1:50 000 (M 711-serien) området kan finnes på
- områdets UTM-koordinater (et sentralt punkt innen området)
- høyde over havet
- areal for det avgrensede området
- berørte eiendommer (gnr./bnr.)

For hvert område gis det videre:

- en kort områdebeskrivelse
- en kort beskrivelse av fuglelivet
- en kort beskrivelse av andre verneinteresser
- en kort omtale av formålet med å foreslå vern av området
- opplysninger om utførte inngrep
- opplysninger om kjente interessekonflikter
- anmerkninger om aktuelle skjøtselsbehov og andre merknader
- opplysninger om kilder og referanser

Målestokken er ulik på de forskjellige kartene

1. BINGSHOLMSRÅSA
FUGLEFREDNINGSOMRÅDE
MÅLESTOKK

LOKALITETSNUMMER: 1
LOKALITETSNAVN: Bingsholmsråsa
KOMMUNE: Åfjord

BELIGGENHET: Tårnes — Lauvøy
KARTBLAD: Bjugn 1522 I
UTM-KOORDINATER: 32V NR 460.910
HØYDE OVER HAVET: 0—21 meter
AREAL: Ca. 6500 da, herav ca. 6340 da vannareal

BERØRTE EIENDOMMER (GNR./BNR.):
3/1; 3/2; 3/3; 67/3; 67/5; 67/6; 67/12; 67/15; 67/16; 67/18; 67/35; 67/41.

KORT OMRÅDEBESKRIVELSE:

Bingsholmsråsa er sundet mellom Tårnes og Lauvøy. Det består av større fjære/strandtrekninger og gruntvannsområder i tilknytning til disse. I sundet ligger det forøvrig en rekke større og mindre holmer, noen av disse blir knyttet til land ved fjære sjø. De største fjæreområdene ligger rundt Tårneset, og fjæreområdene består av flere elementer — fra mudder/leirbunn, hvor smådammer blir stående igjen ved fjære sjø, til sand-, grus- og mer rullesteinstrand. Nederst i fjæra er det store sammenhengende tangbelter. Holmene er dels lyngbevokst og dels grasbevokst. Spissen på Tårnes er flat og danner et mini-Ørland, landskapet er preget av jordbruk. Lauvøya er totalt sett mer variert og utgjør et vakkert kulturlandskap.

KORT ORNITOLOGISK BESKRIVELSE:

Fjære- og gruntvannsområdene i området er viktige for en rekke vannfugler, størst betydning har området som overvintringsplass og som hvile-/rasteplass i trekketidene. Tidligere var holmene i området viktige hekkeplasser for en rekke fugler, men i våre dager er det av flere årsaker mindre hekkende fugl her. Området er den eneste våtmarkslokalitet av denne type som skiller seg ut på kysten av Sør-Trøndelag når en ser bort fra Ørlands våtmarkssystem. Selv om lokaliteten ikke er særlig godt dekt når det gjelder ornitologiske registreringer, er hittil totalt 74 ulike fuglearter registrert i området. Av disse er 36 vannfuglearter, derav 3 lomarter, 2 dykkerarter, 11 andefuglearter og 15 vadefuglearter. Artsantallet er høyt, og det samme gjelder til sine tider individsantallet av enkelte arter. Flere spesielle vannfuglearter er registrert. Etter de kriterier som er benyttet er forekomsten av 9 vannfuglearter vurdert å være av regional interesse og 1 art av internasjonal interesse. Etter dette vurderes området å ha regional verneverdi. Området inngår som et viktig ledd i trekkruten for vannfugl langs kysten.

ANDRE VERNEINTERESSER:

Botaniske og marinbiologiske undersøkelser er ikke utført. Området ligger vak-
kert til.

FORMÅLET MED VERN:

Formålet er å sikre et spesielt våtmarksområde som fungerer som en viktig vann-
fuglbiotop. Området er et ledd i trekkveien langs kysten av Trøndelag.

UTFØRTE INNGREP:

Ingen vesentlige. Områdene på land på Tårnes er dyrket, og en vei fører helt ut
på spissen. Her ute ligger en kirkegård, og området benyttes en del som utfarts-
mål uten at det kan sies å ha innvirkning på området.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

Ingen vesentlige.

AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK/MERKNADER:

For tiden er det ikke aktuelt med direkte skjøtselstiltak i området.

KILDER/MERKNADER:

Litteratur: 1, 22, 42, 61.

Annet: 1, 6, 14.

LOKALITETSNUMMER: 2
LOKALITETSNAVN: Eidsvatnet
KOMMUNE: Bjugn

BELIGGENHET: Mellom Botngård og Høybakken (Stjørna)
KARTBLAD: 1522 II Rissa
UTM-KOORDINATER: 32V NR 415.685
HØYDE OVER HAVET: 10 meter
AREAL: Ca. 670 dekar, herav ca. 650 dekar vannareal

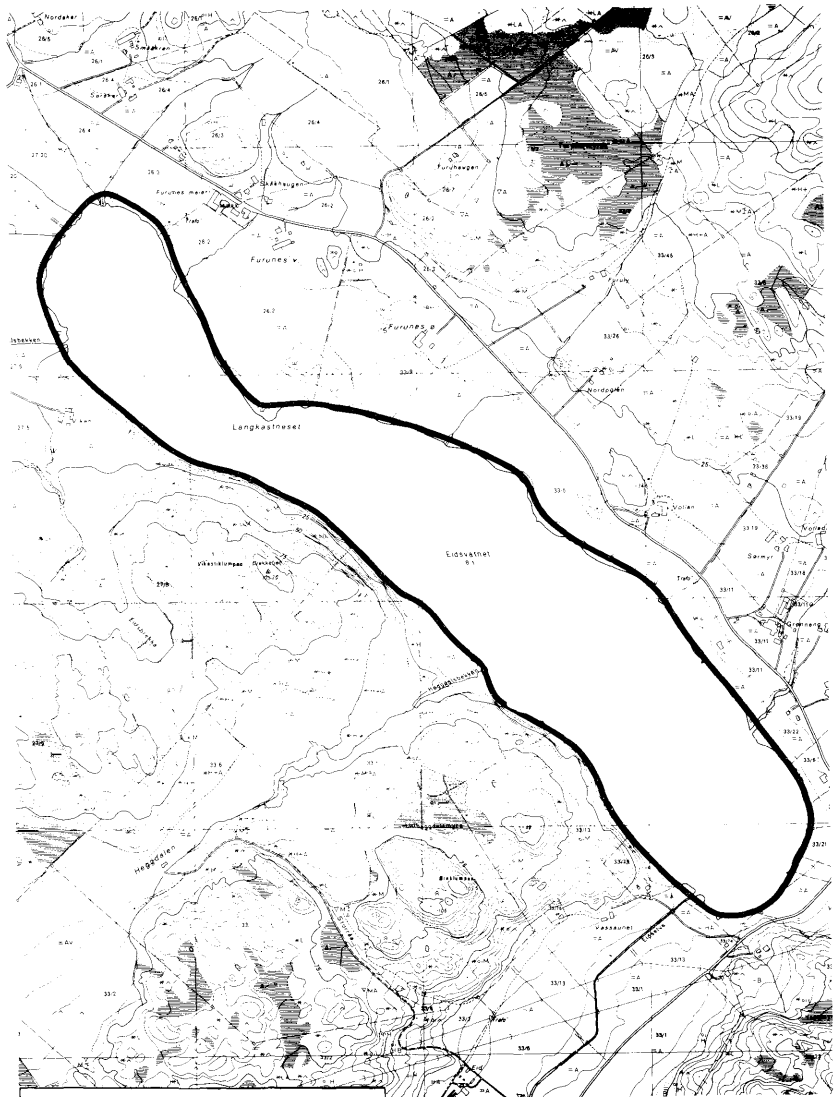
BERØRTE EIENDOMMER (GNR./BNR.):
26/2; 26/3; 26/4; 27/1; 27/5; 27/7,8; 27/13,22; 27/20; 33/1; 33/2; 33/3; 33/5;
33/6; 33/9; 33/11; 33/13; 33/21; 33/22; 33/23; 33/24; 33/52; 33/79.

KORT OMRÅDEBESKRIVELSE:

Eidsvatnet er et vel 2,2 km langstrakt grunt vatn omgitt for en stor del av flat dyrket mark. På sørsiden er det bratte bergpartier med løvskog og furuskog. I selve strandsonen mot dyrket mark finnes et smalt belte med nesten sammenhengende kantskog bestående av or og vier. Rundt store deler av vatnet er det et takrørbelte som særlig i nordenden er bredt, tett og høyvokst. Innenfor takrørskogen finnes ofte et belte av elvesnelle, sumpsivaks, starr o.a. — dette er best utviklet i nordenden. Nettopp den nordre delen utgjør det grunneste parti i vatnet (1—3 meters dyp). Vatnet har utløp mot sørøst til Stjørnfjorden.

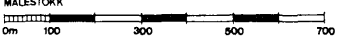
KORT ORNITOLOGISK BESKRIVELSE:

Eidsvatnet har sin viktigste funksjon som raste- og hvileplass for vannfugl i trekketidene, men området fungerer også som hekkeplass for en del arter. Dessuten benyttes området som beiteplass for arter som hekker i omgivelsene, som myteplass for en del ender og som vaskeplass for en del måsefugler. Tilsammen er hittil 85 ulike fuglearter registrert i/ved Eidsvatnet, herav 36 vannfuglearter. Canadagås er satt ut og hekker årvisst. Artsantallet er høyt, og det samme kan individantallet til sine tider være — særlig for enkelte arter. Artssammensetningen er karakteristisk for næringsrike lavlandsvatn i Midt-Norge. Flere kravfulle/spesielle vannfuglearter er registrert. Ut i fra de kriterier som er benyttet er forekomsten av 8 vannfuglearter av regional interesse (derav 2 hekkende) og 1 av nasjonal interesse. Eidsvatnet er en av de viktigste lokaliteter for sangsvane i fylket. Etter de tilgjengelige ornitologiske data vurderes Eidsvatnet å ha regional verneverdi. Det skiller seg klart i fra de mange andre vatn i lavlandet i Bjugn.

2. EIDSVATNET
FUGLEFREDNINGSOMRÅDE

MÅLESTOKK

 0m 100 300 600 700

ANDRE VERNEINTERESSER:

Det er ikke foretatt botaniske og ferskvannsbiologiske undersøkelser i området, og en har p.t. ikke tilgjengelige data for å vurdere andre biologiske verneinteresser enn de ornitologiske. Et visst fiske foregår i vatnet. Vatnet utgjør et vakkert element i kulturlandskapet i området.

FORMÅLET MED VERN:

Formålet er å sikre en spesiell våtmarksbiotop av særlig viktighet for trekkende, men også enkelte hekkende vannfugler.

UTFØRTE INNGREP:

Eidsvatnet er senket to ganger, senest i 1948 (ca. 1,2 m). Da ble ca. 340 da sumpjord innvunnet. Vatnet er påvirket av næringstilførsel fra jordbruksområdene, og det er særlig i de senere årene at den frodige vannvegetasjonen har utviklet seg. Tidligere var det utslipp fra et nærliggende meieri, men det er oppført etter at meieriet ble nedlagt. En høyspentlinje går ned til vatnet på østsiden og langs nordsiden.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

Eidsvatnet kan vanskelig senkes særlig mer p.g.a. vansker ved utløpet, men da tilgroingen bremser avrenningen ønskes opprensning av utløpet og grøfter ved jevnlike mellomrom. Dette ansees ikke som et problem, men ytterligere senking av normalvannstanden bør ikke skje. Det er ikke blitt gitt konsesjon for den først godkjente kraftlinjen som skulle krysse vatnet på en meget uheldig måte og som ville øke kollisjonsfaren for sangsvaner o.a. vannfugl betraktelig. Hensynet til kollisjonsfaren, landskapet og områdets verneverdi ble gitt prioritet. Jakttrykket er i dag ikke særlig stort, men noe andejakt pågår om høsten. De utsatte canadagjessene ansees som et problem på enkelte eiendommer p.g.a. nedtråking og sterkt beite på åker og eng. Antallet har økt siden utsettingen.

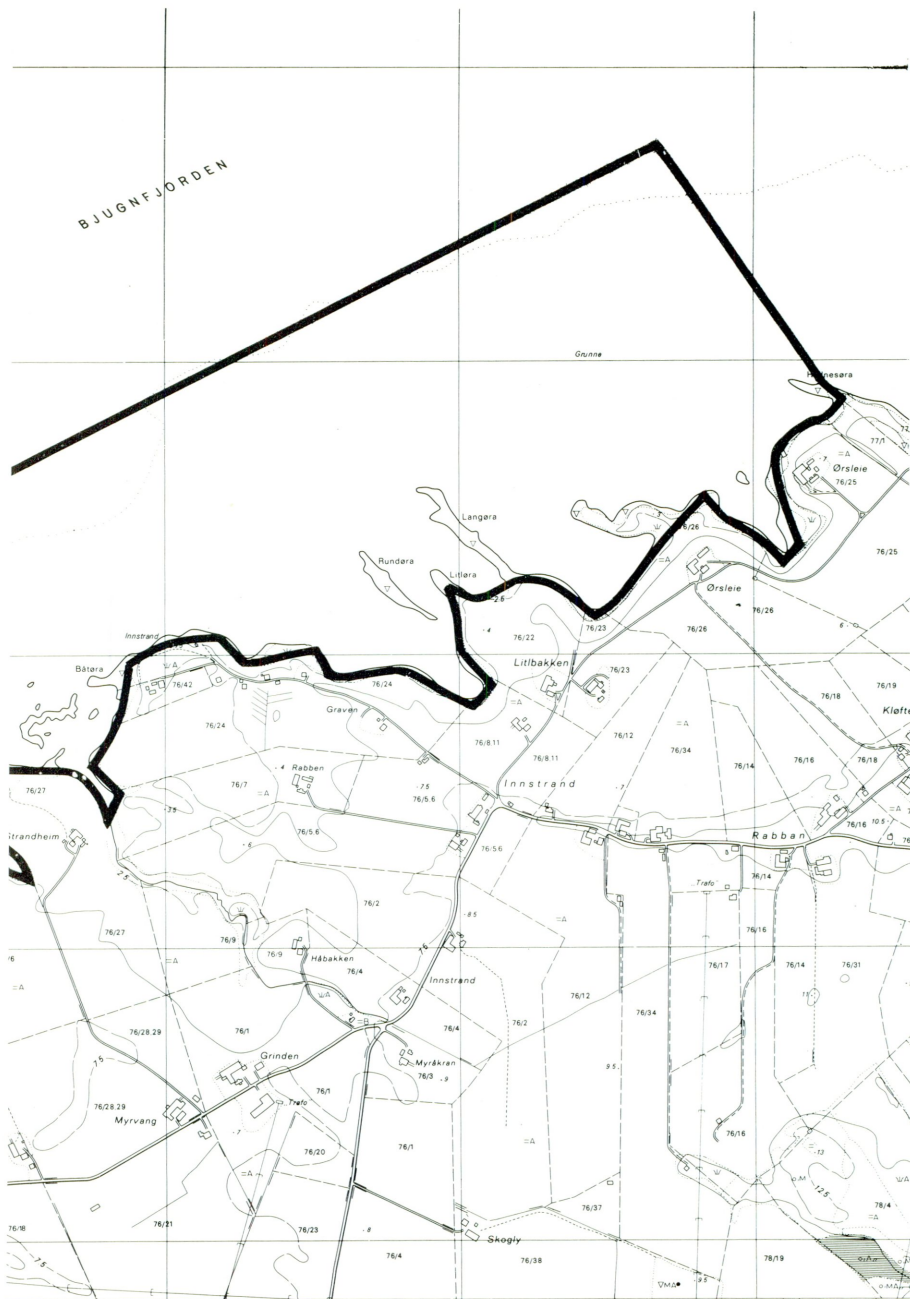
AKTUELLE SKJØTSELTILTAK/MERKNADER:

Utslippene/tilførselen av næringsstoffer til vatnet bør begrenses. Det er for tiden lite aktuelt med direkte skjøtselstiltak i området. Det vil være ønskelig med utfyllende biologiske undersøkelser i området.

KILDER/REFERANSER:

Litteratur: 19, 21, 22, 23, 61, 62, 69.

Annet: 2, 6, 14.

LOKALITETSNUMMER: 3
LOKALITETSNAVN: Innstrandfjæra
KOMMUNE: Ørland

BELIGGENHET: Uthaug — Døsvik
KARTBLAD: Ørland 1522 III
UTM-KOORDINATER: 32V NR 315.675
HØYDE OVER HAVET: 0—3 meter
AREAL: Ca. 1590 da, herav ca. 1450 da vannareal

BERØRTE GRUNNEIERE (GNR./BNR.):

75/1; 75/2; 75/5; 75/6; 75/7; 75/10; 75/36; 76/6; 76/7; 76/8,11; 76/22; 76/23;
76/24; 76/25; 76/26; 76/27; 76/35; 76/42; 77/11.

KORT OMRÅDEBESKRIVELSE:

Området er et fjæreamråde bestående av ulike elementer. I de indre deler av fjæra finnes mudderbunnsområder, midt i fjæra er det store, flate sand-, grus- og leirområder med en del store steiner, og i dette området blir det stående igjen en del smådammer ved fjære sjø, ytterst i fjæra er det steingrunn med store tangbelter og utenfor mindre gruntvannsområder. Langs fastmarka er det en rekke innbuktninger — gjerne i tilknytning til mindre bekker og grøfter. Dette danner en avvekslende strandlinje. Ved Utstrand ligger en særegen brakkvannsdam (Kråka) og like ved en søppelplass som er i ferd med å ødelegge denne. Selve fjæresonen er ganske bred. De innenforliggende, flate områdene er preget av jordbruk.

KORT ORNITOLOGISK BESKRIVELSE:

Fjæresonen i området er variert i utforming, og deler av området er særlig av betydning for en rekke vannfuglarter. Området fungerer spesielt som en viktig hvile-/rasteplass i trekketidene for vadefugl og en del andefugl. Særlig viktig i så måte er områdene hvor det blir stående igjen vanddammer ved fjære sjø, her er det særlig under høsttrekket et ytende liv av vadefugl og andre vannfugl. «Kråka» er også en spesiell biotop, men området er sterkt påvirket og skjemmet av den nærliggende søppelplassen som forøvrig tiltrekker seg en del såkalte «søppelfugler». Områdene har også betydning for overvintrende vannfugl. Det utenforliggende gruntvannsområde har her mindre betydning som fuglelokalitet. Hittil er totalt 65 ulike fuglearter registrert. Fuglefaunaen domineres av vannfugl og 35 ulike vannfuglarter er registrert, derav 12 andefuglarter og 22 vadefuglarter.

ter. Flere spesielle og kravfulle vannfugler er påvist. Artsantallet er høyt, og det samme gjelder individantallet av enkelte arter særlig i trekketidene. Etter de kriterier som er benyttet er forekomsten av 13 vannfuglearter vurdert å være av regional interesse, 1 av nasjonal interesse og 2 av internasjonal interesse. Etter dette vurderes lokaliteten separat å ha regional verneverdi. Området inngår som en viktig del av Ørlands våtmarkssystem og er et viktig ledd i trekkrutene for vannfugl langs kysten.

ANDRE VERNEINTERESSER:

Botaniske og marinbiologiske undersøkelser er ikke utført.

FORMÅLET MED VERN:

Formålet er å sikre en spesiell vannfuglbiotop av særlig viktighet i trekketidene og et spesielt våtmarksområde som inngår som en viktig del av Ørlands våtmarkssystem.

UTFØRTE INNGREP:

Fjæreområdene er lite påvirket utenom ved Kråka, hvor en søppeltømmingsplass forringer nærområdene og i særdeleshet den nærliggende brakkvannsdammen. Søppelavfall finnes spredt over et større areal. Søppelplassen er ikke formelt godkjent og visse interkommunale planer om en permanent løsning av søppelproblemene i Ørland/Bjugn er under drøfting.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

Eventuell videre «utbygging» av arealet søppeltømmingen foregår på. Det foregår noe jakt i området. Ca. 100 da kan innvies til jordbruksformål ved inndemming av et par buker.

AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK/MERKNADER:

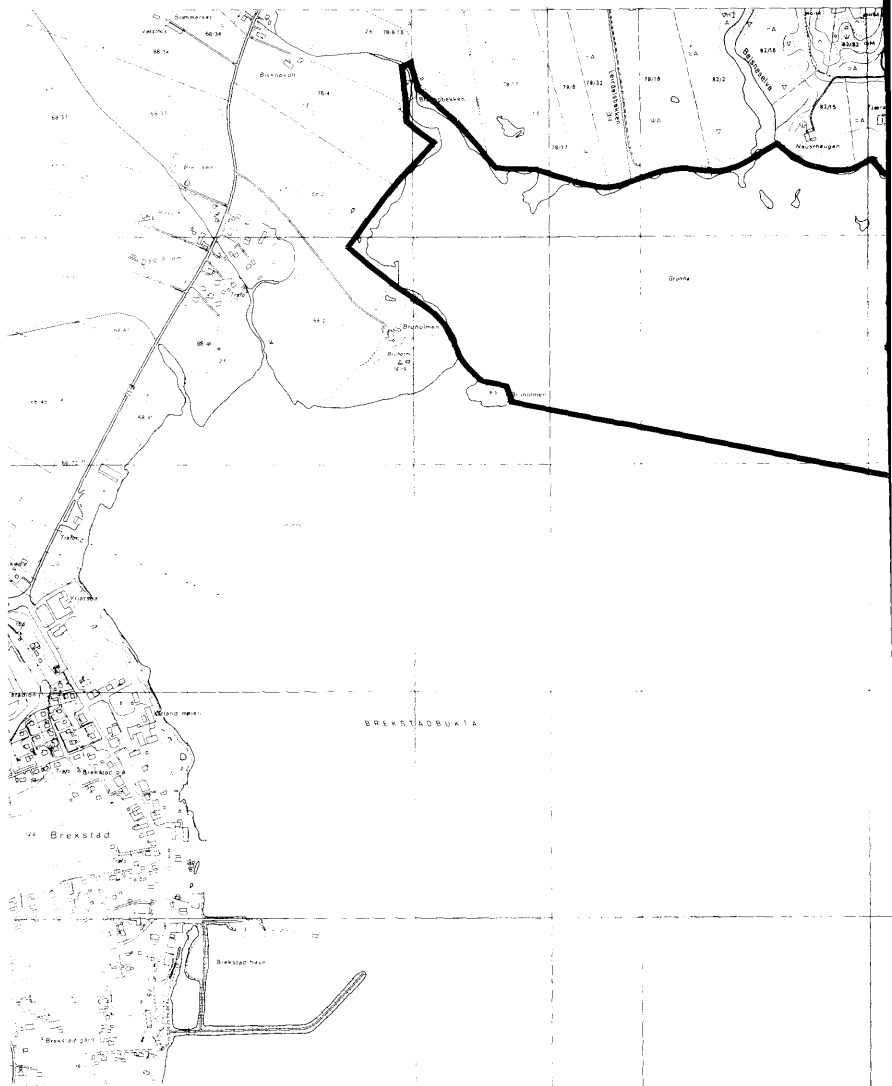
Det er for tiden ikke aktuelt med direkte skjøtselstiltak i området. En opprydding rundt søppelplassen er imidlertid påkrevd.

Foruten de berørte eiendommene nevnt foran har flere andre grunneiere rettigheter til sand og tang på en del av disse eiendommene.

KILDER/REFERANSER:

Litteratur: 5, 19, 38, 61, 68.

Annet: 1, 2, 3, 6, 9, 17.

4. HOVSFJÆRA
FUGLEFREDNINGSOMRÅDE

MÅLESTOKK

0m 100 300 500 700

LOKALITETSNUMMER: 4
LOKALITETSNAVN: Hovsfjæra
KOMMUNE: Ørland

BELIGGENHET: Brekstad — Austråt
KARTBLAD: Ørland 1522 III og Rissa 1522 II
UTM-KOORDINATER: 32V NR 345.640
HØYDE OVER HAVET: 0—2 meter
AREAL: Ca. 1375 da, herav ca. 1295 da vannareal

BERØRTE EIENDOMMER (GNR./BNR.):

68/2 (Staten); 78/11; 78/8,16; 78/17; 79/8; 79/16; 79/32; 82/1 (Sør-Trøndelag fylke); 82/2; 82/15; 82/16; 82/41; 82/32,40, 43; 82/71,76; 82/73, 82/75; 82/77; 82/80; 82/85.

KORT OMRÅDEBESKRIVELSE:

Hovsfjæra er i denne sammenheng benyttet som fellesbetegnelse for fjærestrekningen mellom Bruholmen og Austråt og omfatter: Bergsfjæra, Hovsfjæra, Balnesfjæra, Skalfjæra og Fitjan samt de grunne sjøarealene utenfor. Fjæreamrådet er relativt langgrunt ved fjære sjø og sammensatt av flere typer. Øverst i fjæresonen finnes mudderbunnspartier — ofte med grunne smådammer. Midt i fjæra ligger et større område bestående av sand og grus, disse områdene er ved fjære sjø tørrere enn de innenforliggende. I nedre deler finnes et kraftig tangbelte, og spredt i hele fjæresonen finnes større og mindre steiner. I nær tilknytning til fjæresonen ligger noen sumppartier, men stort sett strekker dyrket mark og beiteland seg ned til flomålet. Utenfor fjæresonen ligger et større sammenhengende gruntvannsområde ned til 10—20 meters dyp. To større bekker — Biskopbekken og Balsneselva — samt noen mindre renner ut i fjæra. Innenfor fjæra er landskapet flatt og i dag for det meste preget av jordbruk.

KORT ORNITOLOGISK BESKRIVELSE:

Fjære-/gruntvannsområdene i Hovsfjæra har særlig betydning for en rekke ulike vannfugler, og området fungerer spesielt som hvile-/rasteplass i trekktidene og som overvintringsplass. Dessuten har området betydning som beiteplass for fugler som hekker i omgivelsene og som myteplass for andefugl. Ved vestlige og nordlige sterke vinder og dårlig vær betyr de mer avskjermede delene av Ørlands våtmarkssystem på innsiden av Ørlandet særlig meget for mange vannfugler. Dette ser en spesielt i den kritiske vintertiden. Området må funksjonsmessig

sees i sammenheng med Brekstadfjæra mellom Brekstad havn og Bruholmen. Dette området hører sammen med Hovsfjæra både funksjonsmessig og fysisk og utfyller de våtmarkselementer som finnes i Hovsfjæra. Hittil er totalt 108 ulike fuglearter registrert i området. Fuglefaunaen domineres av vannfugl, og 63 ulike vannfuglearter er hittil registrert, derav 3 lomarter, 2 dykkerarter, 19 andefuglearter og 23 vadefuglearter. Flere spesielle og sjeldne arter er påvist. Artsantallet er altså høyt, og det samme gjelder individantallet både for flere av artene og til sammen. Spesielt under høsttrekket forekommer store ansamlinger av vadefugler, store antall andefugler forekommer store deler av året. Etter de kriterier som er benyttet er forekomsten av 17 vannfuglearter vurdert å være av regional interesse, 6 av nasjonal interesse og 3 av internasjonal interesse. Etter dette vurderes lokaliteten å ha nasjonal verneverdi. Området inngår som en viktig del av Ørlands våtmarkssystem, og det er et viktig ledd i vannfuglenes trekkvei langs kysten.

ANDRE VERNEINTERESSER:

Det tidligere sump- og marsklandsskapet langs fjæreamrådene er forlenget oppdyrket, og verneinteressene er i det vesentligste konsentrert om arealet nedenfor flomålet. Marinbiologiske undersøkelser er ikke utført. Strandbergene på Bruholmen er av botanisk interesse. Bruholmen er av stor betydning for friluftslivet (bading/soling).

FORMÅLET MED VERN:

Formålet er å sikre et spesielt våtmarksområde av stor viktighet som trekk- og overvintringsplass for ulike vannfugler. Området inngår som en viktig del av Ørlands våtmarkssystem.

UTFØRTE INNGREP:

I selve fjæresonen er det i Hovsfjæra ikke utført vesentlige inngrep utenom visse kanaliserings- og forbygningsarbeider i områdene ved Balsneselva. Fjæreamrådene tilføres en del næringsstoffer fra tilgrensende kulturmark, spesielt er Balsneselva og Biskopbekken forurenset. Tidligere lå større sumparealer på land ned mot fjæreamrådene, disse arealene er forlenget oppdyrket med unntak av noen mindre områder.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

Brekstadbukta er planlagt utlagt til industriområde etter inndemming av området, og en reguleringsplan for området er under behandling. Bekken som renner ut i Brekstadfjæra vil bli overført til Hovsfjæra, og den bør eventuelt tilknyttes Biskopbekken. Bruholmen er et offentlig friluftsområde av særlig viktighet lokalt, friluftinteressene kan ikke sies å medføre vesentlige problemer overfor et vern av Hovsfjæra. Det foregår noe jakt i området.

AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK/MERKNADER:

Det er for tiden ikke aktuelt med direkte skjøtselstiltak i området.

Bruholmen er innkjøpt til friluftsmål og eies av staten.

Foruten de berørte eiendommene nevnt foran har flere andre grunneiere rett til å ta sand og tang på en del av disse eiendommene.

For Brekstadfjæra er en reguleringsplan for industriareal m.m. under behandling. Det er et meget viktig område for trekkende- og overvintrende vannfugl som går tapt ved utbygging av denne bukta, og tapet av området gjør at de resterende deler av Ørlands våtmarkssystem blir enda viktigere å bevare.

KILDER/REFERANSER:

Litteratur: 2, 5, 19, 22, 38, 61, 63, 68, 69.

Annet: 1, 2, 3, 6, 9, 17.

LOKALITETSNUMMER: 5
LOKALITETSNAVN: Grandfjæra
KOMMUNE: Ørland

BELIGGENHET: Beian — Uthaug
KARTBLAD: Ørland 1522 III
UTM-KOORDINATER: 32V NR 270.620
HØYDE OVER HAVET: 0—5 meter
AREAL: Ca. 21.000 da, herav ca. 20.370 da vannareal

BERØRTE EIENDOMMER (GNR./BNR.):

62/1; 63/2; 63/3; 63/4; 63/6; 63/7; 63/8; 64/2; 64/3; 64/4; 64/5; 64/8; 64/9;
64/10; 64/13; 64/14; 64/15; 64/17; 64/22; 64/24; 64/26,51,52; 64/36; 64/37,41;
64/60; 64/62,71; 69/17; 69/44,83; 70/2; 70/23 m.fl.; 73/2; 73/3 m.fl.; 73/4;
73/5,19; 73/12; 73/13 m.fl. (Staten).

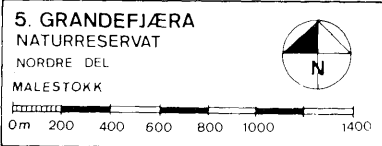
KORT OMRÅDEBESKRIVELSE:

Grandfjæra er den største sammenhengende fjærestrekning i fylket og består av en svært langgrunn fjære med store utenforliggende gruntvannsområder. Området strekker seg nesten 10 km fra Beian/Garten i sør til Hoøya i nord. Med i området kan en regne gruntvannsområdene i tilknytning til de mange småholmene ved Juldagene/Kistein m.fl. like nordvest for Hoøya. Innenfor fjæra lå det tidligere store sump- og marskområder og myrer, men av disse områdene er det bare små deler tilbake i dag. De gjenværende sumpområdene nord og midt i området er derfor av stor interesse. Ved fjære sjø blottlegges store fjæreområder, i den innerste del finnes en rekke partier hvor små dammer blir stående igjen, i den ytre del av fjæra ligger et stort tangbelte. Midt i fjæra ligger en mindre holme (Kunnaren) og helt sør i Gartskjæra. Landskapet innenfor selve fjæra er flatt åker- og beiteland.

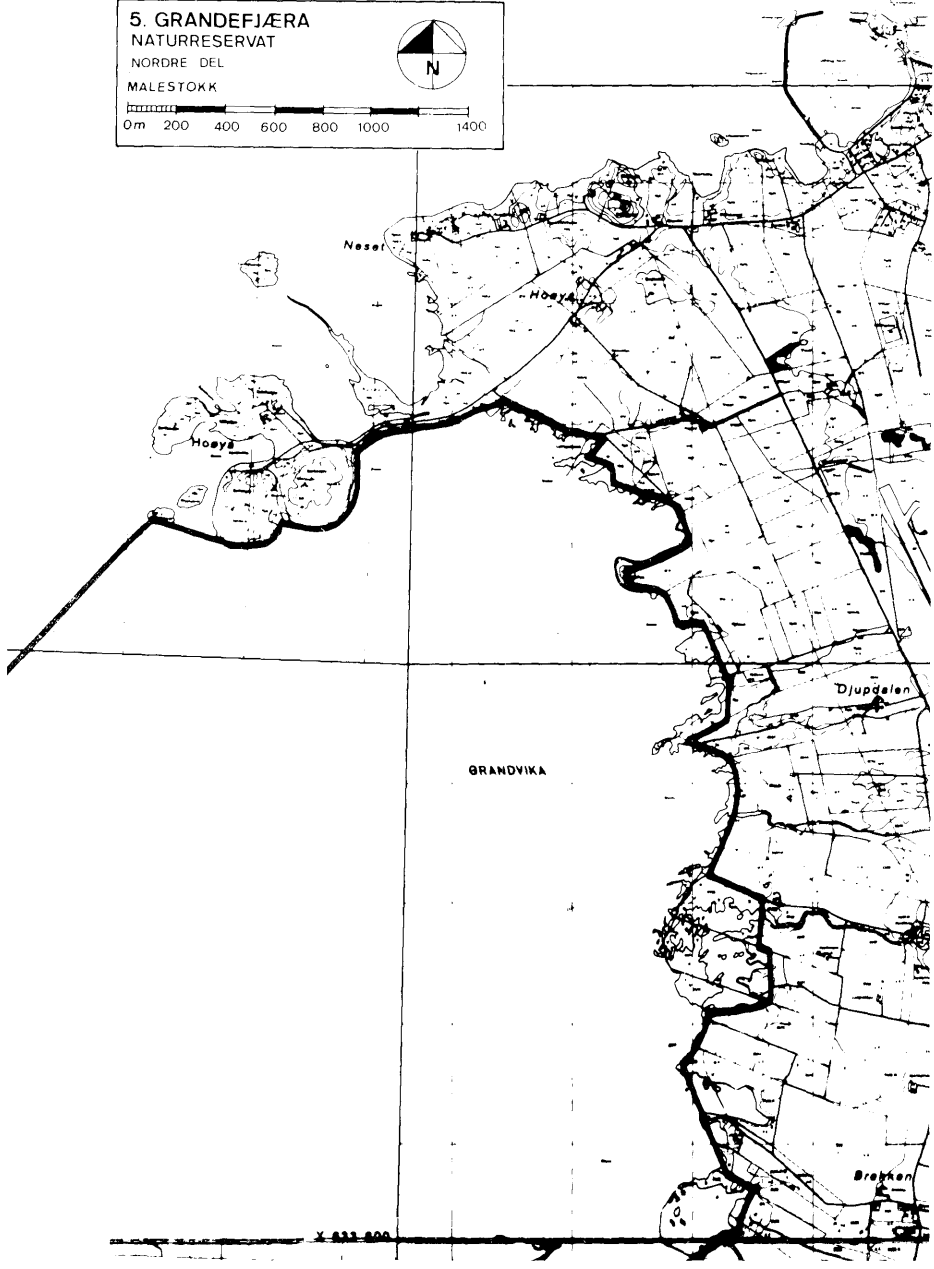
KORT ORNITOLOGISK BESKRIVELSE:

Grandfjæra utgjør, p.g.a. den store næringstilgangen, den strategiske beliggenhet og arealets dimensjoner, et stort potensial for mange ulike vannfuglearter og andre trekkfuglearter. Størst betydning har området som hvile-/raste plass i trekk tidene. Gruntvannsområdene utenfor og sjøområdene ved holmene nord for er meget viktige også som myteplass for andefugl — i særlig grad ærfugl og sjøorre (totalt min. 5300 ind. er registrert i området). Området fungerer også som overvintringslokalitet, hekkeplass, oversomringsplass og som beiteplass for arter som hekker i omgivelsene. Funksjonsmessig henger området sammen med resten av Ørlands våtmarkssystem hvor det inngår som den viktigste del — vur-

5. GRANDEFJÆRA
NATURRESERVAT
NORDRE DEL
MALESTOKK

0m 200 400 600 800 1000 1400

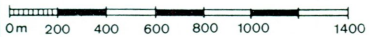
X 433 600

5. GRANDEFJÆRA

NATURRESERVAT

SØNDRE DEL

MALESTOKK

derer en komponentene hver for seg. Hittil er totalt 107 ulike fuglearter registrert i området, fuglefaunaen domineres av vannfugl og hele 71 ulike vannfuglarter er registrert, derav 4 lomarter, 3 dykkerarter, 22 andefuglarter og 29 vadefuglarter, 13 vannfuglarter er funnet hekkende og 6 andre hekker trolig. Flere spesielle og sjeldne arter er påvist — noen av disse forekommer regelmessig. Artsantallet er meget høyt, og det samme gjelder individantallet for mange arter og totalt for vannfugl. Store antall vannfugl har tilhold i området store deler av året — bl.a. nevnes at min. 5500 andefugl og 5000 vadefugl er registrert samtidig i området. Etter de kriterier som er benyttet er forekomsten av 21 vannfuglarter vurdert å være av regional interesse, 16 av nasjonal interesse og 7 av internasjonal interesse. Etter dette vurderes området isolert sett å være av internasjonal verneverdi og et av de viktigste områdene for trekkende vannfugl langs Norskekysten. Området har lenge vært kjent for sitt rike fugleliv.

ANDRE VERNEINTERESSER:

Botanisk sett har deler av Grandfjæra høy verneverdi, da området har et stort spekter av typisk vegetasjon for strandenger i Trøndelag samtidig som her finnes innslag av sjeldne plantearter. Marinbiologiske undersøkelser er ikke utført. Landskapet har et særpreg som det vil være verdifullt å bevare.

FORMÅLET MED VERN:

Formålet er å sikre det største sammenhengende fjære-/gruntvannsområdet i fylket og den viktigste delen av Ørlands våtmarkssystem. Området er av særlig viktighet for mytende og trekkende vannfugl, og utgjør i denne sammenheng det viktigste enkeltområde i fylket.

UTFØRTE INNGREP:

I den sørlige del av området er det bygd et demnings- og kanalsystem for å innvinne landbruksjord, dette angår ca. 1/3 av strandstrekningen langs Grandfjæra. Storparten av Ørlandets myr-, sump- og marslandskap er i dag oppdyrket, men noen rester finnes nord for demningen. Også deler av dette området kan det være aktuelt å søke oppdyrket. En del søppel, bilvrak etc. ligger spredt i fjæresonen.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

Det foreligger planer om ytterligere oppdyrking (se foran) nordover fra den eksisterende kanalen. Disse planer kan, hvis de iverksettes, innvinne totalt ca. 400—500 da jordbruksland. Jakttrykket i området er høyt til Trøndelag å være.

AKTUELLE SKJØTSESLILTAK/MERKNADER:

For tiden er det ikke aktuelt med direkte skjøtselstiltak i området utenom opprydding av søppel og bilvrak.

Foruten de berørte eiendommene nevnt foran har flere andre grunneiere rettigheter til sand og tang på en del av disse eiendommene.

KILDER/REFERANSER:

Litteratur: 2, 5, 15, 19, 21, 22, 24, 30, 38, 50, 51, 55, 61, 62, 67, 68, 69.

Annet: 1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 14, 17.

LOKALITETSNUMMER: 6
LOKALITETSNAVN: Kråkvågsvaet
KOMMUNE: Ørland

BELIGGENHET: Kråkvåg — Storfosen
KARTBLAD: Ørland 1522 III
UTM-KOORDINATER: 32V NR 180.610
HØYDE OVER HAVET: 0—21 meter
AREAL: Ca. 24.000 da, herav ca. 22.900 da vannareal

BERØRTE EIENDOMMER (GNR./BNR.):

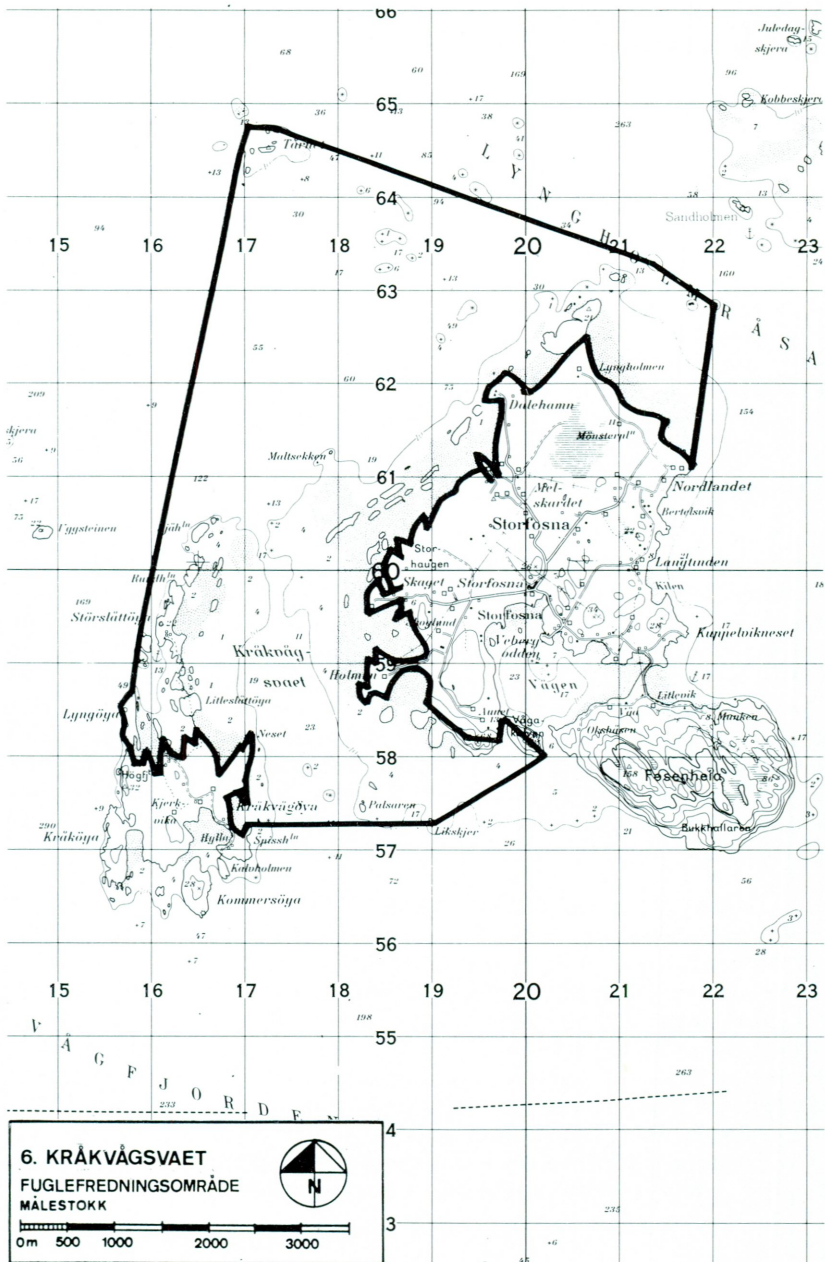
59/1; 59/2; 59/3; 59/4; 59/5; 59/7; 60/1; 60/2; 60/4; 60/5; 60/6, 7; 60/8; 60/11;
60/12; 60/15 m.f.; 60/20; 60/27; 60/44, 103; 60/49; 60/52; 60/57; 60/67; 60/74;
60/76; 60/82; 60/101; 60/104; 60/109; 60/112.

KORT OMRÅDEBESKRIVELSE:

Kråkvågsvaet er sundet mellom øyene Kråkvåg og Storfosen med tilhørende fjære- og gruntvannsområder. Til området regnes her sjøarealet mellom hovedøyene nord til Tårnet og sør til Likskjæret samt holmene nord for Kråkvåg og holmene på nordvestsiden av Storfosen, og i tillegg et parti helt nord/nordøst på selve Storfosen. Kråkvågsvaet er meget grunt, og store deler av området er ikke dypere enn 5—10 meter. De største fjæreområdene ligger på vestsiden og på nordøstsiden av Storfosen. Landskapet på øyene er variert med flatt jordbruksland og en del knauser. På Storfosen er det en del løvskog samt barskogsplanting, og på det indre av øya et myrområde. Fosenheia er et markert landemerke (158 m.o.h.).

KORT ORNITOLOGISK BESKRIVELSE:

Fjære- og gruntvannsområdene i Kråkvågsvaet og ved Storfosen er viktige fuglelokaliteter, de fungerer i særlig grad som hvile-/rasteplasser i trekketidene og om vinteren for en lang rekke vannfugler og sjøfugler. Videre fungerer de som tilholdssted for en del ikkehekkende vannfugl om sommeren og som myteplass for andefugl — særlig for ærfugl og sjøorre (min. 1900 ind. er registrert i området). Holmene i området fungerer som hekkeplass for en del arter, og det eksisterer gamle tinglysninger om egg- og dunværsfredninger for disse. Antallet hekkefugl har imidlertid avtatt. Områdene inngår som en viktig del av Ørlands våtmarkssystem og henger på flere måter sammen med Grandefjæra og holmene nordenfor. Det er et viktig ledd i vannfuglenes trekkvei langs kysten. Hvis en regner

med Storfosen totalt, er det hittil registrert 122 ulike fuglearter i området, derav er 27 påvist hekkende og 23 andre sannsynlig hekkende. Av 55 registrerte vannfuglearter er 4 lomarter, 2 dykkerarter, 15 andefuglearter og 24 vadefuglearter, 12 vannfuglearter er påvist hekkende og 10 andre hekker sannsynlig. Artsantallet er høyt og det samme gjelder store deler av året individantallet, særlig dominerende er vannfuglfaunaen. Flere kravfulle og spesielle vannfugler er registrert, bl.a. er det registrert samtidig 37 lom, 3350 andefugl og 1400 vadefugl. Etter de kriterier som er benyttet er forekomsten av 19 vannfuglearter vurdert å være av regional interesse, 7 av nasjonal interesse og 2 av internasjonal interesse. Etter dette vurderes området separat å ha nasjonal verneverdi.

ANDRE VERNEINTERESSER:

Botaniske og marinbiologiske undersøkelser er ikke utført. Berggrunnen på deler av Storfosen består av en spesiell konglomeratbergart fra Devontiden som stedvis gir grunnlag for en særegen vegetasjon. Områdene utgjør vakre naturelementer i det spesielle landskapet en har her ute på øyene utenfor Ørland.

FORMÅLET MED VERN:

Formålet er å sikre et særlig viktig område for vannfugl, et spesielt våtmarksområde som inngår som en viktig del av Ørlands våtmarkssystem.

UTFØRTE INNGREP:

Ingen vesentlige.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

Økt ferdsel på holmene i hekketiden er et problem. Det drives en del jakt i området, og det kan reises tvil om denne aktiviteten foregår etter gjeldende regler. Hyttebygging i større omfang kan bli et problem. Økt småbåttrafikk og motorkapasitet kan medføre problemer.

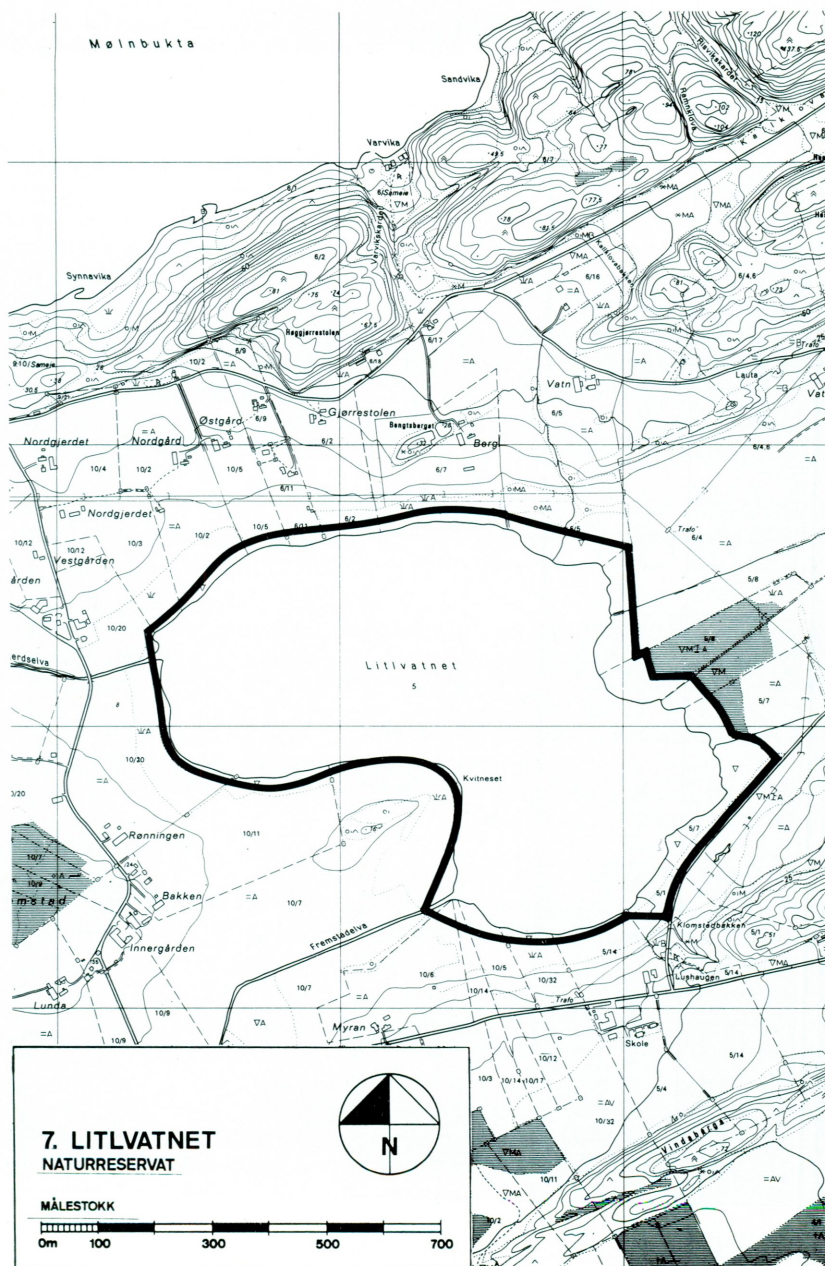
AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK/MERKNADER:

For tiden er det ikke aktuelt med direkte skjøtselstiltak i området. For holmene ved Storfosen og Kråkvåg er det aktuelt med ferdselsforbud i hekketiden for å beskytte hekkende fugler, reir, egg og unger.

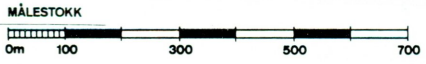
KILDER/REFERANSER:

Litteratur: 2, 5, 13, 19, 22, 38, 39, 61, 62, 68, 69.

Annet: 1, 2, 3, 6, 7, 9, 17.

7. LITLVATNET NATURRESERVAT

LOKALITETSNUMMER: 7
LOKALITETSNAVN: Litlvatnet
KOMMUNE: Agdenes

BELIGGENHET: Mølnbukt
KARTBLAD: Ørland 1522 III
UTM-KOORDINATER: 32V NR 329.545
HØYDE OVAR HAVET: 5 meter
AREAL: Ca. 530 da, herav ca. 430 da vannareal

BERØRTE EIENDOMMER (GNR./BNR.):
5/1; 5/6; 5/7; 5/8; 5/14; 6/2; 6/4; 6/5; 6/7; 6/11; 10/2; 10/3; 10/5; 10/6; 10/7;
10/11; 10/14; 10/20, 10/32.

KORT OMRÅDEBESKRIVELSE:

Litlvatnet ligger i et flatt kulturlandskap og er omsluttet av dyrket mark nesten rundt det hele. Utenom åker og beiteland er det noen løvskogspartier og bergknauser. Litlvatnet ligger på marine sedimenter og er gjennomgående meget grunt med gjennomsnittsdyp på 1—1,5 m, og største dyp på 3—3,5 m. Vannvegetasjonen er kraftig utviklet med tette takrørbelter og andre vannplanter. Vannvegetasjonen har forandret seg mye de siste 10—12 år. Naturlig tilgroing påskyndes delvis av den kunstige gjødseltilførsel. Nedslagsfeltet kan deles i to: a) omliggende åkerland og b) tilførselen fra det nærliggende Storstvatnet gjennom Fremstadelva. Utløpet — Nordgjerdselva — er en 5—10 m bred kanal som når havet etter 6—700 m.

KORT ORNITOLOGISK BESKRIVELSE:

Litlvatnet er av særlig viktighet som hvile-/rasteplass i trekketidene og som hekkplass for en del vannfugler. Dessuten fungerer vatnet som beiteplass for fugl som hekker i omgivelsene, som myteplass for en del andefugl og som vaskeplass for en del måsefugl. Andefuglene setter særlig sitt preg på fuglefaunaen. Litlvatnet kan funksjonsmessig sees i sammenheng med Storstvatnet, og området kan også til en viss grad sies å henge sammen med Ørlandets varierte våtmarkssystem. Mellom Litlvatnet og Storstvatnet foregår regelmessig utskiftning av en del vannfugl, det samme skjer mellom Litlvatnet og Ørlandet. Vatnet er et viktig ledd i trekkrueten for vannfugl langs kysten. Hittil er 46 ulike vannfuglarter registrert i området, herav bl.a. 18 andefuglarter, 4 riksefuglarter og 13 vadefuglarter. Til sammen er 105 ulike fuglearter registrert og av disse er det flere kravfulle og spe-

sielle vannfugler. Artsantallet er altså høyt, og til sine tider gjelder dette også individantallet (særlig i trekketidene). Artssammensetningen er spesiell og karakteriserer et spesielt næringsrikt ferskvatn. Litlvatnet utgjør bl.a. en av de viktigste hvile-/raste plassene for sangsvane i fylket. Etter de kriterier som er benyttet, er forekomsten av 11 vannfuglearter (derav 3 hekkende) vurdert å være av regional interesse og 1 art av nasjonal interesse.

ANDRE VERNEINTERESSER:

Litlvatnet utgjør et spesielt vakkert landskapselement. De botaniske og ferskvannsbioologiske verneinteressene er sterke. Området er tidligere medtatt i Project Aqua. Et visst fiske foregår i vatnet, sjøaure går opp i vassdraget. Området er gjennom en årrekke blitt benyttet i undervisnings- og forskningsøyemed. De samlede verneinteressene tilsier at området har nasjonal verneverdi.

FORMÅLET MED VERN:

Formålet er å sikre et av de få eutrofe vatn i fylket og et av de fuglerikeste ferskvatn i landsdelen.

UTFØRTE INNGREP:

Litlvatnet er kulturpåvirket på flere måter. Vannstanden er senket flere ganger (senest i begynnelsen av 1960-årene) for å innvinne dyrkingsland, og vatnets opprinnelige størrelse er en god del redusert. En rekke grøfter fører ut i vatnet og tilsiget av næringsstoffer fra omliggende kulturmark er betydelig.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

Ytterligere senking av vannstanden for å innvinne mer jord er diskutert, men hvorvidt dette er gjennomførbart er ikke kjent. Jakttrykket er lite.

AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK/MERKNADER:

Det er for tiden ikke aktuelt med direkte skjøtselstiltak i området.

KILDER/REFERANSER:

Litteratur: 3, 12, 17, 19, 21, 22, 24, 32, 55, 58, 61, 62, 68, 69, 70.
Annet: 1, 2, 6, 8, 13, 19.

LOKALITETSNUMMER: 8
LOKALITETSNAVN: Strømmen
KOMMUNE: Rissa

BELIGGENHET: Rissa
KARTBLAD: Rissa 1522 II
UTM-KOORDINATER: 32V NR 467.504
HØYDE OVER HAVET: 0–3 meter
AREAL: Ca. 335 da, herav ca. 205 da vannareal

BERØRTE EIENDOMMER (GNR./BNR.):

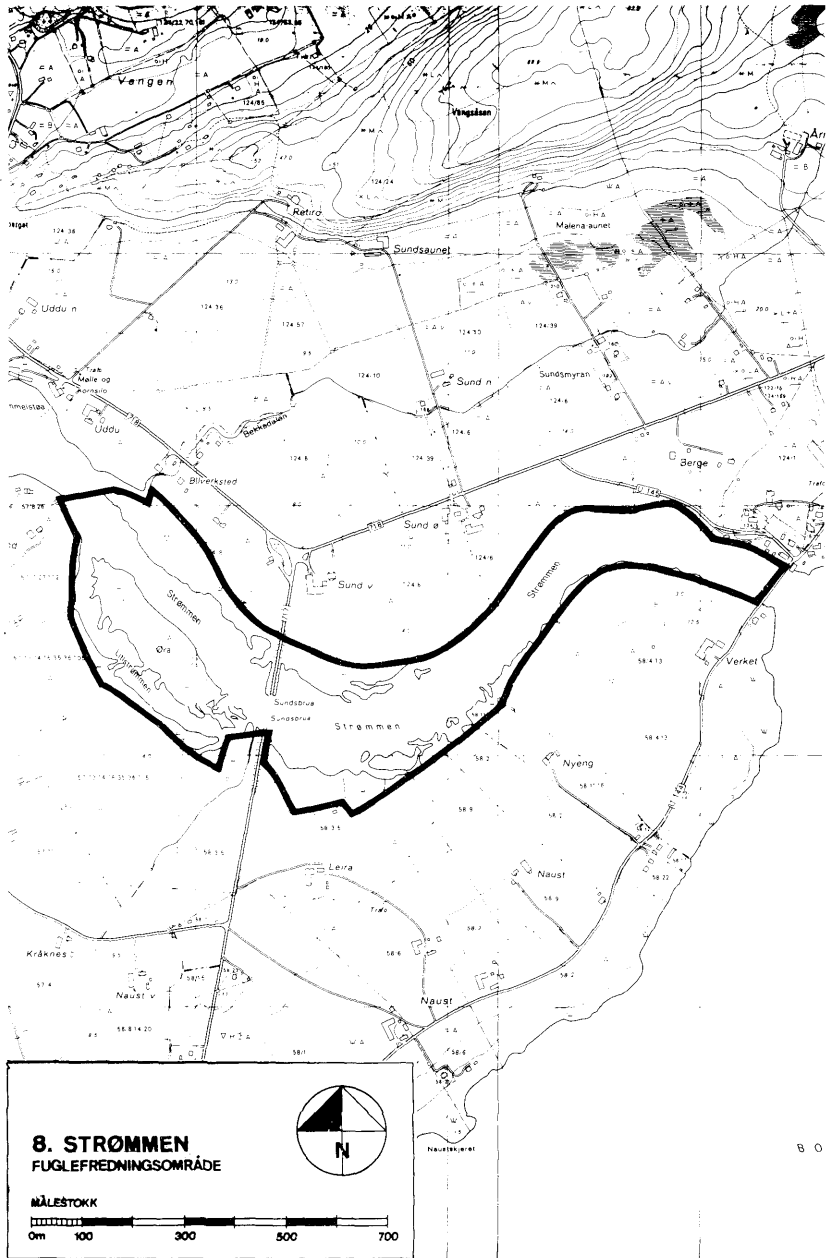
57/7, 27, 112; 57/13, 14, 16, 35, 36, 105; 57/131, 133; 58/2; 58/3, 5; 58/4, 13; 58/9; 58/11, 16; 124/1; 124/6; 124/7; 124/8; 124/12; 124/14; 124/17.

KORT OMRÅDEBESKRIVELSE:

Strømmen i Rissa er forbindelsen mellom brakkvanns-/saltvannssjøen Botn og Trondheimsfjorden, et område hvor flo- og fjærevekslingene bestemmer strømforholdene. Området danner en S-slynge gjennom et vakkert kulturlandskap dominert av jordbruk og bebyggelse. To bruer går over området. Nedenfor Sundbrua deler Strømmen seg i to løp, men det søndre er svært grunt og blir bare fylt under storflo. Øra som ligger imellom løpene er vegetasjonsbevokst, det finnes noe løvtrekratt og strandeng/fuktengvegetasjon. Strandeng/fuktengvegetasjon finner en også ellers langs deler av Strømmen inn til dyrket mark. I Strømmen består bunnen av sand/grus og leire. I visse områder er det dannet store banker med blåskjell o.a., dette skal påvirke strømforholdene i området, og gjennomstrømningen skal ha minsket i forhold til tidligere.

KORT ORNITOLOGISK BESKRIVELSE:

Strømmen utgjør en viktig fuglebiotop, og området omtales for sine svaner allerede i 1729. Dets viktigste funksjon ligger i betydningen som hvile-/rasteplass i trekketidene og som overvintringsplass. Dessuten fungerer området som beiteplass for ikkehekkende fugl i sommerhalvåret og for fugl som hekker i omgivelsene. Tidligere hekket en del ærfugl i området, men i dag hører ikke arten med blant de som hekker her regelmessig. Strømforholdene gjør at området for det meste er isfritt i vinterhalvåret, og det gir en rekke vannfugler gode beitemuligheter. Vannfuglene dominerer fuglefaunaen i området. Hittil er totalt 77 ulike fuglearter registrert i Strømmen. Av disse er 41 vannfuglearter, derav 2 dykkerarter, 14 andefuglearter og 17 vadefuglearter. De fleste av vannfuglene er trekk- og

overvintringsgjester. Etter de kriterier som er benyttet er forekomsten av 10 vannfuglarter vurdert å være av regional interesse og 1 art av nasjonal interesse. Etter dette er lokaliteten vurdert å ha regional verdi. Området tilhører det nett av lokaliteter som samlet danner trekkveien for vannfugl langs Trondheimsfjorden.

ANDRE VERNEINTERESSER:

I området finnes velutviklet strandeng- og strandsumpvegetasjon som utgjør mer sjeldne vegetasjonstyper. Også i floristisk sammenheng har området betydelig botanisk verdi. Området er velegnet i undervisningssammenheng. Strømmen utgjør et vakkert og spesielt landskapselement. Området er det eneste av denne type våtmarker som inngår i planen, og denne type natur (grunne salt/brakkvannsstrømmer) er sjelden i landsdelen. Visse kulturverninteresser er knyttet til området.

FORMÅLET MED VERN:

Formålet er å sikre et særegent våtmarksområde med et spesielt plante- og dyreliv.

UTFØRTE INNGREP:

Området er i dag totalt sett lite påvirket. To bruer går gjennom området, og dyrket mark og bebyggelse grenser opp til Strømmen. Ved Sundsbrua er det etablert et mindre verksted ved utfylling. Ved Uddu er det en naturlig havn for fiskebåter o.a., et havnemiljø med lange tradisjoner. I tidligere tider var det vanlig at fiskebåter kom inn i Strømmen langveis fra for å grave etter agningsemner (fjæremark og skjell). Deler av strandengområdene er noe beitepåvirket.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

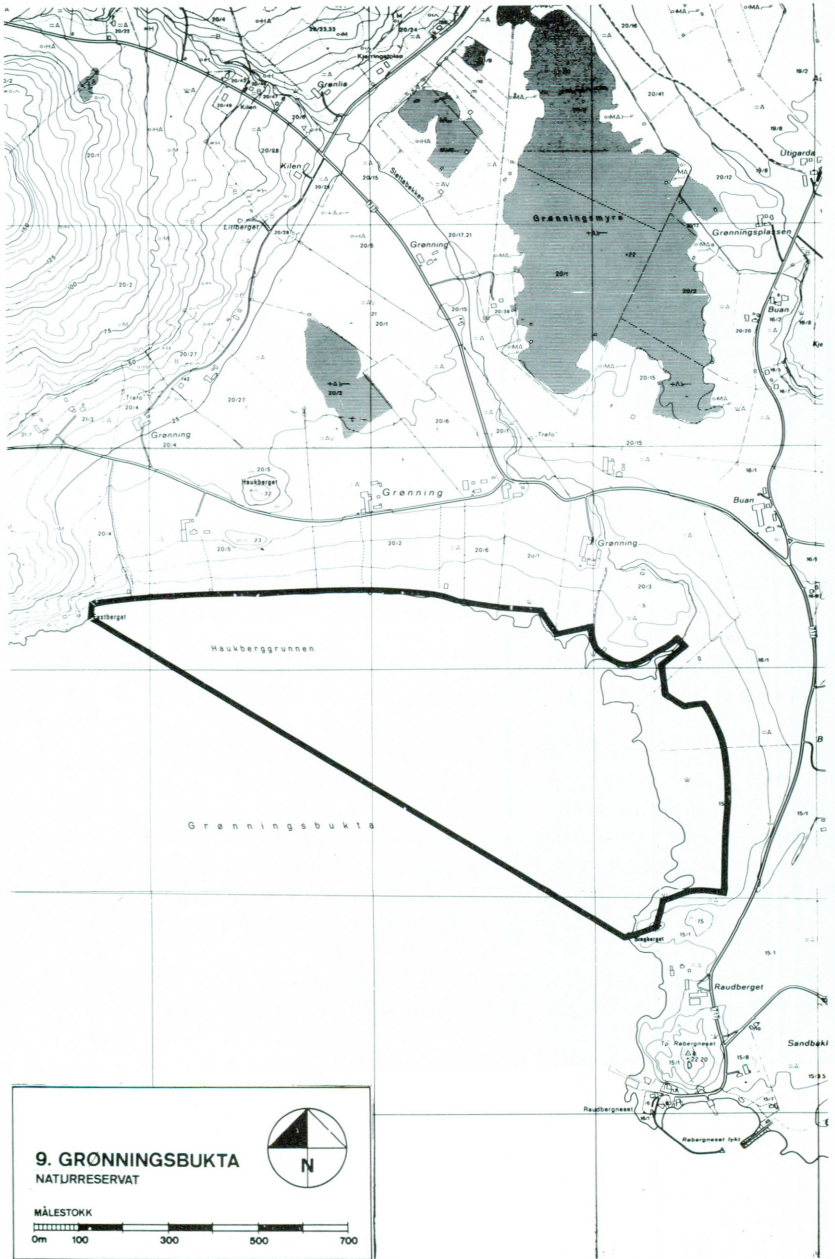
Det har vært reist spørsmål om opprensning av Strømmen for om mulig å bedre gjennomstrømningen for at forholdene i Botn skal kunne bedres. Konkrete planer foreligger imidlertid ikke. Hvorvidt en opprensning av Strømmen er ønskelig, kan en på nåværende tidspunkt vanskelig uttale seg om, men det er bl.a. avhengig av inngrepets art. Planer om oppdyrking av deler av strandengområdene kan bli aktuelt. Ny trasé og bru for R 717 kan skade området.

AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK/MERKNADER:

Det er for tiden ikke aktuelt med direkte skjøtselstiltak i området.

KILDER/REFERANSER:

Litteratur: 9, 11, 16, 19, 22, 43, 61, 62, 68.
Annet: 1, 2, 6, 14.

9. GRØNNINGSBUKTA
NATURRESERVAT

MÅLESTOKK

LOKALITETSNUMMER: 9
LOKALITETSNAVN: Grønningsbukta
KOMMUNE: Rissa

BELIGGENHET: Stadsbygd
KARTBLAD: Orkanger 1522 I
UTM-KOORDINATER: 32V NR 490.413
HØYDE OVER HAVET: 0—2 meter
AREAL: Ca. 590 da, herav ca. 490 da vannareal

BERØRTE EIENDOMMER (GNR./BNR.):
15/1; 16/1; 20/1; 20/2; 20/3; 20/4; 20/5; 20/6.

KORT OMRÅDEBESKRIVELSE:

Grønningsbukta er ei bukt på vestsiden av Røberg, det sørligste punkt på Fosenthalvøya. Området er et fjære- og gruntvannsområde med et innenforliggende strandengparti (ca. 85 dekar). Strandlinjen er ca. 1700 meter. Tidevannssonen er nederst dominert av steinfjære med et sammenhengende tangbelte. Over dette er det en del grus og grov sand. I størstedelen av bukta er det en driftvollstone. Innenfor denne ligger et lavereliggende, flatt sump- og strandengområde. Langs nordre del av stranda er det et smalt belte naturlig strand- og engvegetasjon mellom steinfjæra og åker og eng. Hele bukta er omsluttet av jordbruksmark. En åpen bekk renner ut midt i området.

KORT ORNITOLOGISK BESKRIVELSE:

Grønningsbukta og den nærliggende Prestbukta fungerer på flere måter sammen som et system. Områdets viktigste funksjon ligger i betydningen som rastehvileplass for vannfugl i trekketidene og om vinteren. Grønningsbukta fungerer også i noen grad som hekkelokalitet og benyttes om sommeren dessuten av en del ikke-hekkende fugl — bl.a. myter en del andefugl i området utpå sensommeren. For hele systemet er det hittil registrert 86 ulike fuglearter. Av disse er det funnet 18 andefuglarter og 22 vadefuglarter og tilsammen 53 vannfuglarter. Artsantallet er altså høyt, og det samme gjelder til sine tider individantallet — spesielt i trekketidene. Flere spesielle vannfuglarter er registrert. Artssammensetningen gjenspeiler et variert våtmarkssystem. Etter de kriterier som er benyttet er forekomsten av 12 vannfuglarter vurdert å være av regional interesse, 1 av nasjonal interesse og 1 av internasjonal interesse. Dette gjelder hele systemet Grønningsbukta — Prestebukta. I denne sammenheng vil en foreslå vern av den vik-

tigste delen av systemet — Grønningsbukta — som separat vurderes å ha regional verneverdi i ornitologisk henseende. Området er et viktig ledd i den trekkveien for vannfugl som går langs Trondheimsfjorden fra/mot øst.

ANDRE VERNEINTERESSER:

Ut fra botaniske kriterier er strandengområdet innerst i Grønningsbukta svært verneverdig og et av de fem strandengområdene i hele Trondheimsfjorden som er foreslått vernet. Området er velegnet til undervisningsformål. Grønningsbukta utgjør et vakkert landskapselement i nedre deler av Stadsbygd.

FORMÅLET MED VERN:

Formålet er å sikre et strand- og gruntvannsområde som utgjør en viktig trekk- og over-intringsplass for vannfugl, en spesiell våtmarkslokalitet med en sjelden vegetasjonstype.

UTFØRTE INNGREP:

Ingen vesentlige.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

Deler av området har blitt benyttet lokalt for uorganisert bading, og strandengene har blitt benyttet til beite, men disse bruksformer betraktes ikke å medføre konflikter i den målestokk dette har foregått i til nå. Søppeltømming bør unngås. Jakttrykket er lite.

AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK/MERKNADER:

Det er for tiden ikke aktuelt med direkte skjøtselstiltak i området.

KILDER/REFERANSER:

Litteratur: 2, 11, 16, 19, 22, 61, 62, 68.

Annet: 1, 2, 6, 18.

LOKALITETSNUMMER: 10
LOKALITETSNAVN: Gaulosen
KOMMUNE: Trondheim og Klæbu

BELIGGENHET: Øysand, Leinstrand/Byneset
KARTBLAD: Orkanger 1521 I og Trondheim 1621 IV
UTM-KOORDINATER: 32V NR 605.245
HØYDE OVER HAVET: 0—2 meter
AREAL: Totalt ca. 2765, herav ca. 2410 da vannareal

BERØRTE EIENDOMMER (GNR./BNR.):

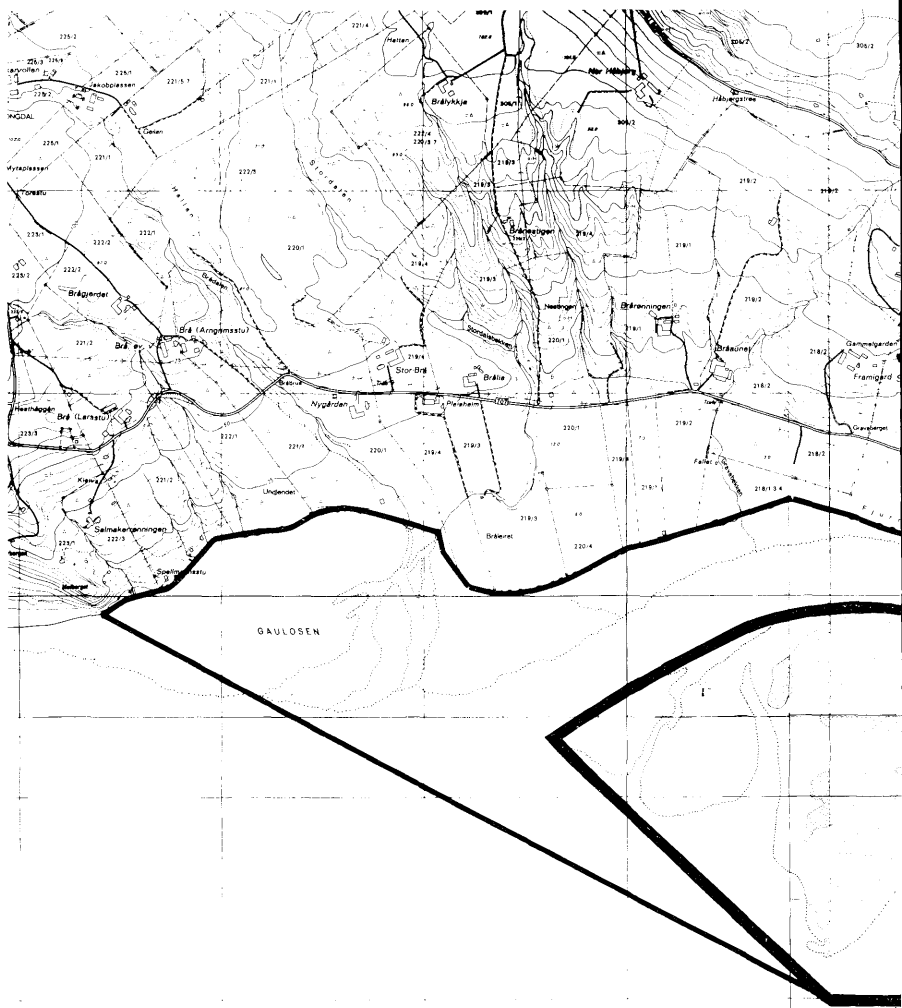
Trondheim: 154/1; 154/2; 154/5 (Staten); 155/1; 157/2, 4; 218/1, 3, 4; 219/1; 219/2; 219/3; 219/4; 220/1; 220/4; 221/1; 221/2; 222/1; 222/3; 223/1. Melhus: gnr. 1/Øye sameie, 1/17; 1/19.

KORT OMRÅDEBESKRIVELSE:

Hovedkomponenten i området er elva Gaula som her renner ut i Trondheimsfjorden i det vakre kulturlandskapet som dannes bl.a. av Øysand og Byneslandet. Området består av selve elveløpet og et delta med større sand-, leir- og grus-sedimenter som har dannet ei elvør midt i utløpet. Denne deler utløpet i to. Hovedløpet går nord for øra (Storøra). På sørsiden av søndre løp ligger et større sump- og strandengparti og litt opp i elva ligger Leinøra med sumpmark, tindvedkratt og annen vegetasjon. Ved fjære sjø blottlegges større sammenhengende fjæreområder langs Byneslandet (Bråleiret m.m.), på Storøra og på Øysand. Gaula er grusførende og har endret noe på løpet gjennom tidene. Omgivelsene er preget av jordbruk.

KORT ORNITOLOGISK BESKRIVELSE:

Gaulosen fungerer som en meget viktig hvile-/raste plass for vannfugl i trekk-tidene og om vinteren. Under trekket benyttes området også av en rekke andre fuglearter. En del arter hekker i området (særlig på Storøra og Leinøra). Videre fungerer området som beiteplass for fugler som hekker i omgivelsene, som myte-plass for andefugl og hvileplass for måsefugl. En del fugler overnatter i området. Tilsammen er hittil 142 ulike fuglearter registrert i området, av disse er 4 dykker-arter, 21 andefuglarter, 28 vadefuglarter og tilsammen 65 vannfuglarter. Arts-antallet er altså meget høyt, og det samme gjelder individantallet for flere arter eller grupper — f.eks. er det registrert 22 lom, ca. 1500 andefugl og ca. 600 vade-fugl. En rekke spesielle og mer sjeldne vannfugler o.a. er registrert i området.

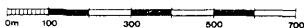

10. GAULOSEN

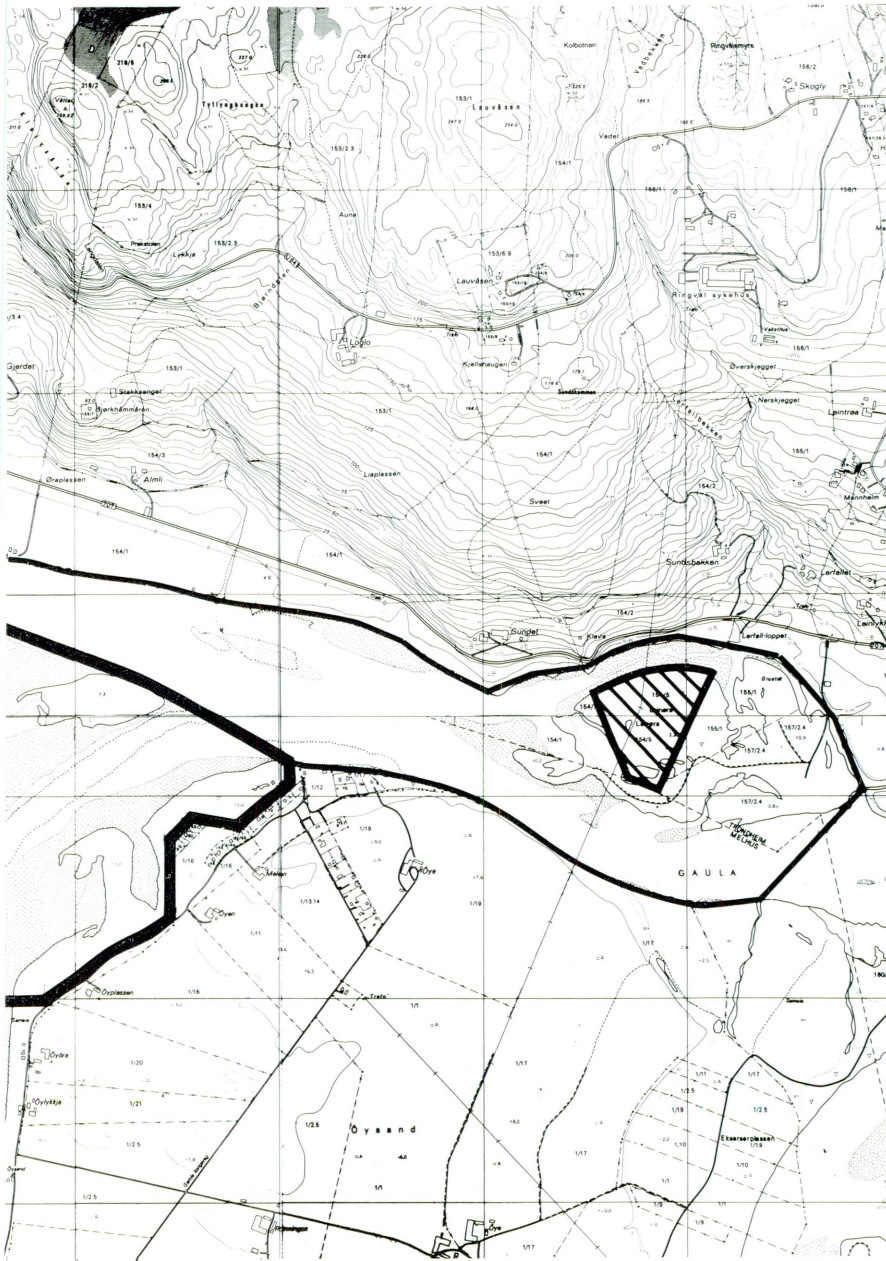
- LANDSKAPSVERNOMRÅDE
- NATURRESERVAT
- LEINØRA NATURRESERVAT

MÅLESOKK

GAULOSEN

Etter de kriterier som er benyttet er forekomster av 18 vannfuglarter vurdert å være av regional interesse og 14 av nasjonal interesse. Dette tilsier klart at området er av nasjonal verneverdi i ornitologisk henseende.

ANDRE VERNEINTERESSER:

Gaulas delta er det eneste intakte elveutløp av noen av de større midtnorske elvene. Området er av naturgeografisk og geologisk interesse. De botaniske verneinteressene er meget sterke og knyttet til strandengområdene på Storøra og på Øysandsiden samt til det spesielle tindvedkrattet som vokser på Leinøra. Gaula er en av de beste laks- og sjøaurelvene i landet.

FORMÅLET MED VERN:

Formålet med fredningen er å bevare et viktig våtmarksområde, ta vare på fuglelivet, verne om særlig artsrike og sammensatte strandenger samt å beholde Gaulosen som et vesentlig landskapselement og som eksempel på en tilnærmet urørt større elvemunning.

UTFØRTE INNGREP:

Det knytter seg store økonomiske interesser til grusen i Gaula, og grustekten har satt dype spor etter seg på Leinøra. Grus hentes også opp fra selve elveløpet ved oppsuging eller med båt i deltaet. I 1976 ble det anlagt en treningsbane for fotball på strandengene, dette og medfølgende biler og folk samt en del annen bilkjøring, søppeltømming/brenning og litt grustekt i sanddynene har påført strandengområdene en del skader (som kan rehabiliteres). Det foregår en del småbåttrafikk i området (har økt). På Melhussiden er det en del hyttebebyggelse.

KJENTE KONFLIKTER:

Det foreligger ønsker om å ta grus på Storøra. Til det kreves det visse anlegg. Grushenting i elveløpet har hittil ikke vært noe problem. Området ligger opp til et av landsdelens viktigste badeplasser — Øysand. For stor trafikk i området ved Gaulosen er ikke ønskelig, men konflikten naturvern-friluftsliv er ikke særlig stor og skulle kunne løses. De få utfartsdagene om sommeren da tilstrømningen er særlig stor faller stort sett utenom den viktigste tiden for fuglene. Det foregår litt jakt i området (vesentlig av tilreisende).

AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK/MERKNADER:

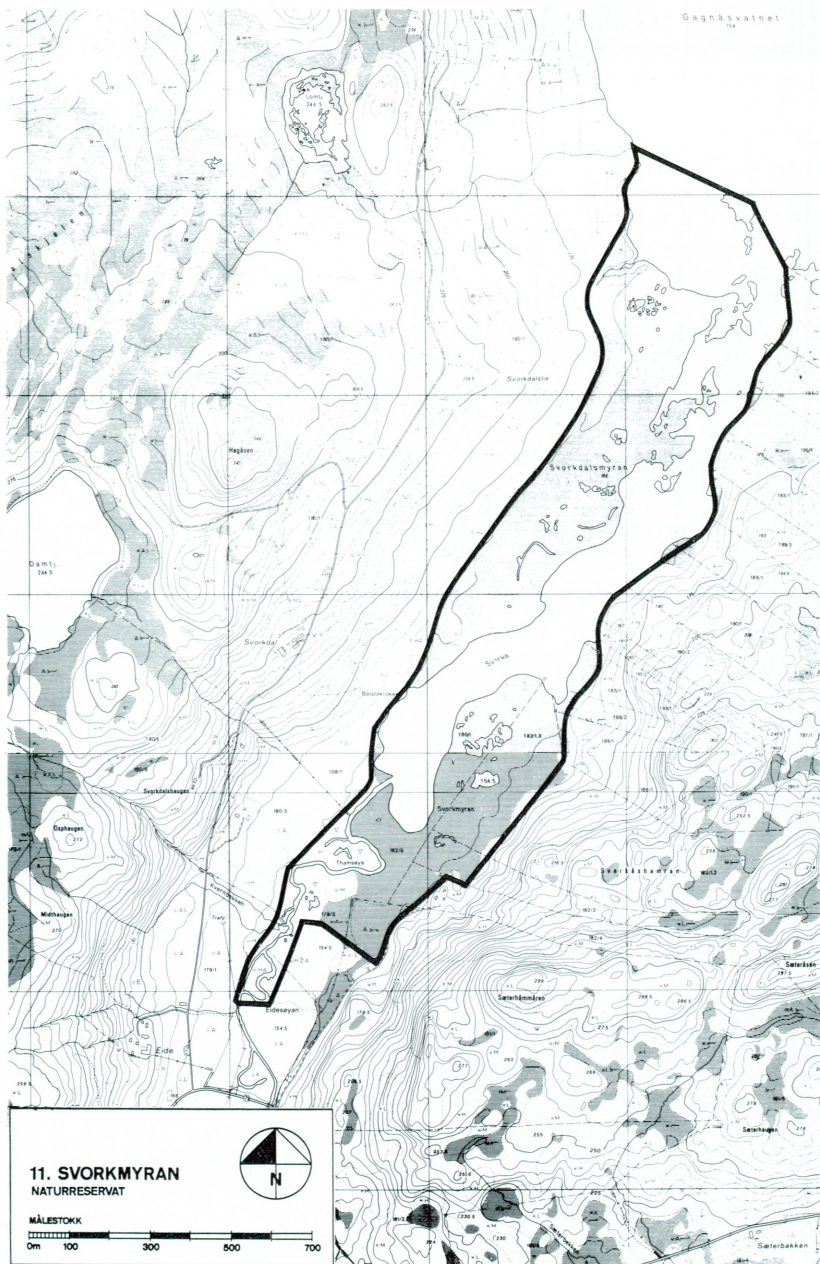
Området ble foreslått vernet allerede i 1965. En skjøtelsesplan bør utarbeides hvor rehabilitering av de berørte strandengområdene inngår. Båttrafikken må reguleres. Det synes nødvendig med en form for inngjerding av strandengområdene på Øysand for å hindre bilkjøring.

På Leinøra ble det i 1971 opprettet et naturreservat (ca. 60 dekar) for å verne om tindvedkrattene. Dette reservatet er det første som ble opprettet i Sør-Trøndelag. Det kan være aktuelt med skjøtsel i reservatet. Omgivelsene bør også få en viss skjøtsel.

Det er utarbeidet en reguleringsplan for Øysandområdet hvor Gaulosen er avsatt som verneområde.

KILDER/REFERANSER:

Litteratur: 2, 4, 11, 14, 19, 20, 21, 22, 30, 52, 56, 57, 59, 60, 61, 62, 64, 68, 69.
Annet: 1, 2, 6, 7, 8, 19.

Gagnásvatnet
154

11. SVORKMYRAN
NATURRESERVAT

LOKALITETSNUMMER: 11
LOKALITETSNAVN: Svorkmyran
KOMMUNE: Orkdal

BELIGGENHET:

KARTBLAD: Snillfjord 1521 IV og Løkken 1521 III
UTM-KOORDINATER: 32V MR 310.144
HØYDE OVER HAVET: 153—160 meter
AREAL: Ca. 845 da, herav ca. 350 da vannareal

BERØRTE EIENDMMER (GNR./BNR.):

179/1; 179/2; 180/1; 180/5; 181/1; 182/1, 3; 182/2; 182/4; 182/5; 183/1; 188/1;
188/2; 189/1; 189/3; 190/1; 190/2; 191/1; 192/1; 192/2; 195/1; 195/2; 198/1.

KORT OMRÅDEBESKRIVELSE:

Området består av et flatt myr- og sumplandskap som elva Svorka slynger seg igjennom før den renner ut i Gangåsvatnet. Myrene utgjør et fint utviklet myrkompleks med nedbørsmyr og flatmyr med variert vegetasjon. Langs deler av elva vokser sammenhengende vierkratt. På østsiden av området er åsen dekt av granskog, vestsiden er stedvis brattere og her er skogen tettere og mer variert, søndre deler er preget av jordbruk.

KORT ORNITOLOGISK BESKRIVELSE:

Svorkmyrans varierte våtmarker fungerer først og fremst som hvile-/rasteplass i trekketidene og som hekkeplass for en del vannfuglarter o.a. Området fungerer også som beiteplass for arter som hekker i omgivelsene. Til tross for begrenset datadekning er det hittil registrert 31 ulike vannfugler i området, av disse 9 andefuglarter og 14 vadefuglarter, og 15 vannfuglarter er funnet hekkende. Canada-gås er utsatt og hekker i området. Utfyllende registreringer vil ventelig komplettere og forsterke bildet av et fuglerikt våtmarksområde. Til sine tider kan individantallet av enkelte arter være høyt. Artssammensetningen er spesiell og karakteristisk for rikere våtmarksområder i indre skogsstrøk i fylket. Ut fra de kriterier som er benyttet vurderes lokaliteten å ha regional verneverdi.

ANDRE VERNEINTERESSER:

Ut fra botaniske kriterier vurderes Svorkmyran å være av nasjonal evt. landsdelsinteresse. Lavlandsmyrer i bunnen av daler som er såpass store, varierte og påvirket av tekniske inngrep er sjeldne i Trøndelag, og myra er aktuell som re-

servat i myrreservatplanen. Området ligger meget vakkert til og utgjør et spesielt våtmarksområde. Ferskvannsbiologiske undersøkelser er ikke utført. Området er et viktig elgbeite. Et visst fiske foregår.

FORMÅLET MED VERN:

Formålet med vern av Svorkmyran er å sikre et vakkert og spesielt våtmarksområde intakt med en rik vannfuglfauna og spesiell vegetasjon.

UTFØRTE INNGREP:

Gangåsvatnet er regulert, og vannstanden i Svorka/Svorkmyran påvirkes i noen grad av dette. En vei går langs hele østkanten av myrene kloss opp til det aktuelle området. Det er bygd en del hytter i omgivelsene — enkelte helt inntil myrflaten.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

Ferdselen i området er økende (bl.a. sportsfiskere med småbåter). Jakt foregår i mindre omfang. Eventuell omlegging av riksvei 71 ved Svorka like sør for området bør skje uten at elveløpet blir flyttet.

AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK/MERKNADER:

Det er for tiden ikke aktuelt med direkte skjøtselstiltak i området.

KILDER/REFERANSER:

Litteratur: 19, 21, 22, 31, 36, 61.

Annet: 2, 4, 6, 10.

LOKALITETSNUMMER: 12
LOKALITETSNAVN: Litlbumyr
KOMMUNE: Meldal

BELIGGENHET: Ved Trivja, vest for Hølanda
KARTBLAD: Hølanda 1521 II
UTM-KOORDINATER: 32V NR 440.970
HØYDE OVER HAVET: 324—330 meter
AREAL: Ca. 1400 da, herav ca. 365 da vannareal

BERØRTE EIENDOMMER (GNR./BNR.):

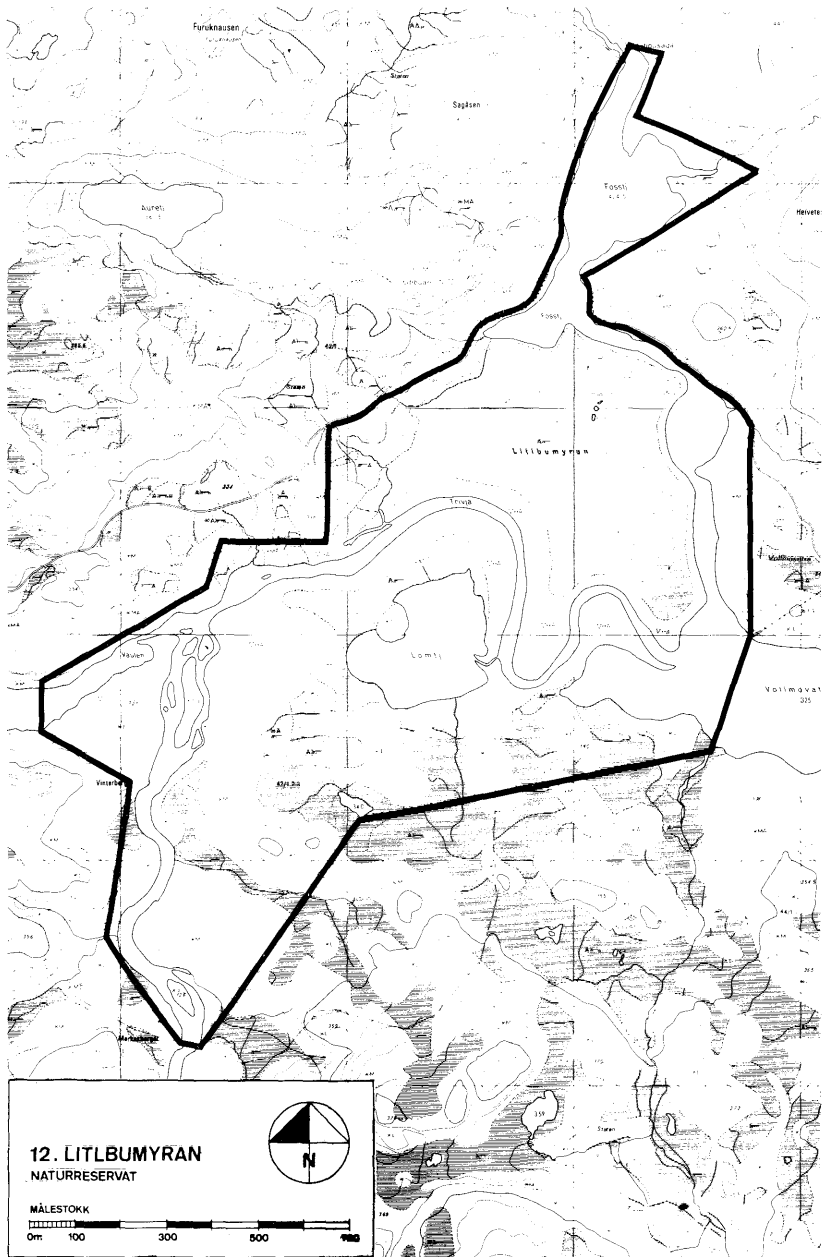
Hele området (43/1 — Litlbuan; 42/1, 2, 3 — Storbuan; Vollmo Statsskog) eies nå av Staten etter at Thamseiendommen Storbuan ble innkjøpt (1976). Eiendommene inngår i Meldal Statsskoger og forvaltes av Statens skoger.

KORT OMRÅDEBESKRIVELSE:

Litlbumyr ligger på en flate i et ellers kupert barskogsterreng, elva Trivja kommer sørfra og buktet seg gjennom området. Elva er oppdemt for tidligere tømmertransport og danner Fosstjørna i nordre del av området. Myrflaten henger i øst sammen med Vollmovatnet som igjen er knyttet til Kalvhågåvatnet. I vest er Buvatnet knyttet til Trivja. Lømtjørna ligger på den søndre del av myrflaten som deles i to av elva. De store flatmyrene i dalbunnen har regelmessig vært neddemt til etter siste krig, og fortsatt oversvømmes store deler i flomperioder. Vegetasjonen bærer preg av å være i rask endring. Langs elve-/bekkekantene skyter det opp kratt som brer seg ut over de tørrere deler av myra. Vegetasjon og flora er rik. Omgivelsene er preget av barskog og blandingskog. Plassene Litlbuan og Vollmo er i dag nedlagt.

KORT ORNITOLOGISK BESKRIVELSE:

Litlbumyrans betydning som fuglelokalitet ligger hovedsaklig i områdets funksjon som hvile-/rasteplass i trekketidene og som hekkeplass for en rekke vannfugler o.a. Dessuten benyttes området som beiteplass for arter som hekker i omvælsene. Hekkesuksessen har vært noe betinget av vårflommens komme da store deler av myrene kan bli dekt med vann. Hittil er det registrert 36 ulike vannfuglearter i området — av disse 11 andefuglearter og 15 vadefuglearter, 16 vannfuglearter er konstantert hekkende og ytterligere 5 hekker sannsynligvis. Flere spesielle arter er registrert. Artsantallet for dette begrensede området er altså høyt, og det samme gjelder stundom individantallet for flere av artene. Artssammensetningen er høyst spesiell og gjenspeiler et variert og særegent våtmarksom-

råde. Fuglefaunaen i området har gjennomgått en del endringer i løpet av de siste 10 årene. Etter de kriterier som er benyttet er lokaliteten vurdert å være av regional verneverdi i ornitologisk henseende.

ANDRE VERNEINTERESSER:

Området er et godt elgbeite. Det knytter seg sportsfiskeinteresser til området. Selv om området er under forvandling vegetasjonsmessig har det en viss botanisk interesse da en lang rekke spesielle plantearter finnes her. Området utgjør et særlig vakkert landskapselement. Den gamle veien mellom Hølonda og Meldal er av kulturhistorisk interesse.

FORMÅLET MED VERN:

Formålet er å sikre en særegen våtmarkslokalitet med spesiell flora og fauna.

UTFØRTE INNGREP:

Det er oppført en demning i elva nord for Fosstjørna til bruk for tidligere tiders tømmerfløting, denne påvirker vannstands nivået i området. Ved elva nedenfor Litlbuan ser en ennå rester etter den gamle brua som førte over elva etter den gamle veien mellom Meldal og Hølonda. Deler av denne veien benyttes i dag som skogsbilvei og som utfartsvei i friluftssammenheng.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

Ingen vesentlige. Jakttrykket er lite. Sportsfisket er sterkt økende og bør reguleres. Biltrafikken langs veien bør også reguleres.

AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK/MERKNADER:

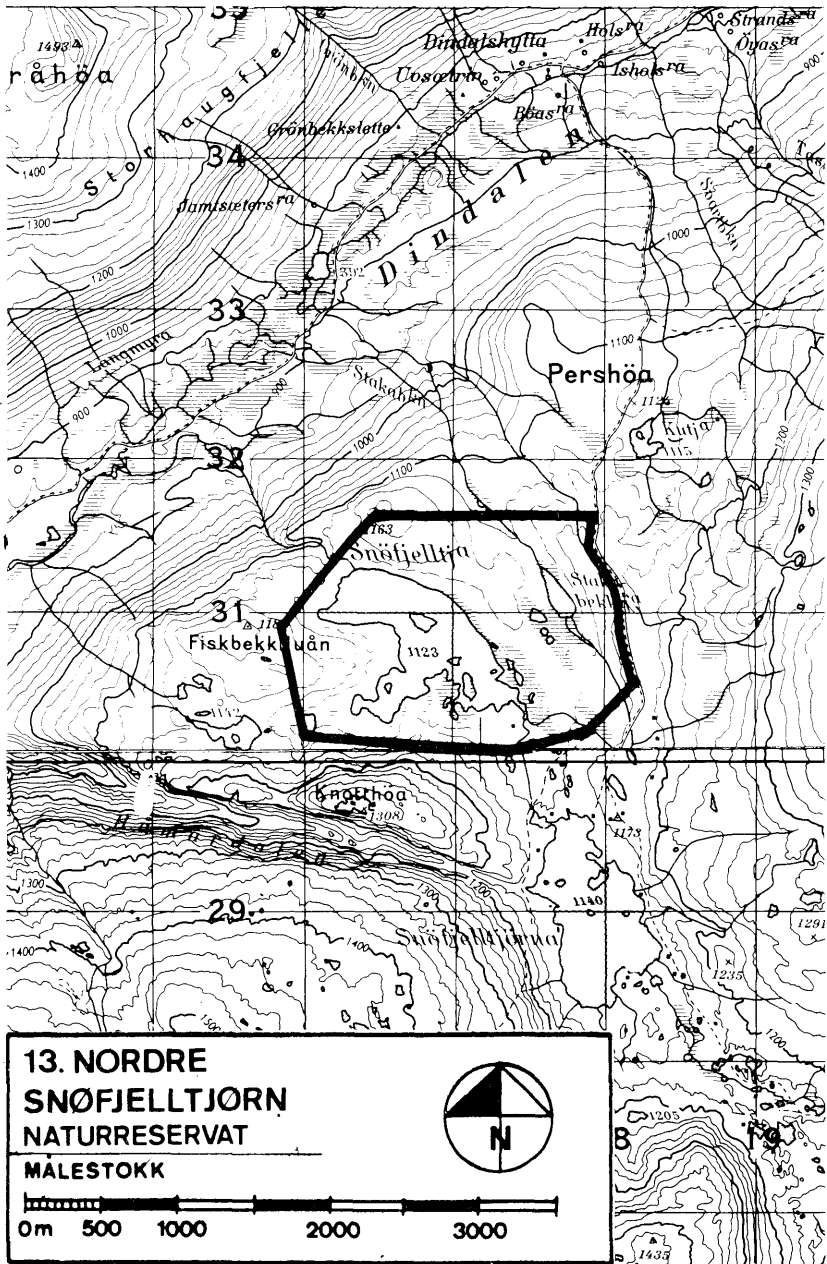
Visse skjøtselstiltak for å regulere for sterk gjengroing av løvkratt kan være aktuelt. Damanlegget bør istandsettes slik at vannstandsforholdene kan sikres og justeres etter ønske. Den gamle veitraséen bør ryddes slik at den ikke forsvinner. Det bør settes en bom på veien ved Storbuan for å hindre unødig biltrafikk i området, denne kan f.eks. åpnes for almenheten i bærtiden. Det økende fritidsfiske i området kan ha negative følger for hekkefuglene, og det bør vurderes å innføre tidsbegrenset fiske i området.

Plassen Litlbuan er istandsatt på en meget vellykket måte som skogstue av Statens Skoger. Denne utgjør et meget gunstig utgangspunkt for oppsyn og eventuelle undersøkelser i området.

KILDER/REFERANSER:

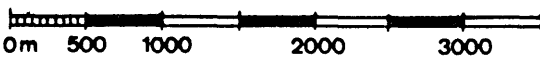
Litteratur: 19, 21, 22, 27, 30, 44, 45, 61, 63.

Annet: 2, 4, 6, 13, 15.

**13. NORDRE
SNØFJELLTJØRN
NATURRESERVAT**

MÅLESTOKK

LOKALITETSNUMMER: 13
LOKALITETSNAVN: Nordre Snøfjelltjørn
KOMMUNE: Oppdal

BELIGGENHET: Dindalen
KARTBLAD: Oppdal 1520 III
UTM-KOORDINATER: 32 V NR 171.309
HØYDE OVER HAVET: 1125 meter
AREAL: Ca. 2900 da, herav ca. 700 da vannareal

BERØRTE EIENDOMMER (GNR./BNR.):
Oppdal Bygdealmening og Dindal sameie

KORT OMRÅDEBESKRIVELSE:

Området ligger i høgfjellet mellom Dindalen og Åmotsdalen og dreneres til Grøvuvasdraget (Møre og Romsdal). Det ligger på et ganske flatt platå mellom noen mindre høydedrag. Området består av flere større og mindre tjern hvorav Nordre Snøfjelltjørn er det største og dominerende. Nordre Snøfjelltjørn er et grunt vatn med flat mudder- og sandbunn, største dybde er 3 m, men det meste er grunnere enn 1,5 m. Særlig på sør- og vestsiden er det store starrsumpområder, en del sumpmark finnes også i tilknytning til et par småtjern litt østenfor. Omgivelsene er for det meste preget av snaufjell med forblåste rabber og noe blokkmark. Sør for området ligger Søndre Snøfjelltjørn som i noen grad kan sees i sammenheng med de nordenforliggende tjern.

KORT ORNITOLOGISK BESKRIVELSE:

Tar en beliggenheten i betraktning må området karakteriseres å ha et enestående rikt fugleliv. Områdets viktigste funksjon ligger i dets betydning for hekkelokalitet for en rekke vannfuglarter med tilknytning til høgfjellet. Dessuten fungerer området som beiteplass for fugler som hekker i omgivelsene og for fugler på trekk. Flere vannfugler som hører hjemme i lavlandet er registrert, det samme gjelder flere kravfulle og spesielle arter. Hele 30 ulike vannfuglarter er hittil registrert i området, derav 7 andefuglarter og 14 vadefuglarter, 15 vannfuglarter er påvist hekkende. For en høgfjellslokalitet er artsantallet spesielt høyt, det samme må sies om individantallet av enkelte arter. Fuglelivet gjenspeiler de særlig gunstige forholdene på stedet. Etter de kriterier som er benyttet er forekomsten av 5 arter vurdert å være av nasjonal interesse og flere andre av regional interes-

se. Området vurderes etter dette å være av nasjonal verneverdi, og må regnes som det viktigste kjente enkeltobjekt når det gjelder betydningen for vannfugl i høgfjellet i Sør-Trøndelag.

ANDRE VERNEINTERESSER:

Området er hittil ikke undersøkt i botanisk og ferskvannsbiologisk sammenheng, men må antas å være av interesse. Området ligger vakkert til. Ved området finnes gamle dyregraver av kulturhistorisk interesse.

FORMÅLET MED VERN:

Formålet er å sikre et spesielt viktig våtmarksområde for vannfugl i høgfjellet. Dette er det eneste våtmarksområde i høgfjellet som inngår i planen.

UTFØRTE INNGREP:

Nært opptil området er det oppført en del buer som særlig benyttes under villreinjakten. En turiststi fører forbi. Traktortrafikk foregår inn til hyttene. Disse ting har ingen direkte innvirkning, men buene og traktortrafikkens spor forskjønner ikke omgivelsene.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

Ingen vesentlige utenom garnfiske som hvert år tar en del andefugl og deres unger. På Dindal sameie er garnfiske forbudt (½-parten av Nordre Snøfjelltjørn).

AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK/MERKNADER:

På en slik høgfjellslokalitet med det særlig rike fuglelivet som finnes, er det nødvendig å unngå garnfiske i hekketiden og i den tiden andeungene/ungfuglene har tilhold her før de flytter ned i lavereliggende områder.

KILDER/REFERANSER:

Litteratur: 19, 22, 25, 26, 61, 66.

Annet: 2, 6, 12.

LOKALITETSNUMMER: 14
LOKALITETSNAVN: Holtvatna
KOMMUNE: Midtre Gauldal

BELIGGENHET: Sørbygda, Soknedal
KARTBLAD: Budal 1620 IV
UTM-KOORDINATER: 32V PQ 632.743
HØYDE OVER HAVET: 446 meter
AREAL: Ca. 145 da, herav ca. 40 da vannareal

BERØRTE EIENDOMMER (GNR./BNR.):
117/1; 117/2; 177/3.

KORT OMRÅDEBESKRIVELSE:

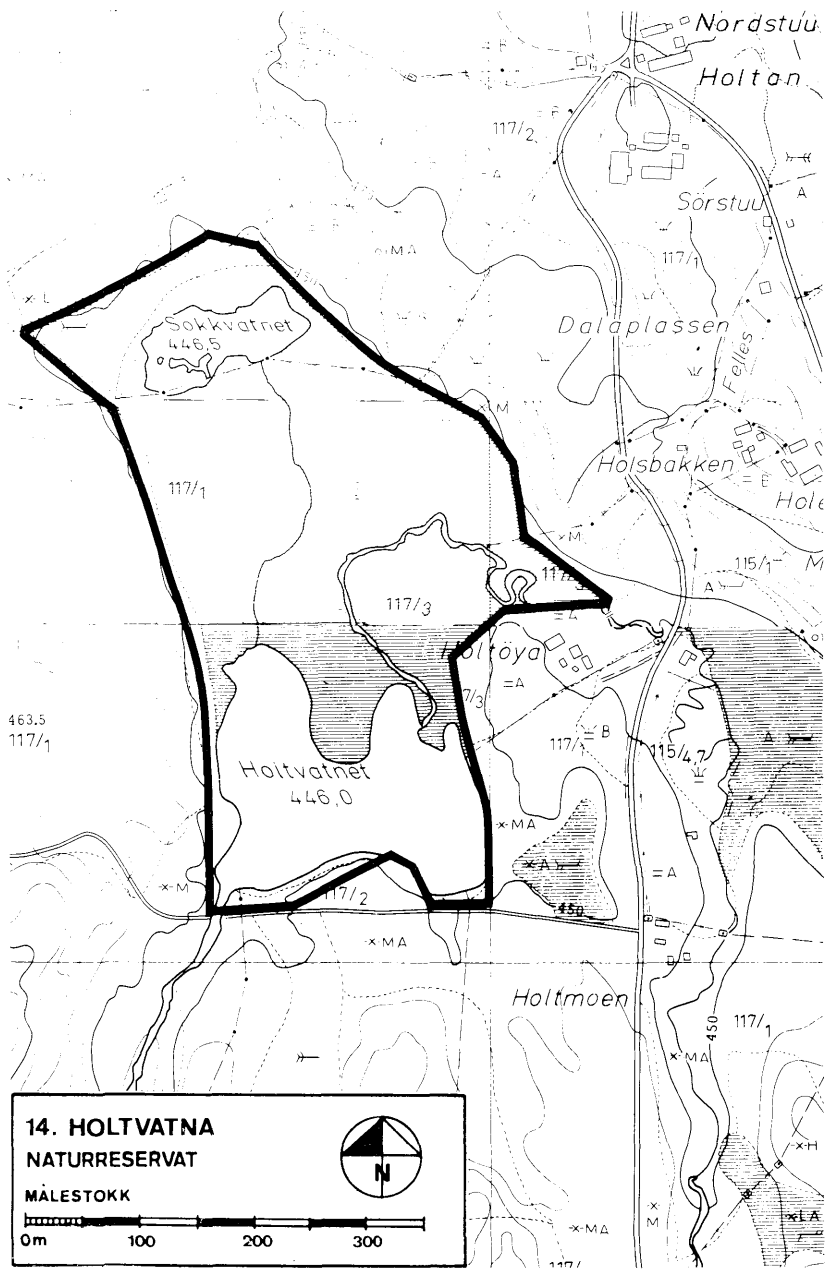
Holtvatna ligger i en flat nedsenkning i et kupert landskap dominert av barskog, blandingskog og jordbruksland. Området er lite, men variert og består av flere små tjern med omliggende starrsumpområder, rike fukteng-/myrflater og Byåa som snor seg gjennom området omgitt av vierkratt. På nord- og østsiden støter dyrket mark inn til området, mot vest gran- og blandingskog og mot sør går en vei tett inntil området. Tjernene er meget grunne og ut på sommeren dekkes store deler av vannspeilet med vannvegetasjon. Området dreneres til Stavilla.

KORT ORNITOLOGISK BESKRIVELSE:

Både når det gjelder vegetasjon og fauna skulle en tro at lokaliteten lå i lavlandet. Som fuglebiotop har området særlig betydning som hvile-/rasteplass i trekketidene og som hekkeplass for en del vannfugler. Dessuten fungerer området som beiteplass for en del arter som hekker i omgivelsene og i noen grad som myteplass for andefugl. Tranene samles her om våren. Selv om lokaliteten er liten, er det registrert en variert fuglefauna med bl.a. 25 vannfuglarter til tross for liten datadekning. Av disse er hittil 11 konstanterte hekkende innen området. Ytterligere registreringer vil ventelig bidra til å forsterke inntrykket av en spesiell fuglebiotop. Etter de kriterier som er benyttet vurderes området å være av regional verneverdi i ornitologisk henseende.

ANDRE VERNEINTERESSER:

Området er avgjort av botanisk interesse. Ferskvannsbiologiske undersøkelser er ikke utført. Området utgjør et vakkert landskapselement.

FORMÅLET MED VERN:

Formålet er å sikre et særegent lite våtmarksområde med rik flora og fauna. Området representerer en «lavlandsbiotop» i indre deler av fylket.

UTFØRTE INNGREP:

Ved ombygging av brua over Byåa ved utløpet fra Holtvatna ble det foretatt en senkning av løpet (1973) som har redusert vannstanden i området ca. 70—80 cm. Dette har bedret dreneringen fra tilstøtende, lavtliggende jordbruksjord. Området gjødsles noe ved tilsig fra omliggende jordbruksområder. Et lite, men stygt grustak er åpnet på sørsiden mellom veien og kloss inntil området.

KJENTE KONFLIKTER:

Det kan være aktuelt med ytterligere senking av vannstanden. Jakttrykket er uvesentlig.

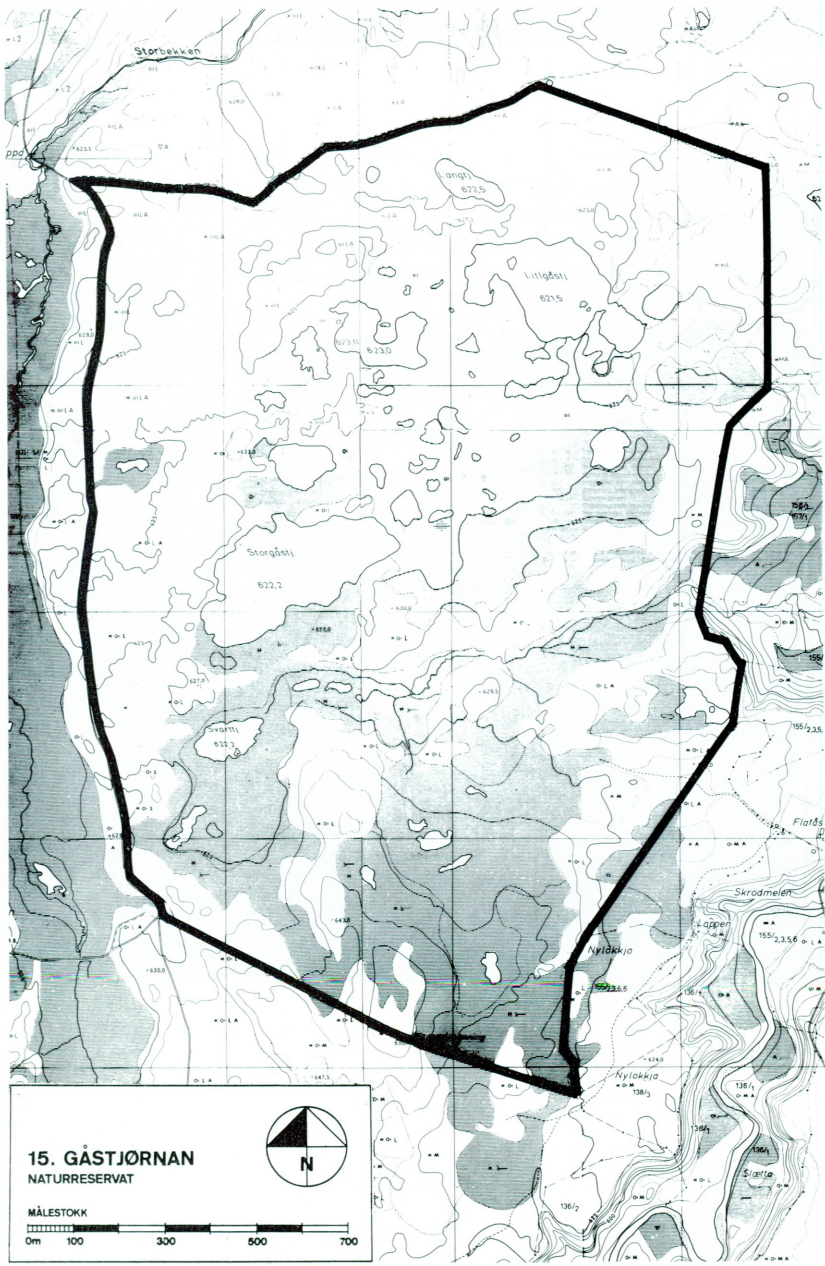
AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK/MERKNADER:

Det er for tiden ikke aktuelt med direkte skjøtselstiltak i området.

KILDER/REFERANSER:

Litteratur: 22.

Annet: 3, 6.

15. GÄSTJÖRNAN
NATURRESERVAT

MÅLESTOKK

LOKALITETSNUMMER: 15
LOKALITETSNAVN: Gåstjørnan
KOMMUNE: Midtre Gauldal

BELIGGENHET: Soknedal (Hauka)
KARTBLAD: Budal 1620 IV
UTM-KOORDINATOR: 32V PQ 685.715
HØYDE OVER HAVET: 640—660 meter
AREAL: Ca. 2480 da, herav ca. 200 da vannareal

BERØRTE EIENDOMMER (GNR./BNR.):
Soknedal Statsalmenning

KORT OMRÅDEBESKRIVELSE:

Hovedingrediensene i området er selve Storgåstjørna samt en del mindre tjern og dammer, en del mer eller mindre sammenhengende myrpartier og skog som er dominert av furu med innslag av bjørk og gran. Landskapet er for en stor del flatt med svak helning og noen mindre høydedrag. Gåstjørnan ligger på et platå som er skapt av de tykke kvartærgeologiske avsetningene som finnes i området og som gir hele området med omgivelser et spesielt preg. Omgivelsene består for det meste av tilsvarende skog, noe bebyggelse og kulturmark (setre og gårdsbruk) samt myrområder (spesielt nevnes Kakukjølen vest for Gåstjørnan).

KORT ORNITOLOGISK BESKRIVELSE:

Området fungerer både som hekkeplass og som hvile-/rasteplass i trekketidene for en del vannfugl og andre fuglearter. Dessuten fungerer det i noen grad som beiteplass for arter som hekker i omgivelsene. Hittil er tilsammen 21 vannfuglarter registrert i området, derav 6 andefuglarter og 9 vadefuglarter. Trekkende kortnebbgås sees regelmessig trekkende forbi, og området er trolig av en viss betydning som hvileplass for arten. Området er mangelfullt dekt når det gjelder ornitologiske registreringer. Etter de kriterier som er benyttet er området vurdert å ha lokal betydning i ornitologisk sammenheng, og det er hovedsaklig p.g.a. naturtypebetraktninger at lokaliteten vurderes å ha regional verneverdi.

ANDRE VERNEINTERESSER:

Landskapstypen i området er svært spesiell og preget av de tykke kvartærgeologiske avsetninger som finnes her. Området ligger innenfor et større område av kvartærgeologisk interesse. Botaniske registreringer foreligger ikke.

FORMÅLET MED VERN:

Formålet er å sikre et spesielt våtmarksområde som også er av en viss ornitologisk verdi. Denne våtmarks-/landskapstype blir ikke representert av noen av de andre områdene som inngår i planen.

UTFØRTE INNGREP:

Mot nordøst er det i utkanten av området foretatt noe oppdyrking, området er omkranset av vei og skogsbilveier, og skogområdene rundt er noe preget av skogsdrift. Det er ikke utført vesentlige inngrep i området rundt selve Gåstjønnan.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

Eventuelle skogsdriftsplaner, nydyrking og nye skogsbil/traktorveier.

AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK/MERKNADER:

For tiden er det ikke aktuelt med direkte skjøtselstiltak innen området.

KILDER/REFERANSER:

Litteratur: 22, 61, 65.

Annet: 3, 6, 19.

LOKALITETSNUMMER: 16
LOKALITETSNAVN: Hukkelvatna
KOMMUNE: Midtre Gauldal

BELIGGENHET: Singsås
KARTBLAD: Selbu 1621 II
UTM-KOORDINATER: 32V NQ 965.935
HØYDE OVER HAVET: 540—572 meter
AREAL: Ca. 12.500 da, herav ca. 1300 da vannareal

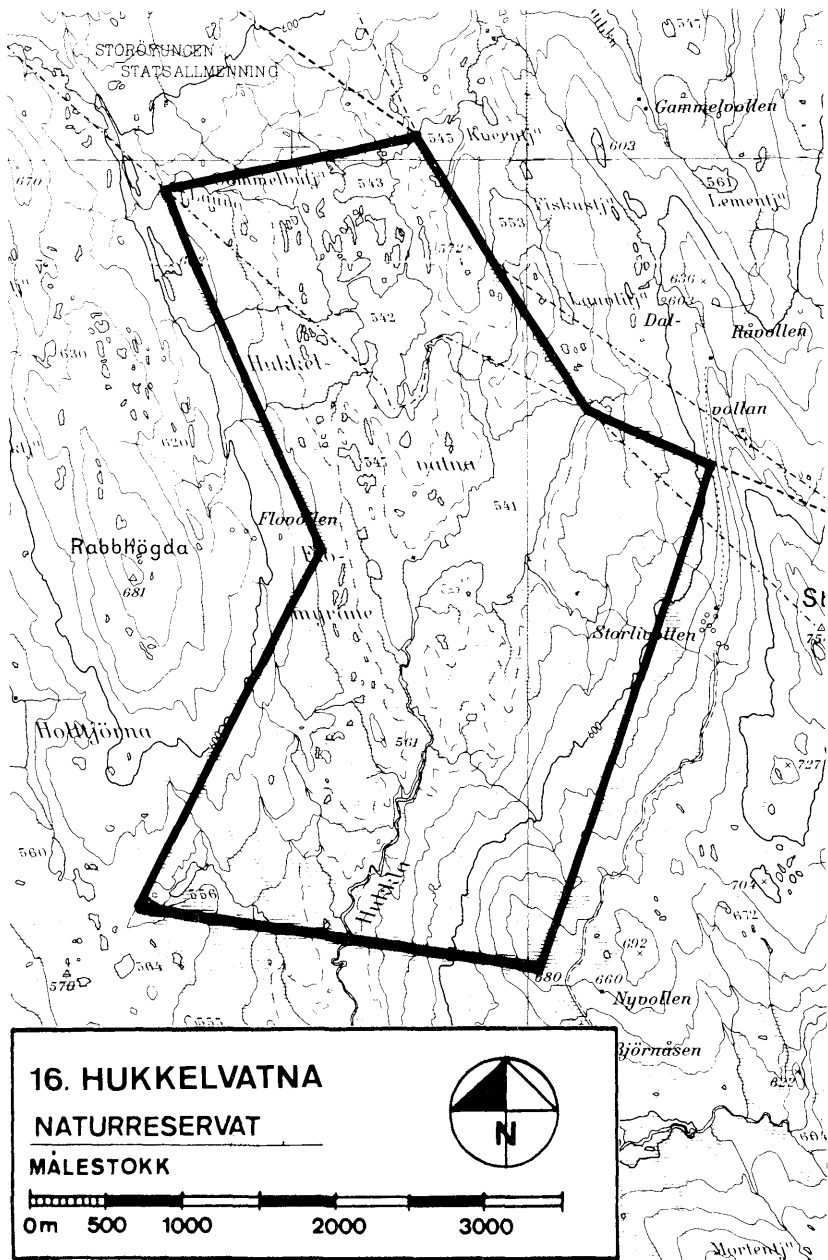
BERØRTE GRUNNEIERE (GNR./BNR.):
Rabslått og Seterås Statsskog; Sørungen Statsalmenning.

KORT OMRÅDEBESKRIVELSE:

Dette området er et av de største i planen, og omfatter en rekke naturtyper. Området ligger i den brede dalsenkningen mellom Rabbhøgda (681 m.o.h.) i vest og Storlifjellet (754 m.o.h.) i øst og består av slakke lier og en bred, flat dalbunn. Liene har en veksling av skog og bakkemyrer mens dalbunnen har en rekke større og mindre tjern og vatn i veksling med myr. Det forekommer et rikt spekter av myrtyper — både m.h.t. utforming og vegetasjon. Flomyrene vest i området utgjør det største sammenhengende myrkomplekset innen området. Store arealer har rik vegetasjon, og området har rik flora. Det har tidligere blitt drevet slått på myrene. Flere seteranlegg finnes i omgivelsene. De samlede våtmarksarealene representert ved myr, sump og vatn utgjør store deler av det aktuelle området.

KORT ORNITOLOGISK BESKRIVELSE:

Området fungerer som hekkelokalitet for en del vannfugler og en rekke andre fuglearter, det har også betydning som hvile-/rasteplass i trekketidene. Spillplasser for et par spesielle fuglearter finnes i området. Området er mangelfullt dekt når det gjelder ornitologiske registreringer — likevel er hittil 25 vannfuglarter registrert i området, derav 9 andefuglarter og 12 vadefuglarter. I tillegg kommer en rekke arter som først og fremst er knyttet til andre naturtyper som finnes i området. Blant de registrerte vannfuglartene er bl.a. et par spesielle arter funnet hekkende, forøvrig benyttes trolig området i noen grad av trekkende gjess (kortnebbgås?). Etter de kriterier som er benyttet vurderes området å ha regional verneverdi i ornitologisk henseende.

ANDRE VERNEINTERESSER:

Ut fra botaniske kriterier er myrene i området vurdert å være av nasjonal verneverdi. De er undersøkt i samband med Landsplanen for myrreservater. Andre biologiske registreringer er hittil ikke utført i området. Området utgjør et lite påvirket, vakkert og variert naturlandskap.

FORMÅL MED VERN:

Formålet er å sikre et større sammenhengende naturlandskap med spesiell vegetasjon og fauna. Tilsvarende våtmarkselementer blir ikke representert i de andre lokalitetene i planen.

UTFØRTE INNGREP:

Helt sør i området er det et lite inntaksmagasin i elva Hukla som fører ut av området. Magasinet inngår i Samsjøreguleringen, og vannet overføres i tunnel dit. Ellers er området lite påvirket, i omgivelsene ligger noen seteranlegg, en traktorvei fører inn til Storlivollen fra Singsås. Deler av området har tidligere vært benyttet til beite og slått.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

Ingen kjente.

AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK/MERKNADER:

Det er for tiden ikke aktuelt med direkte skjøtselstiltak i området, men skjøtsel med rydding og slått bør eventuelt vurderes senere for noen mindre områder av særlig botanisk interesse.

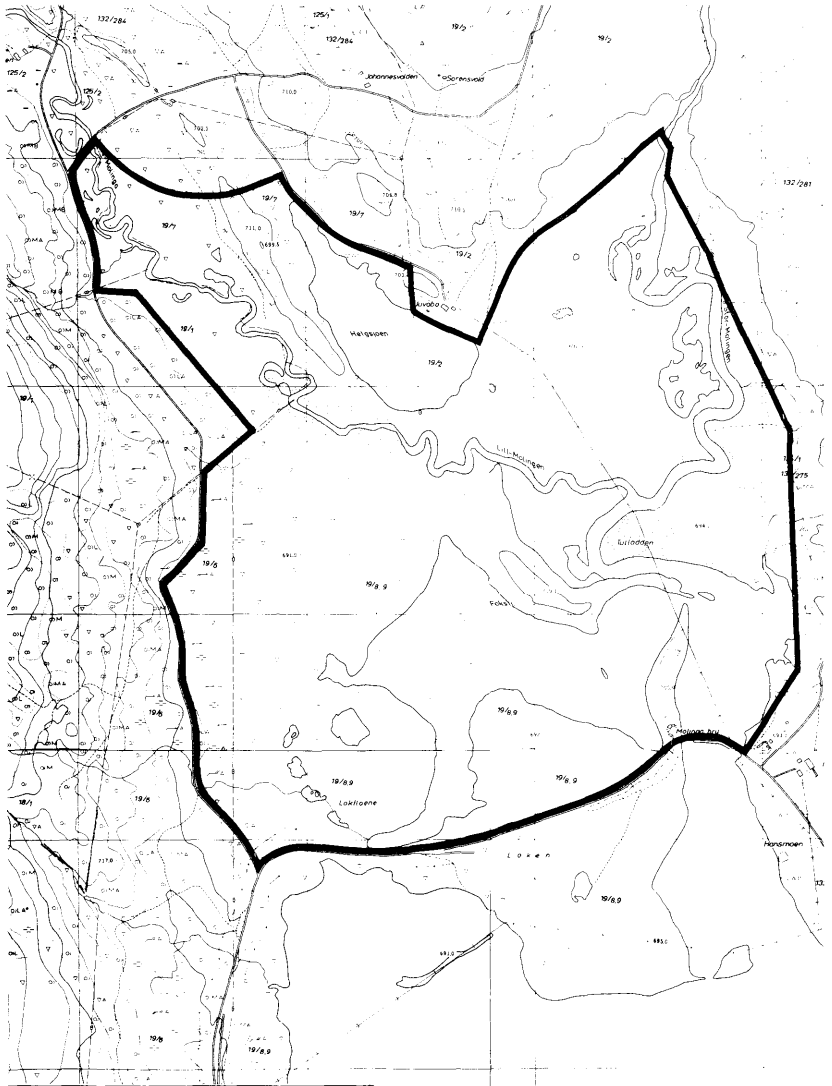
Områdene ved Hukkelvatna er foreslått vernet tidligere, og for noen år siden utarbeidet Statens naturverninspektør for Midt- og Nord-Norge et grenseforslag for området (1976). En har i denne planen stort sett valgt å følge dette grenseforslaget selv om det omfatter en del mer enn våtmarksområdene i området. Dette skyldes de samlede verneinteressene i området.

Det bør taes hensyn til området ved utnyttelse av tilstøtende områder på andre siden av kommunegrensen — i Selbu kommune. Her ligger områder som fysisk og funksjonsmessig hører sammen med Hukkelvatna/Flomyrene. En bør her unngå hyttebygging og skogsbilveier.

KILDER/REFERANSER:

Litteratur: 22, 28, 29, 35, 36, 48, 61, 65.

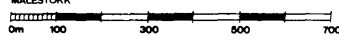
Annet: 2, 4, 6, 13, 19.

17. MOLINGA
NATURRESERVAT

MÄLSTOKK

0m 100 300 500 700

LOKALITETSNUMMER: 17
LOKALITETSNAVN: Molinga
KOMMUNE: Røros

BELIGGENHET: Glåmos, ved Aursunden
KARTBLAD: Røros 1720 III
UTM-KOORDINATER: 32V PQ 262.545
HØYDE OVER HAVET: 690—700 m.o.h.
AREAL: Ca. 1700 da, herav ca. 525 da vannareal

BERØRTE EIENDOMMER (GNR./BNR.):
19/1; 19/2; 19/6; 19/7; 19/8, 9; 125/2; 124/1—132/275; 132/281.

KORT OMRÅDEBESKRIVELSE:

Molingaområdet ligger i tilknytning til Aursunden. Elvene Lille og Store Molinga snor seg ned gjennom området og flyter sammen ut i Aursunden. Landskapet er nesten helt flatt — bare avbrutt av en morenerygg som går gjennom området. Arealet består av et sammenhengende våtmarksområde med myrområder, større sumpmarker, fuktengområder, grunne småtjern og elveloner. Vannstandsforholdene i Aursunden påvirker området. Omgivelsene er for det meste preget av bjørkeskogslier med myrdrag.

KORT ORNITOLOGISK BESKRIVELSE:

Molingaområdet utfyller flere funksjoner i ornitologisk sammenheng, viktigst er området som hvile-/rasteplass i trekketidene og spesielt om våren, men området byr også på gunstige hekkeplasser for en del vannfuglarter. Videre fungerer området som beiteplass for arter som hekker i omgivelsene, i noen grad som myteplass for andefugl og som spillplass for et par spesielle arter. Flere kravfulle og spesielle vannfuglarter er registrert. Hittil er 39 vannfuglarter registrert i området, av disse er 12 andefuglarter og 16 vadefuglarter, 16 vannfuglarter er konstanterte hekkende mens 12 andre hekker sannsynlig eller har trolig hekket. Artsantallet er altså stort, det samme kan til sine tider gjelde individantallet av enkelte arter. Etter de kriterier som er benyttet er forekomsten av 9 arter vurdert å være av regional interesse og 1 art av nasjonal interesse. Ut fra de foreliggende data vurderes lokaliteten å ha regional verneverdi. Området skiller seg i ornitologisk henseende ut fra mange andre våtmarksområder i søndre deler av indre Sør-Trøndelag.

ANDRE VERNEINTERESSER:

Det foreligger ikke botaniske eller ferskvannsbiologiske registreringer fra området. Området utgjør et viktig elgbeite og et meget vakkert landskapselement.

FORMÅLET MED VERN:

Formålet er å sikre et spesielt våtmarksområde av spesiell viktighet for en rekke vannfugler.

UTFØRTE INNGREP:

Aursunden er regulert og vannstanden i sjøen påvirker vannstandsforholdene av Molingaområdet. Flere veier (fylkesvei og skogsbilveier) går i utkantene av området. Et hytteanlegg ligger ned til området og en kraftlinje fører fram dit tvers over området. Det er tatt ut noe grus et par steder.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

Det foreligger visse planer om omlegging av fylkesveien. Dette kan ikke skje på nordsiden av eksisterende trasé uten at det vil få vesentlige følger for områdets verneverdi. Nydyrking er ikke gjennomførbart innen det aktuelle området. Jaktrykket er lite.

AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK/MERKNADER:

Det er for tiden ikke aktuelt med direkte skjøtselstiltak i området. På sikt kan det tenkes å være aktuelt med tiltak for å stabilisere vannstanden noe innen området.

KILDER/REFERANSER:

Litteratur: 19, 21, 22, 36, 61, 65.

Annet: 2, 4, 6, 11.

LOKALITETSNUMMER: 18

LOKALITETSNAVN: Fitjan

KOMMUNE: Selbu

BELIGGENHET: Vikvarvet

KARTBLAD: Selbu 1621 II

UTM-KOORDINATER: 32V NR 985.110

HØYDE OVER HAVET: 157—160 meter

AREAL: Ca. 340 da, herav ca. 150 da vannareal

BERØRTE EIENDOMMER (GNR./BNR.):

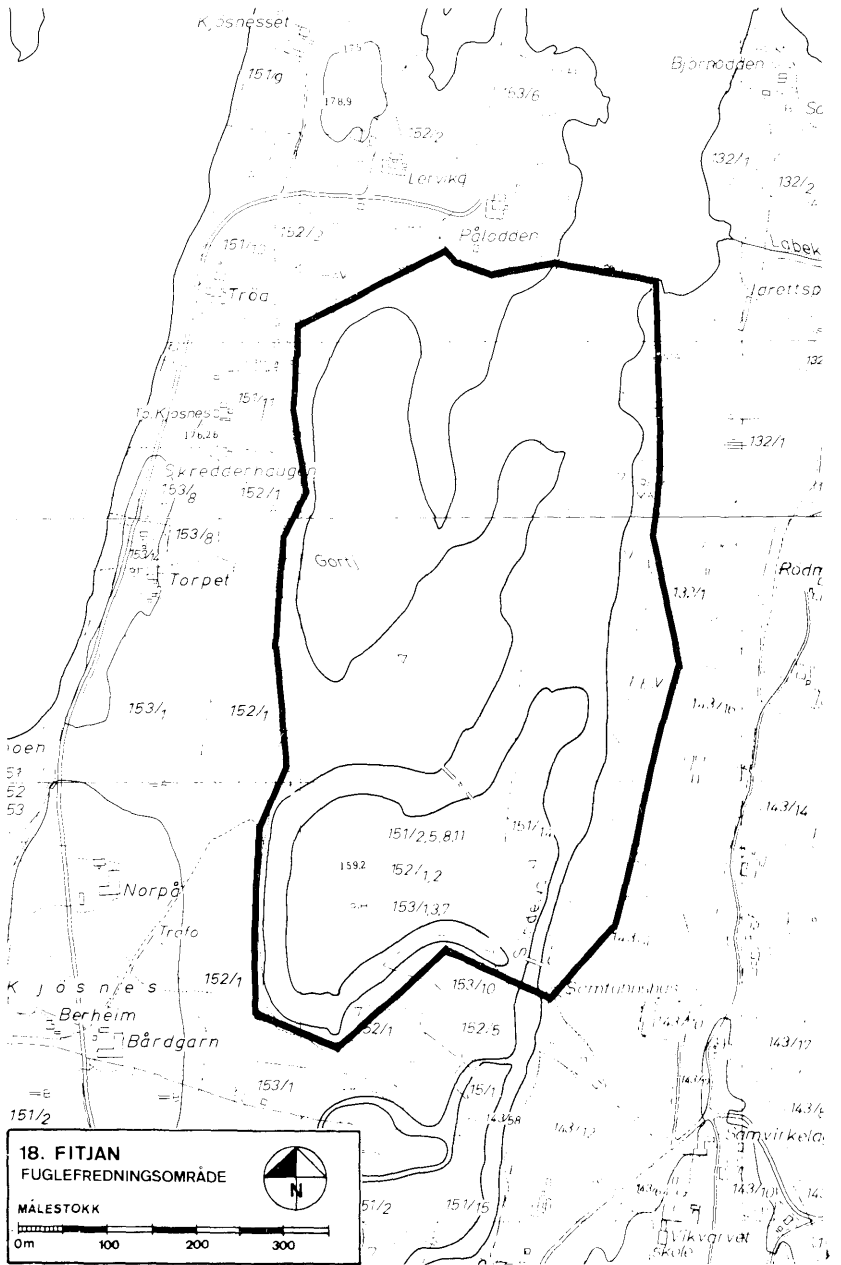
143/53; 151/2, 5, 8, 11; 151/14; 152/1; 152/2; 152/5; 153/1, 3, 7; 153/10.

KORT OMRÅDEBESKRIVELSE:

Området ligger i et flatt landskap og dannes av Gullsetelvas utløp i Selbusjøen. Det består av elveløpet med elveslynger, et grunt tjern (Gorrtjørna) og tilhørende sumpmarksområder med fuktenger. Vannstanden varierer i takt med Selbusjøen, og området er noe utsatt for flom om våren. Langs elveløpet vokser en del tett løvkratt. Omgivelsene er preget av jordbruk og jordbruksbebyggelse.

KORT ORNITOLOGISK BESKRIVELSE:

I ornitologisk sammenheng er funksjonen som hvile-/raste plass i trekketidene den viktigste. Spesielt om våren blir området benyttet av mange vannfugler. Dessuten hekker en del arter i området — både vannfugl og andre fuglearter — og en del fugl som hekker i omgivelsene benytter området som beiteplass. Området kan funksjonsmessig i noen grad sees i sammenheng med Låen (jfr. lokalitetsnummer 19) som ligger like ved. Det foregår en viss utskiftning av fugl mellom disse lokalitetene særlig i trekketidene, blir fugl skremt fra det ene området, kan de fly over i det andre. Da begge områdene er av svært begrenset størrelse, er dette av betydning for fuglelivet i området da områdene til en viss grad utfyller hverandre. Hittil er totalt 97 fuglearter registrert i Fitjanområdet, herav er 16 funnet hekkende og 22 antas å hekke, 39 vannfuglearter er registrert og av disse er 13 andefugler og 18 vadefuglearter. Artsantallet er høyt, og det samme kan gjelde individantallet av enkelte arter. Etter de kriterier som er benyttet er forekomsten av 10 vannfuglearter vurdert å være av regional interesse. Lokaliteten vurderes etter dette å ha regional verneverdi.

18. FITJAN
FUGLEFREDNINGSOMRÅDE

MÅLESTOKK
 0m 100 200 300

ANDRE VERNEINTERESSER:

Området er av botanisk interesse da rike fuktenger og sumpområder av denne størrelse er sjelden i lavereliggende deler av Trøndelag. Reguleringen av Selbusjøen og kulturpåvirkning reduserer imidlertid de botaniske verneverdiene. Området ligger vakkert til i kulturlandskapet.

FORMÅLET MED VERN:

Formålet er å sikre et spesielt våtmarksområde med et rikt plante- og dyreliv.

UTFØRTE INNGREP:

Selbusjøen er som nevnt regulert og påvirker vannstanden i området, ved utløpet er det bygd en «molo». Elva er delvis kanalisert i samband med reguleringene. I elveløpet er det en del rester etter anlegg fra tømmerfløtningen. Området er delvis sterkt beitepåvirket. Deler av det opprinnelige fuktengområdet er oppdyrket.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

Ytterligere dyrkning i området kan muligens være aktuelt i visse deler. Eventuell omlegging av elveløpet p.g.a. nye reguleringer kan muligens bli aktuelt. Jakttrykket er lite.

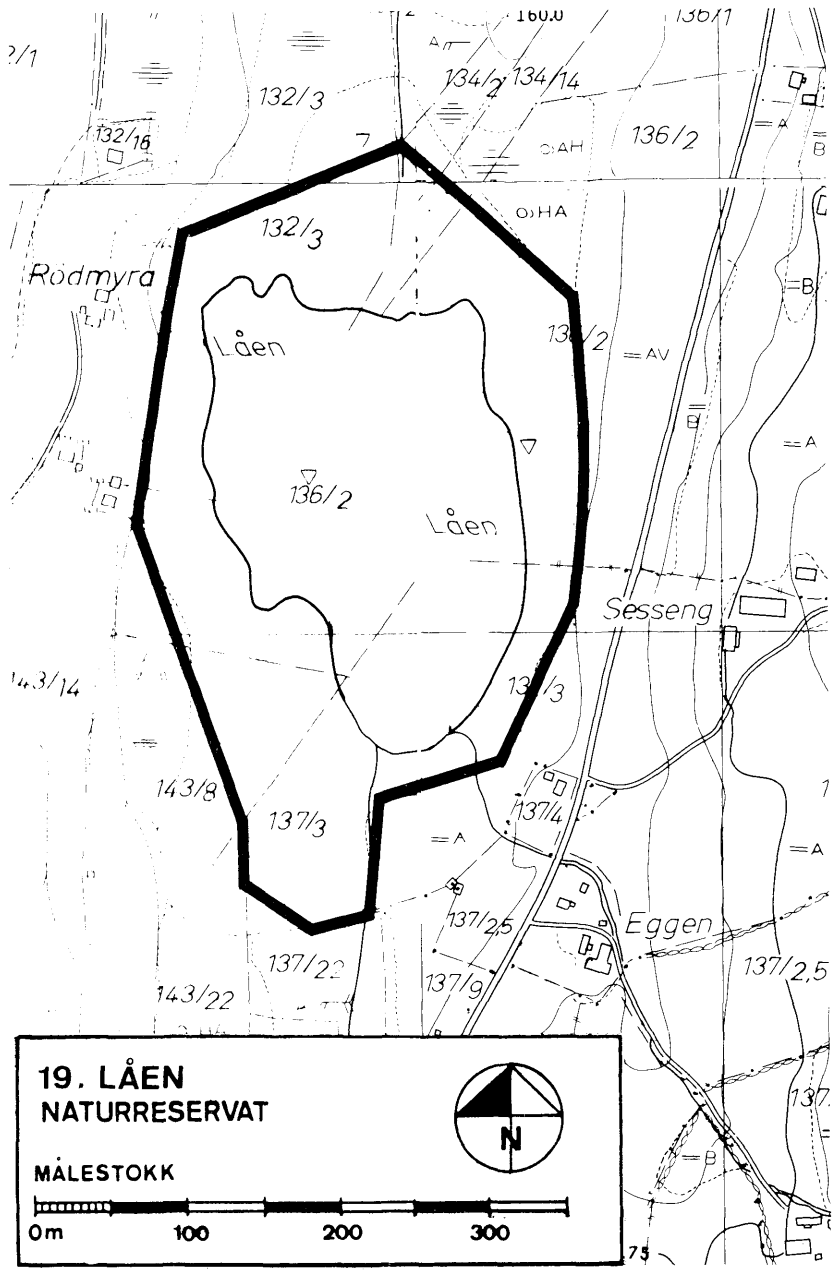
AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK/MERKNADER:

For tiden synes ikke direkte skjøtselstiltak aktuelle, på sikt kan muligens tiltak for å stabilisere vannstanden noe innen området være ønskelig.

KILDER/REFERANSER:

Litteratur: 19, 22, 28, 46, 48, 61, 62, 65, 68.

Annet: 2, 4, 6, 16.

LOKALITETSNUMMER: 19
LOKALITETSNAVN: Låen
KOMMUNE: Selbu

BELIGGENHET: Vikvarvet
KARTBLAD: Selbu 1621 II
UTM-KOORDINATER: 32V NR 992.108
HØYDE OVER HAVET: 160 meter
AREAL: Ca. 105 da, herav ca. 50 da vannareal

BERØRTE EIENDOMMER (GNR./BNR.):
132/3; 134/2; 134/14; 136/2; 137/3; 143/8; 143/14.

KORT OMRÅDEBESKRIVELSE:

Låen er et lite, næringsrikt tjern som har utløp til Selbusjøen gjennom en smal bekk/kanal (Låbekken). Det ligger i en senkning i det småkuperte landskapet ved Selbusjøen og omgis av kulturmark. Rundt tjernet vokser tett løvskogskratt, vannvegetasjonen dekker store deler av vannflaten, og et tett takrørbelte dominerer det meste av strandsonen. Vannspeilet blir delvis dekt av nøkkeroser utpå sommeren. Vannstanden varierer og påvirkes noe av Selbusjøen. Området gjødsles fra omliggende jordbruksområder.

KORT ORNITOLOGISK BESKRIVELSE:

Selv med sitt meget begrensede areal er Låen en meget viktig fuglebiotop. Området fungerer som hekkeplass, hvile-/rasteplass i trekketidene, natteplass, myteplass for en del andefugl og som beiteplass for arter som hekker i omgivelsene. Viktigst er området som trekklokalitet og som hekkeplass for spesielle vannfuglsarter. Funksjonsmessig henger Låen sammen med Fitjan (lokalitetsnummer 18). Det foregår utveksling av fugl mellom de to nærliggende lokalitetene som på mange måter utfyller hverandre. Totalt er 71 arter hittil registrert i området — et meget høyt artsantall for en så liten biotop, 32 vannfuglarter er registrert — av disse 10 andefuglarter og 12 vadefuglarter, 12 vannfuglarter er konstantert hekkende og ytterligere 5 hekker sannsynlig. Flere kravfulle og spesielle vannfuglarter er registrert. Også individantallet kan for en del arter være høyt. Artssammensetningen gjenspeiler et særlig viktig våtmarksområde. Etter de kriterier som er benyttet er forekomsten av 9 vannfuglarter (herav 3 hekkende) vurdert å være av regional interesse og 1 art (hekkende) av nasjonal interesse. Ut fra dette vurderes lokaliteten å være av regional verneverdi i ornitologisk sammenheng.

ANDRE VERNEINTERESSER:

Området er av botanisk interesse. Ferskvannsbiologiske undersøkelser er ikke utført. Tidligere var det et rikt fiske i Låen.

FORMÅLET MED VERN:

Formålet er å sikre en spesiell våtmarksbiotop med et spesielt fugleliv. Områder av denne type er meget fåtallige i Trøndelag.

UTFØRTE INNGREP:

Vannstanden i Låen er senket ved at kanalen har blitt utgravd, noe som har bedret dreneringen fra jordbruksområdene rundt Låen.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

Enkelte av de tilstøtende områder kan muligens tenkes oppdyrket. Jakttrykket er lite.

AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK/MERKNADER:

Det er for tiden ikke aktuelt med direkte skjøtselstiltak utenom at grøftene/kanalene bør opprenskes for å hindre større oversvømmelser. Slik opprensning bør skje skånsomt.

KILDER/REFERANSER:

Litteratur: 14, 19, 22, 28, 46, 48, 61, 62, 65, 68, 69.

Annet: 2, 4, 6, 16.

LOKALITETSNUMMER: 20
LOKALITETSNAVN: Stråsjøen—Prestøyan
KOMMUNE: Selbu

BELIGGENHET: Garbergelvvassdraget
KARTBLAD: Flornes 1721 III
UTM-KOORDINATER: 32V PR 145.200/170.190
HØYDE OVER HAVET: 515—540 meter
AREAL: Ca. 5400 da, herav ca. 800 da vannareal

BERØRTE EIENDOMMER (GNR./BNR.):

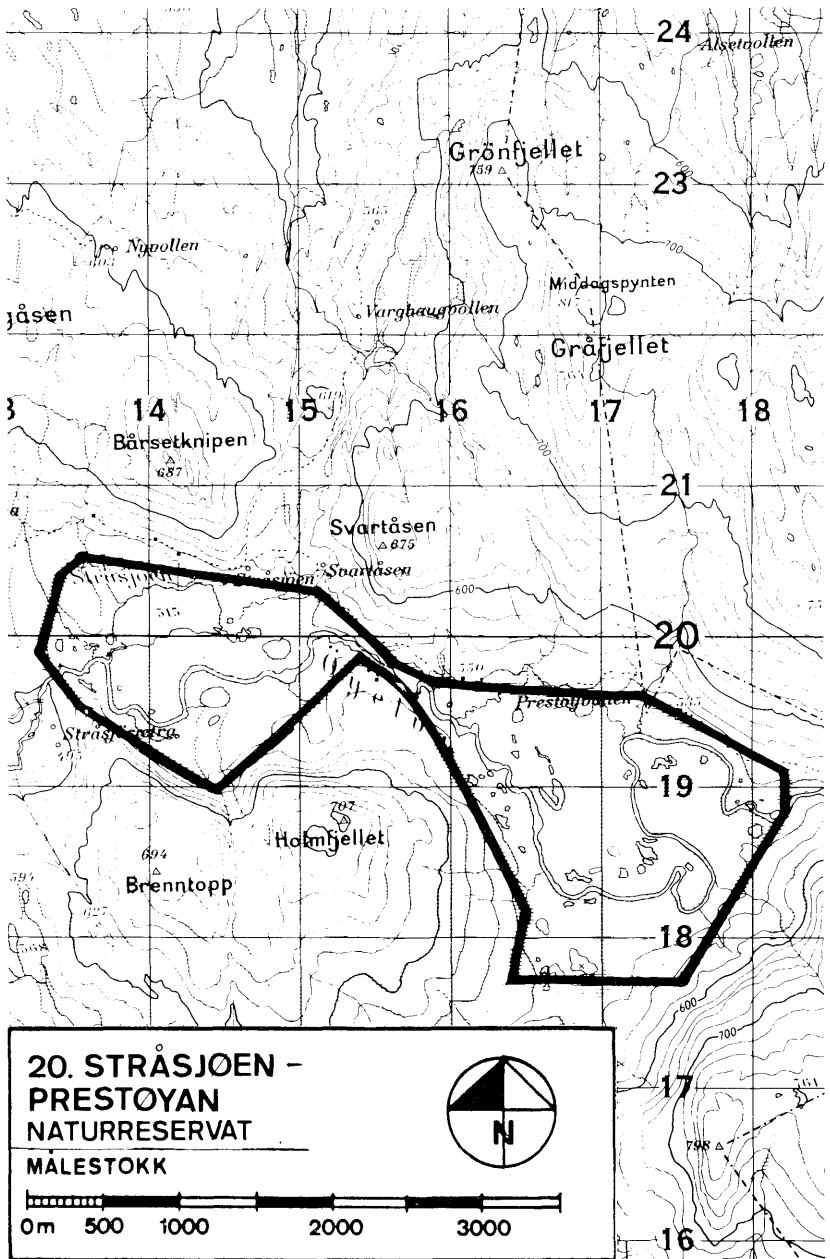
49/10; 50/11; 50/13; 51/6; 52/5, 67/13; 76/11 (eies alle av Trondheim Elektrisitetsverk), 54/6 (Trondheim kommune), 67/1 (Staten v/Selbu prestegård), 193/1 (Selbu lensmannsbestilling), 50/1; 50/2; 52/1; 67/38; 76/3, 4; 89/1; Roltdal Statsalmenning.

KORT OMRÅDEBESKRIVELSE:

Området ligger ved Garbergelva og består av to platåer med en høydeforskjell på ca. 25 meter. Elva renner stille i store slynger (tilsammen 8—9 km) gjennom hvert av platåene og danner Svartåsfossen mellom dem. Den meget grunne Stråsjøen ligger på det nedre platået og er forbundet til elva gjennom en liten kanal. Større sammenhengende flatmyrområder og sumpmark omslutter Stråsjøen og deler av elveløpet, flere smådammer finnes spredt i området. Det øvre platå — Prestøyan — har en annen karakter, terrenget er noe mer kupert og myrflatene er tørrere, men også her finnes en del smådammer og bløtere parti. Langs elva på begge platå vokser frodig kantskog av bjørk og vier. Omgivelsene er preget av åser med blandingsskog og bakkemyrer, og rester etter seterdrift kan ennå sees. Området utgjør det største sammenhengende våtmarksområde i innlandet i fylket som er tatt med i denne planen, og det representerer det eneste området i fylket som i noen grad kan erstatte det store våtmarksområdet i Nedalen i Tydalen. Nedalsmyrene er som kjent neddemt ved vasskraftregulering til tross for tidligere naturfredning.

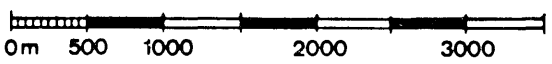
KORT ORNITOLOGISK BESKRIVELSE:

Våtmarksområdene i Stråsjøen—Prestøyan utgjør en kompleksitet av ulike våtmarkselementer som kan dekke en rekke vannfugler og andre fuglearters miljøkrav. Av størst betydning er områdenes funksjon som hekkeplass og som hvile-/raste-plass for en rekke vannfugler i trekketidene. Dessuten fungerer området som beiteplass for arter som hekker i omgivelsene og som spillplass for et par spesielle vannfuglearter. I de senere år er det utført årlige registreringer i området,

**20. STRÅSJØEN -
PRESTØYEN
NATURRESERVAT**

MÅLESTOKK

og hittil er 76 fuglearter registrert, herav 21 arter er påvist hekkende og 21 andre er antatt å hekke. Totalt er 36 vannfugler registrert, herav 11 andefuglarter og 16 vadefuglarter, 9 vannfuglarter er påvist hekkende og 11 andre er antatt å hekke. Artsantallet må sies å være høyt, og det samme gjelder individantallet av enkelte arter. Flere spesielle og sjeldne vannfuglarter er registrert. Etter de kriterier som er benyttet vurderes området samlet å ha nasjonal verneverdi.

ANDRE VERNEINTERESSER:

Både botaniske og ferskvannsbiologiske undersøkelser er utført, og disse gir klare konklusjoner om at områdets verneverdi er høy. De landskapsestetiske verneverdiene i området må også nevnes, områdene utgjør svært vakre landskapselement. Områdene ligger i et betydningsfullt friluftsterrang.

FORMÅLET MED VERN:

Formålet er å sikre et større sammenhengende, særegnet og variert våtmarksområde med spesiell vegetasjon og fauna. Området er det største våtmarksområde i innlandet i fylket som blir fremmet i planen.

UTFØRTE INNGREP:

Utover en del hyttebebyggelse i omgivelsene — hvorav et par ligger særlig uheldig til — og en sti langs nordøstsiden av myrområdene, er områdene så godt som uberørte. Tidligere var det en del slått og setring i området.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

Garbergelva er foreslått medtatt blant 10-års vern av vassdragene, men er truet av kraftutbygging. Ytterligere hyttebygging i omgivelsene vil medføre sterkere ferdsel. En eventuell ny turiststi gjennom disse deler av Selbus fjellområder kan ved uheldig trasévalg influere negativt på området. Det foregår noe småviltjakt i området.

AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK/MERKNADER:

Det er for tiden ikke aktuelt med direkte skjøtselstiltak i området.

Området bør sees i sammenheng med resten av vassdraget hvor også Kvern fjellvatna ovenfor Stråsjøen/Prestøyane er viktige komponenter.

KILDER/REFERANSER:

Litteratur: 19, 22, 28, 47, 48, 49, 61, 65.

Annet: 2, 4, 5, 6, 16.

SAKSBEHANDLING OG FORVALTNING

Det framgår foran at 29 av de i alt ca. 200 vurderte våtmarksområdene i Sør-Trøndelag har en slik naturvernmessig betydning i internasjonal, nasjonal og/eller regional sammenheng at det er ønskelig med særlige vernetiltak etter lov om naturvern. Av disse 29 områdene er et allerede vernet innenfor Været landskapsområde og tre andre sluttbehandlet som enkeltsaker av Miljøverndepartementet. Et område er sikret ved reguleringsbestemmelser, mens to andre som ligger i Trondheim by bør sikres på samme måte. To større områder med en rekke ulike verneinteresser foreslås fremmet som enkeltsaker i medhold av lov om naturvern.

Det skal her redegjøres nærmere for hva eventuelle vernetiltak for de gjenstående 20 forekomstene innebærer i praksis.

Vern av spesielle naturområder og naturforekomster skjer i Norge i medhold av lov om naturvern av 19.6.1970. Det er der gitt hjemmel for opprettelse av flere ulike vernekategorier:

- Nasjonalparker (Store områder av tilnærmet urørt natur som i det vesentlige ligger på statens grunn).
- Landskapsvernområder (Egenartede natur- eller kulturlandskaper, der tradisjonell virksomhet (jordbruk/skogbruk) fortsatt skal kunne tillates).
- Naturresevater (Tilnærmet urørte naturområder av særlig verdi (ofte av mindre omfang) som gis forholdsvis strenge vernebestemmelser).
- Naturminne (Geologiske, botaniske eller zoologiske forekomster som fredes p.g.a. høy vitenskapelig eller historisk interesse).
- Fuglefredningsområde (Naturområder av særlig verdi for fuglelivet som gir noe mildere vernebestemmelser).
- Plante- og dyrelivsfredning (Arter eller samfunn av planter og dyr som er sjeldne eller truede).

Aktuell verneform for de forannevnte 20 våtmarksområdene er naturresevater, fuglefredningsområder og et område hvor en foreslår en kombinasjon av naturreservat og landskapsvernområde.

Vedtak om opprettelse av naturreservater, landskapsvernområder og fuglefredningsområder treffes av Kongen etter naturvernlovens §§ 5, 6, 8, 9, 10 og 14.

§ 5.

«For å bevare egenartet eller vakkert natur- eller kulturlandskap kan arealer legges ut som landskapsvernområde. I landskapsvernområde må det ikke iverksettes tiltak som vesentlig kan endre landskapets art eller karakter. Fylkesmannen avgjør i tvilstilfelle om et tiltak må anses å ville endre landskapets art eller karakter vesentlig.

§ 6.

Vedtak om å legge ut et areal som landskapsvernområde treffes av Kongen, som kan fastsette nærmere bestemmelser om området, dets skjøtsel og bruken av det.

§ 8.

Områder som har urørt, eller tilnærmet urørt natur eller utgjør spesiell naturtype og som har et særskilt vitenskapelig eller pedagogisk netydning eller som skiller seg ut ved sin egenart, kan fredes som naturreservat. Et område kan totalfredes eller fredes for bestemte formål som skogreservat, myrreservat, fuglereservat e.l.

§ 9.

I område som har vesentlig betydning for planter eller dyr som blir fredet i medhold av § 13 eller § 14, kan utbygging, anlegg, forurensninger og andre inngrep forbys for å bevare deres livsmiljø.

Det samme gjelder område for planter eller dyr som er eller blir fredet i eller i medhold av annen lovgivning.

§ 10.

Vedtak i medhold av §§ 8 og 9 treffes av Kongen som kan fastsette nærmere bestemmelser om områdene og deres skjøtsel.

§ 14. 2. ledd

I et område som har særlig betydning som tilholdssted for en rekke arter kan pattedyr og fugler fredes.» (Dette gjelder også hi, reir og egg).

Før en fredning blir det gjort et omfattende forarbeide. Den prosedyren for saksbehandling som Miljøverndepartementet følger i slike saker vil normalt omfatte følgende:

1. Registrering av aktuelle forekomster/områder.
2. Dokumentasjon/grovavgrensning av de registrerte områdene.
3. Prioritering av de registrerte områdene med hensyn til verneverdi.
4. Fylkesmannen foretar en detaljutredning hvorunder kommunene og grunneierne m.fl. kontaktes før fylkesmannen fremmer fredningsforslag til Miljøverndepartementet. Forslaget inneholder som oftest utkast til avgrensning, fredningsbestemmelser, oversikt over grunneierforholdene og eventuelle åpenbare konflikter mellom verneinteressene og andre interesser som knytter seg til hvert område.
5. På grunnlag av fylkesmannens detaljutredning vurderes forslaget av departementet som eventuelt sender de aktuelle fredningsforslag til uttalelse til alle berørte parter.
6. Verneforslagene sluttbehandles i Miljøverndepartementet på bakgrunn av innkomne uttalelser.
7. Departementets sluttvurdering legges fram for Regjeringen som forslag til Kongelig resolusjon.

Det arbeidet som hittil er utført ved framleggelsen av denne oversikten, kan sies å omfatte punktene 1—4 foran. Det gjestående arbeid vil omfatte punktene 5—7. Av dette vil det framgå at de organer og enkeltpersoner som kan bli berørt av en eventuell fredning vil få anledning til å uttale seg, før de endelig fredningsforslag blir utarbeidet. Det vises for øvrig til naturverlovens § 18, der det heter:

«Før det treffes vedtak om vern eller fredning i medhold av denne lov, skal eiere, brukere eller andre som blir berørt av tiltaket, varsles og gis anledning til å uttale seg innen en nærmere angitt frist. Skulle det hende at vansker med å nå hver enkelt blir for stor, kan det gis varsel gjennom kunngjøring i Norsk lysingsblad og en eller flere aviser i distriktet om at dokumenter vedrørende det påtenkte tiltak er utlagt på formannskapets kontor med anmodning om uttalelse innen en frist som ikke må settes kortere enn 6 uker fra kunngjøringen i Norsk lysingsblad. Berører saken interesser som hører under fylkeslandbruksstyret, fylkesskogrådet, fylkesfriluftsnemnda, jordstyret, skogrådet, friluftsnemnda eller andre sakkyndige organer, bør disse få høve til å uttale seg. Det samme gjelder vedkommende kommuner og fylkeskommuner. Departementet kan på forhånd treffe vedtak om midlertidig vern eller fredning som nevnt i første ledd inntil saken er avgjort.»

Som nevnt innebærer opprettelsen av et naturreservat relativt strenge vernebestemmelser. Vernebestemmelsene for landskapsvernområder og fuglefredningsområder er mildere. Vernebestemmelsene skal ha til formål å verne de naturverdier som utgjør formålet med fredningen.

Ved utformingen av vernebestemmelsene må naturlig nok de spesielle forhold og interesser som knytter seg til det enkelte område vurderes.

For hvert av de foreslåtte verneområdene i denne planen er det utarbeidet konkrete forslag til vernebestemmelser. Disse følger som vedlegg til planen.

Når området er fredet, vil området bli oppmerket og det vil eventuelt bli sørget for oppsyn med området. Det vil videre bli sørget for oppslag om gjeldende fredningsbestemmelser, og i enkelte tilfeller gitt informasjon om natur, planteliv, dyreliv o.l. i området.

Forvaltningen av fredede våtmarksområder kan tillegges naturvernmyndighetene på fylkesplan. Utgifter ved skjøtselstiltak og oppsyn betales av Miljøverndepartementet.

Spørsmål som gjelder det videre arbeid med disse saker kan rettes til: Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, v/friluft- og naturvernkonsulenten, c/o Sør-Trøndelag fylkeskommune, Munkegt. 10, 7000 Trondheim, tlf. 075/26 000.

ØKONOMISKE ERSTATNINGER VED FREDNING

Spørsmål om staten har plikt til å betale erstatning i forbindelse med fredning av naturvernområder, er vanskelig. Mange forhold vil kunne få betydning for avgjørelsen. Ifølge naturvernlovens § 20 skal imidlertid erstatningsspørsmålet avgjøres i samsvar med alminnelige rettsgrunnsetninger:

«Økonomisk tap som følge av vedtak i medhold av denne lov kan i samsvar med alminnelige rettsgrunnsetninger kreves erstattes av staten. Med mindre annet blir avtalt, avgjøres spørsmålet ved rettslig skjønn etter begjæring av en av partene innen ett år etter at vedtaket er kunngjort. Når en eiendom som helt eller delvis omfattes av vedtak som nevnt i første ledd ikke lenger kan utnyttes på regningsvarende måte, kan eieren kreve den innløst av staten. Med mindre annet blir avtalt, avgjøres spørsmålet om vilkårene for innløsning er til stede ved rettslig skjønn som fastsetter erstatningen.»

Staten var lenge tilbakeholden med å innrømme plikt til å betale erstatninger ved fredning. Spørsmålet om erstatning ved rådighetsinnskrenkinger ble vurdert av Høyesterett i forbindelse med den såkalte strandlovdommen fra 1970. Bakgrunnen var at en grunneier ble nektet dispensasjon fra forbudet mot å bygge hytter. Staten ble den gang enstemmig frifunnet for grunneierens krav om erstatning.

De typiske fredningssakene skiller seg imidlertid fra saker om dispensasjon etter strandloven på flere måter. Etter hvert som en utover i 1970-årene fikk flere fredningssaker med aktuelle interessekonflikter mellom grunneiere og stat, meldte behovet for en avklaring seg derfor for fullt.

Rettspraksis hadde gitt liten veiledning i hvordan fredningssaker burde avgjøres når det gjaldt erstatningsspørsmålet. Derfor ble flere saker av prinsipiell betydning brakt inn for domstolene.

I løpet av de senere år har det skjedd en viss avklaring for bestemte typer av fredninger, og det vises ofte i denne forbindelse til saken om fredning av et 60 dekar stort edellauvskogreservat — Bogslunden edellauvskogreservat i Rygge i Østfold. Dette området var en del av en eiendom på i alt ca. 1000 dekar innmark og 40 dekar skog. Av de 60 dekar var 40 dekar dyrkingsjord av beste kvalitet. Staten hevdet erstatningsfrihet bl.a. fordi de 40 dekar med god dyrkingsjord måtte anses som en lite vesentlig del av eiendommen. Staten fikk ikke medhold i de to instansene som sto for skjønnet. Erstatningen ble fastsatt til kr. 120.000. Grunn-

laget for beregningen var netto oppdyrkingsverdi av jordstykket. Saken ble anket til Høyesterett, men staten trakk anken tilbake og overskjønnets kjennelse ble rettskraftig.

Etter at dette erstatningsspørsmålet ble avklart, trakk Miljøverndepartementet tilbake også andre saker som skulle behandles av domstolene og hvor de erstatningsrettslige forholdene var noenlunde de samme som i Bogslund-saken.

Den avklaring som hittil har skjedd gjennom utvikling av en rettspraksis i noen typer av saker vil i større grad gjøre det mulig på flere felter å løse eventuelle erstatningsspørsmål ved minnelige ordninger.

FORKLARING AV EN DEL ORD OG UTTRYKK

Alkefugler: Omfatter alle alker (7 arter hos oss inklusive geirfuglen som er utryddet). En art (teist) regnes som vannfugl.

Andefugl: Omfatter alle ender, gjess og svaner. Alle regnes som vannfugl.

Art: Grunnheten ved klassifisering av planter og dyr. De individer som tilhører en art har stort sett samme ytre og indre karakter og gir ved innbyrdes kryssning fruktbare avkom.

Biologi: Læren om livet og livsformene.

Biotop: Et noenlunde ensartet område som er levested for et bestemt samfunn av dyr eller planter.

Botanikk: Læren om plantene.

Ekskursjonsområde: Naturområde egnet for naturstudier for studenter, skoleungdom og publikum.

Flamingoer: Omfatter alle flamingoer (1 art funnet spontant hos oss). Alle regnes som vannfugl.

Lappedykkere: Omfatter alle dykkere (5 arter hos oss). Alle regnes som vannfugl.

Lommer: Omfatter alle lommer (4 arter hos oss). Alle regnes som vannfugl.

Myting: Fjærfelling. Andefuglene er flyveudyktige i mytetiden p.g.a. myting av armsvingfjærene.

Måsefugl: Omfatter alle joer, måser og terner. Noen måser og terner regnes som vannfugl.

Naturvernloven: Lov om naturvern av 19. juni 1970 er loven som hjemler vern/fredning av ulike naturområder/forekomster og arter på forskjellige måter.

Ornitologi: Læren om fuglene.

Pelikanfugler: Omfatter alle pelikaner, suler og skarver. Noen regnes som vannfugl.

Ramsarkonvensjonen: Den internasjonale konvensjon for vern av våtmarker og vannfugl. Navn etter byen Ramsar i Iran. Norge har tiltrådt i 1974.

Referanseområde: Naturvernområde som er intakt og som derfor kan benyttes i sammenlignende studier av tilsvarende områder som er utsatt for inngrep (eller studier av andre intakte naturområder).

Riksefugler: Omfatter alle rikser og vannhøns. Alle regnes som vannfugl.

Sjøfugl: Fuglearter i hele eller vesentlige deler av livet er avhengige av næring fra havet. Det er en viss overlapping med vannfugl.

Storkefugler: Omfatter alle hegrer, ibiser og storker. Alle regnes som vannfugl.

Søppelfugler: Fuglearter som i særlig grad treffes ved søppel- og avfallsplasser: kråke, ravn, svartbak, gråmåse m.fl.

Vadefugl: Omfatter alle tjelder, brokkfugler, sniper, avosetter, svømmesnipper, trieler og ørkenløpere. Alle regnes som vannfugler.

Vannfugl: Fuglearter som i vesentlig grad er knyttet til ulike våtmarksområder.

Zoologi: Læren om dyrene.

Økologi: Læren om forholdet mellom organismene og deres miljø.

Økosystem: Samling av plante- og dyresamfunnene i et område og det totale miljø disse samfunn lever i (f.eks. våtmark).

KILDER OG REFERANSER

A. GENERELL LITTERATUR:

- DOF (Dansk Orn. For.) 1975. *Kystfuglejakt og kystfuglebeskyttelse*, 76 pp.
- Folkestad, A. O. og J. Suul. (in. prep.) Våtmarker av ornitologisk verneverdi.
- Fylkesmannen i Hedemark. 1978. *Utkast til verneplan for våtmarksområder i Hedemark*. Elverum, 68 pp.
- Fylkesmannen i Oslo og Akershus. 1978. *Utkast til verneplan for edellauvskog i Oslo og Akershus fylker*. Larvik, 61 pp.
- Landsskogtakseringen. 1933. *Taksering av Norges skoger, sammendrag for hele landet*. Oslo, 123 pp, 2 pl.
- Landsskogtakseringen. 1958. *Taksering av Norges skoger, Sør-Trøndelag fylke, revisjonstaksering 1956*. Oslo, 224 pp.
- Nilsson, L. 1976. Internasjonelt betydelssfulle rast- och övervintningslokaler för andfågel i södra Sverige. *Vår Fågelvärld* 35:130—136.
- Nilsson, L. 1978. Rast- och övervintningslokaler för ender, svarnar och sothöns i södra Sverige. *SNV PM 914*, 72 pp.
- NOF-våtm. utv. (Norsk Ornitologisk For.) 1977. Våtmarker og vannfugl. *Sterna* 16: 1—12.
- NZF. (Norsk Zool. For.) 1976. Norske dyrenavn. *Fauna* 29(4), 64 pp.
- Statistisk sentralbyrå. 1969. *Skogbrukstelingen 1967*, NOS XII 255, hefte 1, 277 pp.
- Statistisk sentralbyrå. 1978. *Miljøstatistikk 1978*, 295 pp.
- Szijj, S. 1971. Some suggested criteria for determining the International Importance og Wetlands in the Western Palaeartic. *International Conference on Conservation of Wetlands and Waterfowl*. Ramsar, Iran. Proceedings: 111—124.
- Lov om naturvern av 19. juni 1970.

B. SPESIELL LITTERATUR:

(Tallene er benyttet under kilder/referanser for hvert av de omtalte områdene).

1. Anonymus, 1961. Åfjordsbåten gjorde bygda kjent. *Arbeider-Avisa* 4.11.1961.
2. Arbeidsgruppen for sjøfugl (Miljøverndep.) 1978. Kartlegging og vern av norske sjøfugler. Stensilert rapport, 84 pp.
3. Bakke, T. 1970. Ernæring hos fiskemåse, *Larus canus*, i Agdenesområdet, Trøndelag. *Fauna* 23: 253—271.
4. Berg, T. 1973. Knekkand (*Anas querquedula*) og skjeand (*Spatula clypeata*) i Gulosen. *Trøndersk Natur* nr. 1:24.
5. Bevanger, K. og O. Frengen. 1979. Ornitologiske verneverdier i Ørland kommunes våtmarksområder, Sør-Trøndelag. *K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapp. Zool. Ser.* 1979—1: 1—93 + appendix.
6. Bollingmo, T. 1971. Innstilling om Leangenbukta i april 1971. Stensilert rapport. 10 pp.
7. Bollingmo, T. 1973. Grønlandsmåse, svartterne og dvergmåse i Sør-Trøndelag. *Sterna* 12: 43—44.
8. Bollingmo, T. 1973. Toppsykker (*Podiceps cristatus*) i Leangenbukta. *Trøndersk Natur* nr. 1:24.
9. Bollingmo, T. 1978. Resultater fra totaltaksering av sjøfugl i Trondheimsfjorden, januar 1976. *Trøndersk Natur* nr. 4: 21—28.
10. Baadsvik, K. 1974. a. Registreringer av verneverdig strandvegetasjon langs Trondheimsfjorden sommeren 1973. *K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapp. Bot. Ser.* 1974-4: 1—65.
11. Baadsvik, K. 1974. b. Verneverdige strandberg langs Trondheimsfjorden — foreløpig rapport. *K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapp. Bot. Ser.* 1974-7: 1—25.
12. Baadsvik, K. og J. Suul 1977. Biologiske registreringer og verneinteresser i Litlvatnet, Agdenes i Sør-Trøndelag. *Kgl.-norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapp. Bot. Ser.* 1977-4: 1—55.
13. Collet, O. 1930. Dyrelivet i Trøndelag. *Den norske turistforenings årbok 1930*: 87—95.

14. Dolmen, D., Sæther, B. og Aagaard, K. 1975. Ferskvannsbiologiske undersøkelser av tjønner og evjer langs elvene i Gauldalen og Ørkdalen, Sør-Trøndelag. *Kgl. norske Vidensk. Selsk. Mus. Zool. rapp.* 1975-5: 1—47.
15. Fjeldberg, H. 1925. Naar flytfluglene kommer. Vaartræk ved Beian. *Norsk jæger- fiskefor. tidskr.* 54: 201—203.
16. Flatberg, K. I. 1975. Botaniske verneverdige områder i Rissa kommune, Sør-Trøndelag. *K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapp. Bot. Ser.* 1975-1: 1—45.
17. Folkestad, A. O. 1970. Nokre fuglenotater frå Trøndelag. *Fauna* 23: 102—104.
18. Folkestad, A. O. 1973. Midvinterteljingane av andefugl, rikser og vadfugl i Norge 8—23. Januar 1972. *Sterna* 12: 25—31.
19. Folkestad, A. O. 1977. Registreringer av ornitologisk viktige våtmarker i Norge (rapport til Miljøverndep.), stensilert rapport, ca. 500 pp.
20. Gotaas, C. W. 1970. Avosett i Sør-Trøndelag. *Sterna* 9: 116—117.
21. Haftorn, S. 1971. *Norges fugler*. Universitetsforlaget, Oslo. 862 pp.
22. Hjeltnes, S. F. 1976. *Vernekart, naturvern- og friluftsområder*. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, 8 pp + 82 kart.
23. Hindrum, R. og Rygg, O. 1977. Ornitologiske registreringer i Brekkvatnet og Eidsvatnet, Bjugn kommune, Sør-Trøndelag. *Kgl. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapp. Zool. Ser.* 1977-10: 1—47.
24. Jensen, V. W. og Holten, T. 1975. Flora og fauna i og omkring Rusasetvatnet. *Kgl. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapp. Zool. Ser.* 1975-2: 1—30.
25. Jordal, J. B., Gjershaug, J. O. og Holen, A. I. 1974. *Faunaundersøkelser m.m. i Grøvuområdet* 1974, stensilert rapport, 32 pp + kart.
26. Jordal, J. B., Gjershaug, J. O. og Holen, A. I. 1975. *Faunaundersøkelser m.m. i Grøvuområdet* 1975, stensilert rapport, 32 pp + kart.
27. Karlstrøm, A. 1966. Oversikt over Meldals fuglefauna, manuskript til Meldal bygdebok 26 pp.

28. Kjelvik, L. og A. Moen. 1977. Botanisk verneverdige områder i Selbu kommune. Sør-Trøndelag. UNIT, DKNVS, Museet, Bot. avd., stensilert rapport, 24 pp.
29. Krogh, K. 1972. Blåstrupereir i Singsås, Sør-Trøndelag. *Sterna 11*: 136—137.
30. Krogh, K. 1969. Oversikt over forslag til naturvernområder i Norge. Statens naturverninspektør. Stensilert rapport, 46 pp.
31. Leren, E. (1972). Rapport om ornitologiske undersøkelser i myrområder i Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag, sommeren 1971. Stensilert rapport, 11 pp.
32. Lien, L. 1973. Project Aqua, Norsk IBP/PF. *Fauna 26*: 104—111.
33. Lunde, Ø. 1974. *Hyllingsdalen* (rapport til Miljøverndep. v/landspl. for verneverdige omr. og forekomster), stensil 12 pp.
34. Moen, A. 1973. 3 myrer med internasjonal verneverdi i Trøndelag. *Trøndersk natur nr. 1* 6—9.
35. Moen, A. 1973. Landsplan for myrreservater i Norge. *Norsk geogr. Tidsskr.* 27: 173—193.
36. Moen, A. 1975. *Myrundersøkelser i Sør-Trøndelag. Foreløpig oversikt over oppsøkte myrer*. Univ. i Trondheim, DKNVS, Museet, rapport, 10 pp + kart.
37. Moen, B. F. 1974. Undersøkelser av botaniske verneverdier i Rennebu kommune, Sør-Trøndelag. *K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapp. Bot. Ser. 1974-5*: 1—52.
38. Norderhaug, M. et. al. 1973. *Oversikt over viktige våtmarker i Norden*. (Miljøverndepartementet) København, 336 pp.
39. Nordisk Råd utredningsserie: 16/1973. *Oversikt over verneområder i Danmark, Finland, Norge og Sverige*, 200 pp.
40. Rygg, O. 1978. Ornitologiske undersøkelser på Havmyrene, Hitrasommeren 1978. Stensilert rapport, 8 pp.
41. Rygg, O. 1978. Sjøfuglundersøkelser på Trøndelagskysten sommeren 1978. Stensilert rapport, 38 pp.
42. Rygg, O. 1978. Ornitologiske undersøkelser i forbindelse med generalplanarbeidet i Åfjord kommune, Sør-Trøndelag. Stensilert rapport, 29 pp.

43. Rygg, O. 1979. Fuglelivet i Strømmen, Rissa kommune, Sør-Trøndelag. Stensilert rapport, 13 pp.
44. Røe, Å. 1972. Observasjoner fra Litjbumyrn i Meldal. *Trøndersk Natur nr. 1*: 31.
45. Røe, Å. 1978. Fuglefaunaen i Skoldosen i Melhus og på Litlbumyrn i Meldal. Stensilert rapport, 18 pp.
46. Røset, E. & Sandvik, J. 1973. Litt om fuglelivet i Selbu. *Trøndersk Natur nr. 2*: 9—14.
47. Sandvik, J. 1973. *Stråsjøen—Prestøyene* (rapport til Miljøverndep. v/ Landspl. for verneverdige omr. og forekomster, stensil 6 pp + foto.
48. Sandvik, J. 1977. *Oversikt over fuglelivet i Selbu kommune, Sør-Trøndelag, ajourført til juni 1977*, rapport 73 pp.
49. Sandvik, J. og B. Sæther. 1978. Garbergelva og Rotla — verneverdige vassdrag i Sør-Trøndelag. *Trøndersk Natur nr. 2*: 16—22.
50. Spikkeland, I. 1975. Fra fuglelivet i Grandafjæra, Sør-Trøndelag, i 1974. *Sterna 14*: 115—126.
51. Spikkeland, I. 1976. Ørlandets avifauna, og dens betydning for flysikkerheten i området. *Fauna 29*: 68—78.
52. Suul, J. 1972. Leinøra Naturreservat. *Trøndersk Natur nr. 1*: 31.
53. Suul, J. red. 1972. Leangenbukta blir sikret. *Trøndersk Natur nr. 1*: 19—20.
54. Suul, J. 1973. Gravand (Tadorna tadorna) i Grilstadfjæra. *Trøndersk Natur nr. 1*: 25.
55. Suul, J. 1974. Ornitologiske undersøkelser i Rusasetvatnet, Ørland kommune, Sør-Trøndelag. *Kgl. norske Vidensk. Selsk. Mus., Rapp. Zool. Ser. 1974-15*: 1—32.
56. Suul, J. 1974. Gulosen — et viktig våtmarksområde. *Trøndersk Natur nr. 1*: 19—23.
57. Suul, J. 1974. Noen naturvernområder i Trondheimsregionen. *Trøndersk Natur nr. 2*: 4—11.
58. Suul, J. 1974. Lilletvatnet i Agdenes. *Trøndersk Natur nr. 3/4*: 24—29.
59. Suul, J. 1975. Store verneverdige interesser i Gaulosen. *TOFA's Årbok 1975/76*, 6 pp.

60. Suul, J. 1975. Ornitologiske registreringer i Gaulosen, Melhus og Trondheim kommuner, Sør-Trøndelag. *Kgl. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapp. Zool. Ser. 1975-8*: 1—43.
61. Suul, J. 1975. *Rapport om arbeidet med registrering av områder som bør disponeres for formålene: Naturvern, friluftsliv og fornminne i Sør-Trøndelag.* Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, stensil, 58 pp + vedlegg, kart.
62. Suul, J. 1976. Faunistisk rapport fra Trøndelag 1970—1974. *Sterna 15*: 114—126.
63. Suul, J. 1976. Notat om fuglefaunaen på Litlbumyran, Meldal kommune, Sør-Trøndelag, stensilert rapport, 5 pp.
64. Suul, J. 1976. Skjæregjøk — en ny art for Norge. *Sterna 15*: 33—36.
65. Suul, J. 1977. Fuglefaunaen og en del våtmarker av ornitologisk betydning i Fjellregionen Sør-Trøndelag. *Kgl. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapp. Zool. Ser. 1977-5*: 1—81.
66. Suul, J. 1977. Notat om fuglefaunaen og noen våtmarksområder av ornitologisk betydning i Oppdal kommune, Sør-Trøndelag, stensilert rapport, 143 pp.
67. Suul, J. 1977. Egg- og dunvær på Trøndelagskysten. *Årbok for Trøndelag 1977*: 105—115.
68. Suul, J. 1978. Faunistisk rapport for Sør-Trøndelag 1974—1977. *Vår Fuglefauna 1*: 196—200.
69. Suul, J. 1979. Faunistisk rapport for Sør-Trøndelag. *Trøndersk Natur nr. 1*: 20—28.
70. van der Land, J. (ed.) 1966. Verslag van een zoologische excursie naar Noorwegen en Zweden in 1965 waaraan toegevoegd een deel van de resultaten van excursies in 1961 en 1963. *Mimeogr. Rep. Rijksmus. nat. Hist., Leiden*, 116 pp.
71. Øverland, E. 1950. Bidrag til kjennskapet til Trøndelags fugler. *Kgl. Norske Vidensk. Selsk. Skr. 1947 nr. 2*: 1—62.

C. ANDRE KILDER:

1. Vannfugltellinger i Sør-Trøndelag utført i regi av Norsk Ornitologisk Forening, 1966—1979.
2. Foreløpig liste over områder i Landsoversikten for verneverdige områder og forekomster. Sør-Trøndelag. Zoologisk del. Miljøverndepartementet, Naturvernavdelingen.
3. Fagkonsulent Kjetil Bevanger, DKNVS, Museet, Zool, Avd. (10-årsvern av vassdrag undersøkelsene).
4. Amansuensis Asbjørn Moen, DKNVS, Museet, Bot. Avd., konsulent for Myrreservatplanarbeidet i Sør-Norge.
5. Universitetslektor Arne Moksnes, NLHT, Zool. Inst., undersøkelser av Garbergelv- og Rotlavassdragene for Trondheim E-verk.
6. Konsulent Jon Suul, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, egne feltnotater 1962—1979.
7. Cand.mag. Tor Bollingmo, Trondheim.
8. Konsulent Alv Ottar Folkestad, Volda.
9. Preparant Otto Frengen, Trondheim.
10. Fotograf Per Fredriksen, Trondheim.
11. Preparant Jon Østeng Hov, Ålen.
12. Bonde Harald Jære, Lønset.
13. Fhv. naturverninspektør Kristen Krogh, Trondheim.
14. Lærer Odd Rygh, Å i Åfjord.
15. Lærer Åge Røe, Krokstadøra.
16. Stud.real. Jostein Sandvik, Trondheim.
17. Bankmann Rolf Skogstad, Brekstad.
18. Cand.real. Ole Reitan, Stadsbygd.
19. Stud.techn. Erling Vikan, Trondheim.

